

Euroopa Liidu Teataja

C 93

50. aastakäik

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

27. aprill 2007

Teatis nr	Sisukord	Lehekülg
	III Ettevalmistavad aktid	
	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee	
	432. täiskogu istungjärk 17.–18. jaanuaril 2007	
2007/C 93/01	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega luuakse siseturu maksustamissüsteemide toimimist parandav ühenduse programm (programm “Fiscalis 2013”) KOM(2006) 202 lõplik — 2006/0076 (COD)	1
2007/C 93/02	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Struktuuripoliitika mõju ja tagajärjed Euroopa Liidu ühtekuuluvusele”	6
2007/C 93/03	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: nõukogu direktiiv vastastikuse abi kohta teatavate lõivude, tollimaksude, maksude ja muude meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel” KOM(2006) 605 lõplik — 2006/0192 (CNS)	15
2007/C 93/04	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiive 89/665/EMÜ ja 92/13/EMÜ riigihanketingute sõlmimise läbivaatamise korra tõhustamise osas” KOM(2006) 195 lõplik/2 — 2006/0066(COD)	16
2007/C 93/05	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 92/49/EMÜ ning direktiive 2002/83/EÜ, 2004/39/EÜ, 2005/68/EÜ ja 2006/48/EÜ seoses finantssektoris vara omandamise ja osaluse suurendamise tehingute suhtes rakendatavate usaldatavusnormatiivide täitmise hindamise menetluskorra ja kriteeriumidega” KOM(2006) 507 lõplik — 2006/0166 (COD)	22
2007/C 93/06	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ühtse turu läbivaatamine”	25
2007/C 93/07	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: nõukogu määrus, millega kehtestatakse Assooride, Madeira, Kanaari saarte ning Prantsuse departemangude Guajaana ja Réunioni teatavate kalandussaaduste turustamisel nende piirkondade kaugusest tulenevate lisakulude hüvituskava aastateks 2007–2013” KOM(2006) 740 lõplik — 2006/0247 (CNS)	31

2007/C 93/08	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Võrdsed võimalused puuetega inimestele”	32
2007/C 93/09	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: “Inimväärse töö tagamine kõigi jaoks. Ühenduse panus inimväärse töö tagamise suuniste rakendamiseks kogu maailmas”” KOM(2006) 249 lõplik	38
2007/C 93/10	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ, selle üksikdirektiive ning nõukogu direktiive 83/477/EMÜ, 91/383/EMÜ, 92/29/EMÜ ja 94/33/EÜ, et lihtsustada ja ratsionaliseerida praktilist rakendamist käsitlevaid aruandeid” KOM(2006) 390 lõplik — 2006/0127 (COD)	42
2007/C 93/11	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Kokkuvõtte Euroopa ühiskonna tegelikkusest”	45

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

432. TÄISKOGU ISTUNGJÄRK 17.–18. JAANUARIL 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega luuakse siseturu maksustamissüsteemide toimimist parandav ühenduse programm (programm “Fiscalis 2013”)

KOM(2006) 202 lõplik — 2006/0076 (COD)

(2007/C 93/01)

23. juunil 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: *Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega luuakse siseturu maksustamissüsteemide toimimist parandav ühenduse programm (programm “Fiscalis 2013”)*

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsiooni arvamus võeti vastu 7. detsembril 2006. Raportöör oli hr Burani.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 432. täiskogu istungjärgul 17.–18. jaanuar 2007 (17. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 152, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 3 liiget.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee nõustub üldiselt komisjoni esitatud dokumendiga, kuid soovib seda kommenteerida ja väljendada mõningaid kahtlusi aspektide osas, mida komitee arvates on tarvis täpsustada.

1.2 Koolituse osas puudutavad kommentaarid seni võetud meetmete tõhusust: paistab, et seminaride läbiviimine ühenduse tasandil ei paku head hinna ja kvaliteedi suhet, millest tõstatub küsimus, kas riikliku tasandi koolitus koos komisjoni väljaõppe saanud koolitajatega oleks ehk kohasem. Koolitajate väljaõpetamine peaks sellisel juhul moodustama ühenduse programmi nurgakivi.

1.3 Kahtlused puudutavad ebaselgeid aspekte andmete esitamises riigiasutustele, mis ei ole maksuasutused: kõnealuste asutuste andmetele juurdepääsu tingimusi ja korraldamist ei ole täpsustatud ning see annab mõningast alust muresemiseks, eelkõige seoses eraelu kaitsega. Samuti tuleks täpsustada andmete omandiõiguse ja kättesaadavuse aspekte. Ühtlasi pole mainitud kriteeriume, mille alusel määratakse kindlaks kulud, mis tuleb kanda kolmandatel osapooltel, kes andmeid nõuavad.

2. SISSEJUHATUS

2.1 Tollil ja maksuasutustel on võtmeroll kontrolli teostamises välispiiridel ning ELi finants- ja muude huvide kaitsmisel. Uute väljakutsete ja peatselt toimuvate muutuste valguses on väga oluline teha parandusi ja muudatusi, eriti infotehnoloogia-valdkonnas. Käesolev teatis esitab ühenduse programmi, millega parandatakse siseturu maksustamissüsteemide toimimist (programm “Fiscalis 2013”).

2.2 Ühenduse kantavad tegevuskulud võib jagada peamiselt kaheks: ühismeetmed ja IT-meetmed. Ühismeetmed hõlmavad seminare, projektirühmi, töölahetusi, mitmepoolset kontrolli ja koolitust, IT-meetmed aga katavad olemasolevate üle-euroopalist süsteemide toimimist ja arendamist ning uute süsteemide arendamist. Ühenduse eelarvest aastateks 2008–2013 eraldatav kogusumma on 156,9 miljonit eurot. Programm “Fiscalis 2013” kestab kuus aastat ühtimaks finantsperspektiivide kestusega aastatel 2007–2013.

2.3 Programmi "Fiscalis 2007" vahehindamist käsitleva Euroopa Komisjoni töödokumendi eessõnas pööratakse erilist tähelepanu nii kandidaatriikidele, mis saavad kasu praktilistest meetmetest, millega võimaldatakse kõnealuste riikide maksuasutustel alates ühinemise kuupäevast täita kõiki ühenduse õigusaktides sätestatud ülesandeid, kui ka Euroopa naaberriikide poliitikas osalevatele riikidele, mida kutsutakse teatud tingimustel osalema "Fiscalis 2013" programmi tegevustes. ⁽¹⁾

2.4 Programmi "Fiscalis 2007" vahehindamisel kinnitati, et on vaja korraldada liikmesriikide asutuste vahelist ning asutuste ja komisjoni vahelist teadmiste- ja teabevahetust struktureeritult ning talletada programmi kestel kogutud teadmised. Seepärast tuleks erilist tähelepanu pöörata teabevahetusele ja teadmiste haldamisele.

3. Otsuse ettepaneku sisu

3.1 "Fiscalis 2013" programmi lühitutvustuse järel, milles on määratletud selle tingimused ja sisu, sätestab dokument järgmised eesmärgid:

- a) käibemaksu, aktsiisimaksu ning tulu- ja kapitalimaksude osas:
 - i) tagada tõhus, mõjus ja ulatuslik teabevahetus ning halduskoostöö;
 - ii) aidata ametnikel omandada ühesugused ulatuslikud teadmised ühenduse õigusest ja selle rakendamisest liikmesriikides;
 - iii) tagada heade haldustavade väljakujundamise ja levitamise kaudu haldusmenetluste jätkuv tõhustamine haldusasutuste ja maksukohustuslaste vajaduste arvessevõtmiseks;
- b) kindlustusmaksetele kehtestatud maksude valdkonnas parandada asutuste koostööd, tagades olemasolevate eeskirjade tõhusamat täitmist;
- c) seoses kandidaatriikide ja võimalike kandidaatriikidega rahuldada kõnealuste riikide erivajadusi maksualaste õigusaktide ja haldussuutlikkuse valdkonnas;
- d) seoses kolmandate riikidega, eelkõige Euroopa naaberriikide poliitika partnerriikidega, tõhustada koostööd kõnealuste riikide maksuasutustega.

3.2 Kõnealuste eesmärkide saavutamiseks koostab komisjon iga-aastase tööprogrammi. Tööprogrammi aluseks on nende side- ja teabevahetussüsteemide toimimine, mida komisjon pakub kõikidele partnerriikidele. Side- ja teabevahetussüsteemid hõlmavad mitmesuguseid ühiseid süsteeme ja võrke (CCN/CSI, VIES, EMCS, jne.). Side- ja teabevahetussüsteemide komponendid, mille eest ühendus ei vastuta, on kõnealustesse süsteemidesse kuuluvad riiklikud andmebaasid, ühenduse vastutusel

olevate komponentide ja muude komponentide vahelised võrguühendused ning tark- ja riistvara, mida osalevad riigid peavad vajalikuks, et neid süsteeme saaks täiel määral kasutada kogu nende haldusalas. Osalevad riigid kindlustavad, et komponendid, mille eest ühendus ei vastuta, toimivad pidevalt ning on koostalitlusvõimelised ühenduse vastutusel olevate komponentidega. Komisjon koordineerib koos osalevate riikidega aspekte, mis puudutavad süsteemide ja infrastruktuuri ühenduse vastutusel olevate komponentide ja muude komponentide loomist ja toimimist.

3.3 Komisjon ja osalevad riigid korraldavad ühisseminare ning projektirühmade tööd ja kindlustavad nende töötulemuste levitamise. Osalevad riigid korraldavad omalt poolt ametnikele töölähetusi. Komisjon arendab koostöös osalevate riikidega välja programmi meetmetest saadud teabe süsteemse ja struktureeritud vahetuse.

3.4 Programmi rakendamise kulud jagatakse ühenduse ja osalevate riikide vahel.

Ühendus kannab järgmised kulud:

- a) artikli 6 lõikes 3 sätestatud side- ja teabevahetussüsteemidesse kuuluvate ühenduse vastutusel olevate komponentide omandamis-, arendus-, paigaldus- ja hoolduskulud ning igapäevase kasutamisega kaasnevad kulud;
- b) osalevate riikide ametnike mitmepoolsest kontrollist, töölähetustest, seminaridest ja projektirühmadest tulenevad reisi- ja elamiskulud;
- c) seminaride korralduskulud ning välisekspertide ja artiklis 11 osutatud osalejate osalemisest tulenevad reisi- ja elamiskulud;
- d) koolitussüsteemide ja -moodulite omandamis-, arendus-, paigaldus- ja hoolduskulud, kui need on kõigile osalevatele riikidele ühised;
- e) muude artikli 1 lõike 2 punktis f osutatud meetmetega kaasnevad kulud.

Osalevad riigid kannavad järgmised kulud:

- a) artikli 6 lõikes 4 sätestatud side- ja teabevahetussüsteemidesse kuuluvate ühenduse vastutusel olevate komponentide omandamis-, arendus-, paigaldus- ja hoolduskulud ning igapäevase kasutamisega kaasnevad kulud;
- b) ametnike alg- ja täiendõppega, sealhulgas keeleõppega, kaasnevad kulud.

3.5 Mis puudutab järelevalvet, märgitakse — täiendavatesse detailidesse laskumata — et komisjon ja osalevad riigid teostavad pidevalt ühist programmi järelevalvet. Samuti tehakse programmi vahe- ja lõpphindamisi.

⁽¹⁾ SEC(2005) 1045 — komisjoni töödokument — "Fiscalis 2007" vahehindamine.

4. Sissejuhatus: programmi peamised juhtpõhimõtted

4.1 Komisjoni esitatud dokument on lihtsalt Euroopa Parlamendile ja nõukogule lubatud kohustuse täitmine vastavalt programmi "Fiscalis 2003–2007" käsitleva otsuse artikli 15 lõike 4 punktile a. Kõnealuse kohustuse põhjal võttis komisjon vastu teatise KOM(2005) 111, 6.4.2005, milles on kirjas, et asjakohane oleks käivitada kaks programmi, "Fiscalis 2013" ja "Customs 2013", mis on jätkavad vastavate pädevuste raames kaht olemasolevat programmi, "Fiscalis 2003–2007" ja "Customs 2007". Käesolevas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee dokumendis kommenteeritakse "Fiscalis" programmi; "Customs" programmi tegeletakse eraldi arvamuses.

4.2 "Fiscalis 2013" programmis, mis on mõeldud perioodiks 2008–2013, ei tutvustata ühtegi uut ideed võrreldes praeguse programmiga. Selle asemel püütakse suurendada strateegia tõhusust sarnaselt Lissaboni strateegia taaskäivitamisega; seetõttu on kõnealuse strateegia eesmärk **jätkata ja arendada koostööd** liikmesriikide (ning liituda soovivate riikide) **maksuasutuste vahel** esialgses programmis sätestatud eesmärkide saavutamisel:

- ühenduse maksualaste õigusaktide ühtne kohaldamine;
- riikide ja ühenduse finantshuvide kaitse;
- siseturu sujuv toimimine maksude tasumisest kõrvalehoidmise ja maksustamise vältimise vastu võitlemise abil;
- konkurentsimoонutuste vältimine;
- õigusaktide täitmisest asutustele ja maksumaksjatele tekkiva koormuse vähendamine.

4.3 Komisjoni dokument koostati vastavalt hetkeseisu süvaanalüüsidele, mis põhinesid muuhulgas külastustel mitmetesse liikmesriikidesse ning kontaktidel ametiasutuste, ekspertide ja maksumaksjatega. Analüüside tulemusena koostatakse "Fiscalis 2013" programm **"Fiscalis 2007" programmi pikenduse**na, **kuhu on lisatud ressursse** ühelt poolt uute poliitiliste algatuste toetamiseks ja teiselt poolt kõikide muude alamrubriikide eelarvete vähese kasvu ettenägemiseks. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee nõustub kõnealuse ettepanekuga.

4.4 **Nagu märgitud punktis 1.2**, on 2008–2013 programmi **kogumaksumus** 168,47 miljonit eurot; põhiosa sellest summast moodustavad tegevuskulud (156, 9 miljonit eurot), mille katab ELi eelarve. Viimatimainitud jagunevad kahte põhikategooriasse: ühismeetmed ja IT-meetmed. Ühismeetmed hõlmavad seminare, projektirühmi, töölahetusi, mitmepoolset kontrolli, koolitust ja muid meetmeid, mis on vajalikud eesmärkide saavutamiseks. IT-meetmed hõlmavad olemasolevate üleeuroopaliste süsteemide toimimist ja arendamist ning uute süsteemide väljatöötamist.

5. Üldised märkused

5.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võib vaid nõustuda, et "Fiscalis" programme tuleb jätkata samade üldpõhimõtete alusel kui enne; seetõttu toetab komitee komisjoni algatust eelkõige seetõttu, et komitee usub **mõningate aspektide**, iseäranis ühiste koolituskursuste ning keelte kasutamise aspektide tõhususe **paranemisse**. Lisaks on komisjon ise toonud kõnealused puudused välja ühes dokumendis ⁽²⁾, mis sisaldab ka soovitusi, kuidas neid kõrvaldada.

5.2 **Koolitused** jagunevad kahte põhilisse liiki: esimene liik koolitusi toimub ühenduse tasandil ja neid rahastatakse ELi eelarvest; teine liik koolitusi toimub riiklikul tasandil ning tavaliselt rahastavad neid vastavad liikmesriigid. Mõiste "koolitus" hõlmab koolitust sõna otseses mõttes (nt juhendamine selgelt määratletud tehnilist, õiguslikku või halduslikku laadi erialadel vastavate spetsialistide poolt), **seminare** (tavaliselt multidistsiplinaarset laadi, kus osalevad ametnikud mitmest riigist) ning **personalivahetust** (üksikisikute või gruppide vahetust).

5.3 Dokumendis, mida on mainitud punktis 2.1, käsitles komisjon põhjalikult **koolitusprogrammide** lõpptulemusi. Dokumendist lähtuva üldpildiga võib rahule jääda; mitmesuguseid **lünki ja puuduseid** ei ole püütud varjata ning visandatud on probleemide kõrvaldamise või vähendamise võimalusi. Olukord ei saakski olla teistsugune, kui kõiki järgmisi asjaolusid võetakse arvesse: programmi keerukus, osalevate liikmesriikide arv, olemasolevate süsteemide mitmekesisus, ametiasutuste erinevad kogemused ja töökorraldus ning ka keelte suur arv — viimatimainitu kujutab endast takistust, mis tuleb ette kõikides ELi programmides ning mida sageli alahinnatakse. Peamine probleem on endiselt **teadmiste ja professionaalsete oskuste ühtse miinimumstandardi kehtestamine**, mis oleks mõõdetav minimaalselt aktsepteeritavate parameetritega ning kohaldatav kõikides liikmesriikides.

5.4 Nagu märgitud punktis 2.5, jälgib komisjon programme kohast rakendamist; Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee usub, et ühtsete standardite kohase rakendamise ja ühenduse väärtuste täieliku teadvustamise järelevalve on eriti oluline. Kontroll on olulise tähtsusega mitte vaid selleks, et teha kindlaks, kas ühenduse raha on kohaselt kulutatud avaliku arvepidamise üldpõhimõtetele vastavalt kohaselt kulutatud, vaid ka seetõttu, et ainult liikmesriikidele ei saa panna kohustust määrata kindlaks oma ametnike koolitamise standardeid.

5.5 **Teema keerukust arvestades ei anna Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovitusi, vaid väljendab ainult mõningaid — loodetavasti objektiivseid — mõtteid** muresemata nende poliitilise korrektsuse üle.

⁽²⁾ komisjoni töödokument, "Fiscalis 2007" programmi vahehindamine, SEC(2005) 1045.

5.5.1 Esiteks on teada, et riigiametnike professionaalsete oskuste ja kogemuste tase varieerub liikmesriigiti. Seetõttu on äärmiselt raske kujutleda ühtset koolitusmoodulit, mille puhul kasutatakse mitmete erinevate osalejatega **seminare**. Keeleline mitmekesisus annab veel enam põhjust muretsemiseks: kuulates kõnelejat, kes räägib otse ja oma emakeeles, saadakse hoopis teistsugune mulje kui kuulates tõlkes edasi antud teksti. Lisaks sellele ei ole võimalik näha audiovisuaalseid abivahendeid (slaide, diagramme, jne.) osalejate emakeeles — ning nägemismeele tähtsus teadete meeldeajamisel on üldteada. Kokkuvõtteks võib kahelda, kas kõnealuseid seminare — mille korraldamine on kulukas nii inim- kui finantsressursside osas — tuleks **vähendada miinimumini** või vähemalt lükata nende korraldamine edasi ajani, mil programm on juba välja kujunenud. Sel viisil säästetud inim- ja finantsressursse võiks kasutada **riiklikul tasandil koolituse rahastamiseks** suhteliselt ebasoodsas olukorras olevates riikides, eriti nendes, mis hiljuti ELiga liitusid.

5.5.2 Komisjoni hindamisdokumendis ei mainita kordagi otsustava tähtsusega elementi: **riiklike koolitajate ELi tasandil koolitamist**. See peaks kujutama endast **kogu süsteemi nurgakivi**: ainult koolitaja, kes räägib osalejate emakeelt, saab olla kindel, et tema sõnum jõuab pärale ning *arutelud*, mis mängivad koolituses võtmerolli, on tõhusad. Eelkõige suudab *ainult* riiklik koolitaja omandada *riikliku õpetamismeetodi*, mida ta peab sügavuti valdama, *ülekandmise oma riiklikust süsteemist ühenduse süsteemi*. Kõnealuseks ülesandeks sobivate inimeste valik peaks jääma individuaalsete riiklike asutuste hooleks. Kõrgetasemelised teadmised ja õpetamisoskus peaksid olema olulised eeldused; sama kehtib inimeste kohta, kes peavad riiklikele koolitajatele pakkuma ELi koolitust. Lõpuks arvavad eksperdid, et seda tüüpi koolitust ei ole võimalik läbi viia lühikeste seminaride abil: kursused peaksid kestma vähemalt paar kuud.

5.6 Oluline ning teistest täiesti erinev aspekt puudutab **Fiscalise süsteemi ühendamist** — konkreetset süsteemi käibemaksu ja aktsiisimaksude osa — **“Customs 2013” süsteemiga**. Oma arvamuses, milles käsitletakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse ettepanekut tolli- ja kaubanduse paberivaba keskkonna kohta ⁽³⁾, juhtis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tähelepanu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse ettepaneku teisele põhjendusele ⁽⁴⁾: “üleeuroopalise e-valitsusega seotud tegevus nõuab meetmeid, et ... **aidata võidelda pettuse, organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi vastu...**”. Kõnealuses arvamuses rõhutati, et struktuuriline seos tolli ja käibemaksuhalduse

toimikute vahel võiks tuua kasu pettuste tuvastamisel, mis puudutavad kolmandatest riikidest sisse toodud kaupu, eriti originaalkaubamärkide võltsimist.

5.6.1 “Fiscalis” programmis ei mainita struktuurilist seost “Fiscalise” toimikute ning teiste asutuste hallatavate toimikute vahel. Alles otsuse ettepaneku viiendas põhjenduses öeldakse, et “programmi peaks olema võimalik lisada edasisi maksudega seotud teabevahetussüsteeme nagu näiteks aktsiisiga maksustatud toodete ringluse ja kontrolli süsteem (EMCS)”, kuid ilmselgelt viidatakse siin vaid maksuasutuste vahel ringlevale informatsioonile.

5.6.2 Arvamuses, mida mainiti punktis 4.6, märkis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ära ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovitus ⁽⁵⁾, millega sätestati terve rida meetmeid “politsei-, tolli- ja õigusalase koostöö julgustamiseks”, et hõlbus-tada **Haagi programmi** ⁽⁶⁾ rakendamist ELi turvalisuse küsimuses, sealhulgas võitlust keelatud või reguleeritud kaupade piiriülese salakaubandusega. Eelmises punktis mainitud seos võimaldaks läbi tolliteenuste teostada kontrolli, mis ei ole hetkel võimalik. Sel viisil saaksid maksuasutused anda oma kaudse panuse Haagi programmi. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teab hästi, et kuna programmid on juba töös ning protseduurid väljakujunenud, ei ole enam võimalik seesugust projekti teostada. Komitee soovib pidada meeles, et struktuurilised seosed ELi ja liikmesriikide mitmesuguste andmebaaside vahel peaksid moodustama osa ELi *strateegilistest programmidest* mitte ainult turvalisuse eesmärgil, vaid ka arvukatel teistel majandus- ja sotsiaalpoliitika eesmärkidel.

6. Konkreetset tähelepanekud

6.1 **Artikkel 3: Programmis osalemine** Programmis võivad osaleda liikmesriigid, kandidaatriigid ning “potentsiaalsed” kandidaatriigid, samuti Euroopa naaberriikide poliitika teatavad partnerriigid tingimusel, et nad on piisavalt ühtlustanud oma asjahaseid õigusakte. Kõnealuse sätte eesmärk on vaieldamatult kiiduväärt ning kooskõlas võimalikult laiaulatusliku “maksude ala” loomise eesmärgiga. Siiski arvab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, et projekt võib olla liiga ambitsioonikas, arvestades olemasolevaid ressursse ning juba ilmnunud raskusi projekti elluviimisel, mis võivad veelgi lisanduda enamate partnerite kaasamisel.

⁽³⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal “Tollid ja kaubanduse paberivaba keskkond”, ELT C 318, 23.12.2006, lk 47, punkt 2.5.

⁽⁴⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus tolli- ja kaubanduse paberivaba keskkonna kohta — KOM(2005) 609 lõplik — 2005/0247 (COD).

⁽⁵⁾ “Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile: Vabadusele, turvalisusele ja õiglusele rajatud ala: Tampere programmi hinnang ning edasised suundumused” KOM (2004) 401 lõplik.

⁽⁶⁾ “Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile: Haagi programm: viie järgneva aasta kümme prioriteeti — Euroopa vabaduse, turvalisuse ja õiguse uuenemispartnerlus” (KOM(2005) 184 lõplik).

6.2 **Artikkel 6: Side- ja teabevahetussüsteemid** Ühenduse vastutusel olevad süsteemi **komponendid** piirduvad riistvara, tarkvara ning võrguühendusega, mis on kõigi osalevate riikide puhul ühised. Kõik muu (andmebaasid, võrguühendused ühenduse vastutusel olevate komponentide ja muude komponentide vahel, individuaalsete süsteemide toimimiseks vajaminev riistvara ja tarkvara) loetakse **ühenduseväliste komponentide** hulka.

6.2.1 Üaltpoolt jaotus tundub olevat kohane; siiski tekitab mõningast muret artikli 6 lõige 6, mis ütleb, et "komisjon võib lubada side- ja teabevahetussüsteemide kasutamist avalik-õiguslike teenuste osutamiseks maksu- või muudes valdkondades, kui selle eest tehakse sissemakse programmi eelarvesse." Sõna "muudes" on mõnevõrra ebaselge: komisjon on kohustatud täpsustama, missugustele haldusasutustele antakse volitused teabe saamiseks, millised on garantiid ja kontroll. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teeb ettepaneku, et kahtluste kõrvaldamiseks tuleks täpsustada, et teavet võib anda vaid õiguslase koostöö kava raames ning kohaldatavate eeskirjadega ette nähtud garantiidega, pidades seejuures alati silmas eraelu kaitse norme.

6.2.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee usub, et kõnealust sätet tuleks täpsustada: esialgsel lugemisel ei ilmne, et komisjoni võimuses on varjata kolmandate isikute — kelle iganes — eest teavet, mis vaieldamatult kuulub liikmesriikidele, kui kõnealune teave sisaldub vastava riigi andmebaasis; teisest küljest, kui räägime teabest, mis on komisjoni valduses, kerkib küsimus, kas komisjon võib seda kasutada takistamatult liikmesriikide teadmata või nõusolekuta. Teisisõnu: kas andmed, mis on komisjonile saadetud või komisjoni poolt kogutud liikmesriikide teadete põhjal, lähevad automaatselt komisjoni omandusse ja tegevusvaldkonda? Missuguseid kriteeriume kasutatakse nende kulude kindlaksmääramiseks, mille peavad kandma andmeid soovivad kolmandad osapooled ning kellele kuulub sel viisil omandatud raha? Ning kas komisjonile kuuluvaid andmeid võib igal juhul edastada kolmandatele osapooltele vastavaid liikmesriike eelnevalt või järgnevalt informeerimata? Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee usub, et kõnealused küsimused on väga tähtsad ning komisjon peaks neile vastama viisil, mis annaks selgust komisjoni seisukoha osas mingeid kahtlusi tekitamata.

Brüssel, 17. jaanuar 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Struktuuripoliitika mõju ja tagajärjed Euroopa Liidu ühtekuuluvusele”

(2007/C 93/02)

20. juulil 2006. aastal otsustas Euroopa Parlament vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “*Struktuuripoliitika mõju ja tagajärjed Euroopa Liidu ühtekuuluvusele*”.

Majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sekti, kellele tehti ülesandeks komitee vastavateemalise töö ettevalmistamine, võttis oma arvamuse vastu 7. detsembril 2006. Raportöör oli hr DERRUINE.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 432. istungjärgul 17.–18. jaanuaril 2007 (18. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 164, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 1 liige.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Käesolev ettevalmistav arvamus on jätk Euroopa Parlamendi presidendi 20. juuli 2006. aasta kirjale, milles palutakse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee panust saamaks ainekse parlamendi aruandele, mis käsitleb struktuuripoliitika mõju ja tagajärgi Euroopa Liidu ühtekuuluvusele.

1.2 Komitee meenutab, et asutamislepingust (artiklid 2, 158 ja 159) lähtuvalt peavad kõik poliitikavaldkonnad toetama nimetatud ühtekuuluvuse eesmärki, mille täitmist ei saa jätta vaid struktuuripoliitika kanda. Nimetatud sõnumit meenutas 2006. aasta märtsi Euroopa Ülemkogu.

1.3 Komitee on seisukohal, et ühtekuuluvust ei saa käsitleda vaid RKT näitajatest lähtuvalt. Komitee soovib, et koostatakse “esinduslikum ühtekuuluvuse näitaja, mis koosneks lisaks SKT-le muutujatest nagu tööhõive ja töötuse määrad, sotsiaalkaitse ulatus, üldhuviteenustele juurdepääsemise määr jne”.

1.4 Nii Lissaboni strateegia reformimise riiklikud kavad, ühenduse Lissaboni kava, komisjoni soovitatud integreeritud suunised kui ka läbiviidavad mõjuanalüüsid peaksid paremini peegeldama ühtekuuluvuse suurendamiseks võetud meetmeid, sh ka meetmeid territoriaalse mõõtme osas.

1.5 Struktuuri- ja ühtekuuluvusfondidega on Lissaboni strateegia viidud ellu juba aegsasti enne õiget aega ja kõigis aspektides: majanduskasv, ühtekuuluvus, tööhõive, töö kvaliteet ja keskkonnanalane säästlikkus. Neil on olnud roll Euroopa sotsiaal-mudeli kinnitamises.

1.6 Nad on avaldanud kaheldamatut mõju, mis on võimaldanud jõuda selleni, et tööhõive, majanduskasvu ja infrastruktuuride seisukohast viletsamas olukorras olevad riigid/piirkonnad on suutnud arengus teha suuri edusamme, samuti viinud võimendava mõjuni, kinnistanud kohapealse partnerluse põhimõtet (mida tuleb aga veel arendada), aidanud distsiplineerida kohalikke omavalitsusi ning tagada Euroopa Liidu tegevuse nähtavust.

1.7 Struktuuripoliitika toetab samal ajal siseturgu tänu kaubavoogudele ning kõnealuste struktuurifondide abikõlblike

projektide elluviimist, mis ei näeks tihti ilma Euroopa kui katalüsaatori sekkumiseta ilmalvalgust.

1.8 Sellele vaatamata märgib EMSK, et ajalooline konsensus, mis valitses struktuuripoliitika arengu osas (vahendid, eraldised) koos siseturu ning majandus- ja rahaliiduga, on viimastel aastatel kadunud.

1.9 Tasapisi on kujunenud viisnurkne, Londoni, Hamburgi, Müncheni, Milano ja Pariisiga piirnev tsoon, mis hõlmab 20 % Euroopa alast, 40 % rahvastikust ja 50 % jõukusest, ning sellest on saanud teiste piirkondade jaoks eestvedav jõud. Viimaste ja tulevaste laienemist valguses tuleks mõelda teiste piirkondlike dünaamiliste keskuste edendamisele, et kaetud oleks kogu Euroopa ala.

1.10 Selleks on tarvis infrastruktuure, et ühendada omavahel alasid, aga ka linnakesusi ja neid ümbritsevad maakondade äärealasid. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames kokku lepitud eelarvekärged aga takistavad nende ajakohastamist.

1.11 Komitee hinnangul tuleks analüüsida stabiilsuse ja kasvu pakti määratletud eelarvekriteeriume ning nende mõju ja tagajärgi üleeuroopaliste võrgustike, täpsemalt puuduvate lõikude rajamise rahastamisele, arvestades, et Euroopa Liidu toetust antakse vaid riikide valitsuste poolt kaasrahastatavatele projektidele.

1.12 Komitee kordab oma ettepanekut täiustada struktuurifondide finantskorda ning pooldab seda, et kaotataks praegune kord, mille kohaselt makstakse Euroopa Liidu eelarvest kasutamata jäänud assigneeringud liikmesriikidele tagasi, vähendades nii nende rahalist panust.

1.13 Komitee kordab oma taotlust, et komisjon töötaks välja ettepanekud, mis looksid liikmesriikidele kohustusi, kavandades meetmeid ühiskondlik-ametialaste poolte kaasamiseks struktuuripoliitikasse, ja liikmesriikide konsulteerimise protsessi hindavad näitajad. Komitee arvab, et liikmesriigid peaksid igal juhul selgitama, kuidas korraldatakse järelevalvekomiteede puhul tagasid, milles lähtutakse ka partnerluse põhimõttest.

1.14 Komitee palub parlamendi toetust tagamaks, et käesolevas arvamuses esitatud seisukohti võetakse arvesse komisjoni poolt 2008./2009. aastal esitatava Euroopa Liidu eelarvereformi puudutava dokumendi koostamisel ning Euroopa tuleviku teemalistes aruteludes ja regionaalpoliitika panuse käsitlemisel.

2. Ühtekuuluvus asutamislepingus ja selle iseloom

2.1 Alates 1957. aastast on Rooma lepinguga seatud eesmärgiks olnud taotleda "eri regioonide arengutaseme ühtlustamist ning mahajäämuse vähendamist". Amsterdamiis käsitleti "tasakaalustatud ja säästvat arengut kui Euroopa Ühenduse üht aluspõhimõtet". Püüdlus kirjas artiklis 158: "Selleks et edendada oma igakülgselt harmoonilist arengut, töötab ühendus välja ja rakendab meetmeid majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks. Iseäranis taotleb ühendus eri regioonide arengutaseme ühtlustamist ning mahajäämuse vähendamist kõige ebasoodsamates piirkondades ja saartel, kaasa arvatud maapiirkonnad".

2.2 Artikkel 159 näeb ette, et "liikmesriigid teostavad ja koordineerivad oma majanduspoliitikat niisugusel viisil, mille abil on võimalik saavutada ka artiklis 158 seatud eesmärgid. Ühenduse poliitika ja meetmete kavandamisel ja rakendamisel ning siseturu rajamisel võetakse arvesse neid eesmärgi ning aidatakse kaasa nende saavutamisele. Liit toetab nende eesmärkide saavutamist struktuurifondide (Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi arendusosakond; Euroopa Sotsiaalfond; Euroopa Regionaalarengu Fond), Euroopa Investeeringupanga ja teiste olemasolevate rahastamisvahendite kaudu finantseeritavate meetmetega".

2.3 Antud juhul on oluline rõhutada, et asutamislepingust lähtuvalt peavad kõik poliitikavaldkonnad toetama nimetatud ühtekuuluvuse eesmärki, mille täitmist ei saa jätta vaid struktuuripoliitika kanda. Nimetatud sõnumit meenutas 2006. aasta märtsi Euroopa Ülemkogu (⁽¹⁾).

2.4 Enne edasiminekuks tuleks määratleda, mida mõistetakse termini "ühtekuuluvus" all. Tihti seostatakse seda SKT näitajaga. Komitee arvamuses "Ühenduse muude poliitikavaldkondade panus majanduslikku ja sotsiaalsesse ühtekuuluvusse" (⁽²⁾) sooviti välja töötada "esinduslikum ühtekuuluvuse näitaja, mis koosneks lisaks SKT-le muutujatest nagu tööhõive ja töötuse määrad, sotsiaalkaitse ulatus, üldhuviteenuste juurdepääsemise määr jne".

2.5 Põhiseaduse lepingu eelnõu uuenes, pühendudes ühtekuuluvuse territoriaalsele mõõtmele. Viimane aspekt on siiani olnud hooletusse jäetud, hoolimata Euroopa ruumi arenguplaani vastuvõtmisest, mille juhised on ometi väga väärtuslikud ning mida tuleks ajakohastada Saksamaa eesistumise ajal, et arvestada hiljutiste ja kavandatud ühinemistega.

2.6 Seetõttu ja arvestades territoriaalse ühtekuuluvuse mitteametliku nõukogu järeldusi (⁽³⁾), tuleks nii Lissaboni strateegia reformimise riiklikesse kavadesse kui ka ühenduse Lissaboni kavas kaasa arvestada nimetatud territoriaalne mõõde ning Euroopa Komisjon peaks seda oma integreeritud suunistes samuti rohkem arvestama, nagu ka oma mõjuanalüüsid, mis siiani eelistasid ühte ainsat konkurentsikriteeriumit teiste asemel.

3. Miks struktuuripoliitika ja millisel kujul?

3.1 Rooma lepingu koostamisest alates 1957. aastal on kuus riiki olnud teadlikud, et majanduslik integratsioon muudab strateegiliste söe- ja terasesektorite restruktureerimise vältimatuks. Seega rajasid nad Euroopa Sotsiaalfondi, et leevendada nimetatud tööstuse muutuste mõjusid tööhõivele ja haridusele suunatud abiprogrammide rahastamise kaudu.

3.2 1975. aastal, pärast esimest ühinemislainet, kui ühinesid kuuest asutajariigist vaesemad riigid ning millele järgnesid naftakriisid ja tõsine majanduskriis, loodi sel ajal suurte tööstuslike ümberstruktureerimiste keerises oleva Ühendkuningriigi selgesõnalisel taotlusel Regionaalarengu Fond. See instrument määratleti ümber 1988. aastal (ja seda täiustati 1994. aastal), et täiendada Euroopa Sotsiaalfondi ning Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (arenduse osa) tegevusi vähem arenenud piirkondade rahastamisega: hakati jagama tootlikke investeeringuid, mis võimaldasid jätkusuutlike töökohtade loomist või säilitamist, infrastruktuuriprojekte, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete toetamist, tehnosiiret, rahastamisvahendite arengut, otseseid investeerimistoetusi, lähikonnas teenuste osutamise toetamist jne. Tegelikult täitis Regionaalarengu Fond varakult Lissaboni strateegia sotsiaal-majanduslikke eesmärgi.

3.3 1980ndate aastate keskpaika märkisid uued noorte demokraatlike riikide liitumised, mis tähendasid ühenduse tugevnemist. Euroopa poliitilised liidrid väljendasid soovi näha uusi riike saavutamas taset nagu juba liikmeks olevatel riikidel ning olid valmis kinnitama finantssolidaarsust, kahekordistades struktuurifondidele (ja samuti Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi arenduse osa sihtalale) eraldatavaid toetusi. Majanduslik ja sotsiaalne ühtekuuluvus võeti asutamislepingu eesmärkide hulka ning regionaalpoliitikale eraldatavad toetusi kahekordistati, et lihtsustada nende lähenemist. Keskkel kohal on mõte, et järelejõudmine ei toimu mitte sotsiaalse dumping'u kaudu, vaid ühenduse õigustikku järgides ja sotsiaalpartnereid kaasavate regionaalarengu programmide kaudu. Jõuti ka arusaamale, et turujõudude tegevusse mitte sekkumise poliitika ei ole asutajate soovitud ühtekuuluvuse saavutamiseks piisav ning et ühtekuuluvuse jaoks on kindlasti vaja riiklikke meetmeid, mis võimaldavad tasakaalu piirkondade vahel. Ühtekuuluvuspoliitikat on viidud ellu alates aastast 1988. Selle eesmärk on vähendada vahet Euroopa Liidu piirkondade vahelises arengus ning leevendada pingeid ja vähendada ebavõrdsust, mis on tekkinud riikide jõupingutustest majandus- ja rahaliiduga kooskõla saavutamisel.

(⁽¹⁾) Punkt 70.

(⁽²⁾) ELT C 10, 14.1.2004, lk 92.

(⁽³⁾) 20. ja 21. mai 2005. aasta Brüsseli Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järeldused, mitteametlik ministrite konverents territoriaalse ühtekuuluvuse teemal (vt punkt 2.3 ja sellele järgnevad).

3.4 Eelnevatest punktidest tuleb selgesti välja, et struktuuri- ja ühtekuuluvusfondidega on Lissaboni strateegia viidud ellu juba aegsasti enne õiget aega ja kõigis aspektides: majanduskasv, ühtekuuluvus, tööhõive, töö kvaliteet ja keskkonnavaline säästlikkus.

3.5 Ühtekuuluvusfond nägi ilmavalgust 1994. aastal. Erinevalt Regionaalarengu Fondist ei olnud selle sihtrühmaks mitte piirkonnad, vaid riigid. Täpsemalt oli see suunatud riikidele, kus RKT inimese kohta ei ületa 90 % ühenduse keskmisest, ning nende keskkonnavalastele ning transpordi infrastruktuuri projektidele.

3.6 Ajal, mil Euroopa Komisjon töötas välja oma ettepaneku 2007.–2013. aasta finantsperspektiivi kohta, hoiatas volinik Barnier, et 2004. aasta laienemisest tekkinud aukude lappimise hoos ei tohi struktuuripoliitikale eraldatavate toetuste maht langeda alla 0,45 % Euroopa SKTst, vastasel juhul satub ühtekuuluvus surve alla. Lõpuks otsustati eelarve kinnitada 0,37 % ga SKTst ⁽⁴⁾, mille komitee hindas vastuvõetamatuks. Valitsused ei soovinud teha uusi jõupingutusi näitamaks üles solidaarsust uute liikmesriikide suhtes.

3.7 Selline lühike minevikumeenus toob välja veel mõned aastad tagasi valitsenud ajaloolise konsensuse, mille eesmärk oli arendada struktuurifonde (nii nende sisu kui summasid) ühenduse väljakutsete valguses (siseturu laienemine, ühisraha, uued liitumised). Olgu märgitud, et nimetatud konsensust võis täheldada kõigis poliitilistes kogukondades, kes osalesid Euroopa Liidu institutsioonide juhtimises. Nimetatud vaikiva kokkuleppe murdmine asetab pompöösse retoorika "Euroopa sotsiaalmudeli" olulisuse kohta õigesse konteksti.

4. Struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide mõju

4.1 Struktuuripoliitika mõju ühtekuuluvusele on raske hinnata SKT-d või NUTS 2 ja NUTS 3 taseme tööhõivet puudutavate Eurostati andmete statistilistes seeriates oleva katkendlikkuse tõttu. Samuti eksisteerib ajavahe, mis võib ulatuda mitme aastani, isegi enam kui kümne aastani Euroopa Liidu kaasfinantseeritud investeeringu hetke ja selle hetke vahel, kui projekt muutub tõhusaks ja kulutasuvaks. Ajaline probleem ei tähenda aga, et struktuurifondide mõju ei avaldu lühikese aja jooksul.

4.2 "1994. ja 2001. aasta vahel ületas ühtekuuluvusmaades, isegi kui Iirimaa välja jätta, SKT kasv elaniku kohta 1 % aastast ühenduse keskmisest (3 protsenti 2 protsendi vastu) ning kõigis nimetatud maades, välja arvatud Kreeka, tõusis tööealise töötava rahvastiku protsent selgelt keskmisest kiiremini. Kreekas ja ka Iirimaa oli tööjõu tootlikkuse tõus enam kui kaks korda kõrgem nimetatud perioodi Euroopa Liidu keskmisest ning see oli keskmisest oluliselt kõrgem ka Portugalis. ⁽⁵⁾"

⁽⁴⁾ Neljas ühtekuuluvuse arenguaruanne, KOM(2006) 281, lk 10.

⁽⁵⁾ Kolmas aruanne majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse kohta. Uus ühtekuuluvus — lähenemine, konkurentsivõime, koostöö (veebruar 2004), lk VIII.

4.3 "Hinnanguliselt oli Hispaanias 1999. aastal SKT umbes 1,5 % kõrgem sellest, mis ta oleks olnud ilma sekkumiseta, enam kui 2 % kõrgem Kreekas, ligi 3 % kõrgem Iirimaa ning enam kui 4,5 % kõrgem Portugalis. Lisaks hinnatakse uute riikide SKT kasvu sekkumiste tagajärjel 4 %-le. ⁽⁶⁾"

4.4 Struktuurifondide tegeliku mõju hindamisel võib tekkida kiusatus nende edu seletada sobiva olukorraga, riikliku poliitika valikutega, teiste valdkondade poliitikaga Euroopas jne. Siiski näivad järgmised detailid kinnitavat ühenduse struktuuripoliitika antavat reaalselt lisaväärtust ühtekuuluvusele ja lähenemisele.

— "Iga ELi tasandil ühtekuuluvuspoliitika raames kulutatud euro viib täiendavate kulutusteni, mis on keskmiselt 0,9 eurot vähemarenenud piirkondades (sihtala 1) ja 3 eurot piirkondades, kus viiakse läbi ümberkorraldusi (sihtala 2). ⁽⁷⁾"

— Mis puutub struktuurifondidesse üldiselt, siis "empüürlised andmed lasevad oletada, et umbes veerand struktuurifondide kulutustest tulevad ülejäänud Euroopa Liidu kaudu tagasi suurenenud impordi kaudu, eelkõige masinate ja varustuse kaudu. See "naasmine" on eriti suur Kreeka (42 %) ja Portugali (35 %) puhul ⁽⁸⁾."

4.5 Hoolimata neist näitajatest, arvestades liikmesriikide sotsiaal-majandusliku esituse progressiivset asetust, peavad märkused olema põhjalikud, sest piirkondade tasemel toimub selline liikumine oluliselt aeglasemalt.

4.5.1 "Välismaistel otseinvesteeringutel on kaldumus orienteeruda pigem ebaproportsionaalselt Euroopa Liidu suhteliselt tugevamate osadesse kui suhteliselt nõrgematesse osadesse. Riikide siseselt on välismaised otseinvesteeringud enamasti kogunenud suurtesse linnadesse või nende ümbrusesse, eelkõige pealinnadesse, ning üliharva liiguvad need arengus mahajäänud piirkondadesse. ⁽⁹⁾"

4.6 2000.–2004. aastani kiideti ühtekuuluvuspoliitika raames heaks ligi 3 600 suurt projekti. Neist ligi 1 600 kasutas Euroopa Investeeringuspanga abi. Viimane sekkus viide valdkonda, et toetada ühtekuuluvust ning Lissaboni-Göteborgi strateegiat: majanduslik ja sotsiaalne ühtekuuluvus, i2i (algatus "Innovatsioon 2010"), üleeuroopalised võrgud, keskkonnakaitse ja selle parandamine ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete toetamine. Tegevus on eriti tõhus suuremahulistes projektides, mis on seotud oluliste riskidega (suured infrastruktuurid, teadus- ja arendustegevus jne). Euroopa Investeeringuspanga uuenduslike programmide rahastamismehhanismidel on samuti võimendav mõju (1:3 kuni 1:6).

⁽⁶⁾ Ibid. lk XIX.

⁽⁷⁾ Ühenduse strateegilised suunised 2007–2013, KOM(2005) 299, lk 8.

⁽⁸⁾ Kolmas aruanne majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse kohta. Uus ühtekuuluvus — lähenemine, konkurentsivõime, koostöö (veebruar 2004), lk XIX.

⁽⁹⁾ Ibid. lk XIV.

4.7 Rõhutada tuleb ka sugugi mitte vähem tähtsat asjaolu, et lisaks sellele, et struktuuripoliitika aitab Euroopa Liidu piirkondadel/riikidel kasutada ära oma arengupotentsiaali füüsilisse ja inimkapitali ning tehnoloogiasse investeerides, et ületada takistusi, mis on seotud aktiivse majandusliku või rahalise integratsiooniga (ühtsed intressi- või vahetuskursid, liberaliseerimine, kasvav konkurents ning neist tulenevad ümberstruktureerimised ja koondamised), toetab see samal ajal ka siseturgu tänu kauba-voogudele ja töökohtadele, mis tekivad struktuurifondide abikõlblike projektide elluviimistest, mis sageli jääks Euroopa kui katalüsaatori sekkumiseta toimumata.

4.8 Lisaks struktuurifondide rahanduslikule aspektile ei saa vaikides mööduda kahest teist tüüpi ühtekuuluvuspoliitika mõjust:

- finantsraamistiku määramine 7aastaseks perioodiks, mis tagab teatava järjepidevuse ja võimaldab kavandamist;
- kohapealne koostöö, mis täiendab struktuurifondidest toetust saada võivaid projekte, isegi kui partnerlus on suurepärase (¹⁰);
- osaliselt Euroopa Liidu toetatud projektide juhtimisel toetatav kohalike haldusüksuste kord;

— Euroopa Liidu nähtavus kodanike jaoks elluviidud projektide kaudu (isegi kui valitsused ei mänge alati kaasa ning “unustavad” päevaalgust näinud projektide juures mainida (vähemalt osalist) Euroopa Liidu panust).

5. Sobimatu mudel laienevas Euroopas?

5.1 Kuna Euroopa projekt on viimase poolsajandi jooksul püüdnud edeneda pidevalt kohandudes, siis ei ole 1957. aasta Euroopal mitte midagi tegemist praeguse Euroopaga.

5.2 Viiekümne aasta jooksul on enam kui kakskümmend riiki väljendanud nimetatud projekti vastu nii suurt huvi, et nad on palunud luba selles osaleda, sattudes tihti projektis juba osalevate riikide alahindamise ja -väärtustamise objektiks. Laienemiste käigus on Euroopa Liidu pindala suurenenud kolm korda ning tema rahvaarv kasvanud kahekordseks. ELi homogeenne päritolu (sotsiaal-majandusliku arengu ja territoriaalse kaetuse osas) on kahanenud, sotsiaalsele, majanduslikule ja territoriaalsele ühtekuuluvusele on vaesemate riikide kaasamine mõjunud halvasti.

	Liitumise aasta	Euroopa territooriumi pindala		Uute liikmesriikide keskmine rahvastikutihedus	SKT erinevus inimese kohta PPS-s vanade ja uute liikmesriikide vahel (%)	Kui keskmine SKT inimese kohta PPS-s = 100 laienemiselset, siis toovad uued ühinemised muudatuse ... (%)
		Tuhandetes km ²	Muutus eelmise laienemisega võrreldes (%)			
EL-6	1957	1 284	—	241,3	—	—
EL-9	1973	1 641	+ 27,7	143,7	17,2	5,72
EL-10	1980	1 773	+ 8,0	84,0	25,0	2,50
EL-12	1986	2 371	+33,7	99,5	37,4	6,23
EL-15	1995	3 243	+36,8	53,8	2,5	0,50
EL-25	2004	4 297	+ 32,5	204,8	49,2	19,68
EL-27	2007	4 646	+ 8,1	80,5	65,5	4,85
EL-29	???	5 486	+ 18,1	87,0	???	(sõltub liitumise ajast)

NB! EL-29 = UE-27 + Türgi + Horvaatia

Allikad:

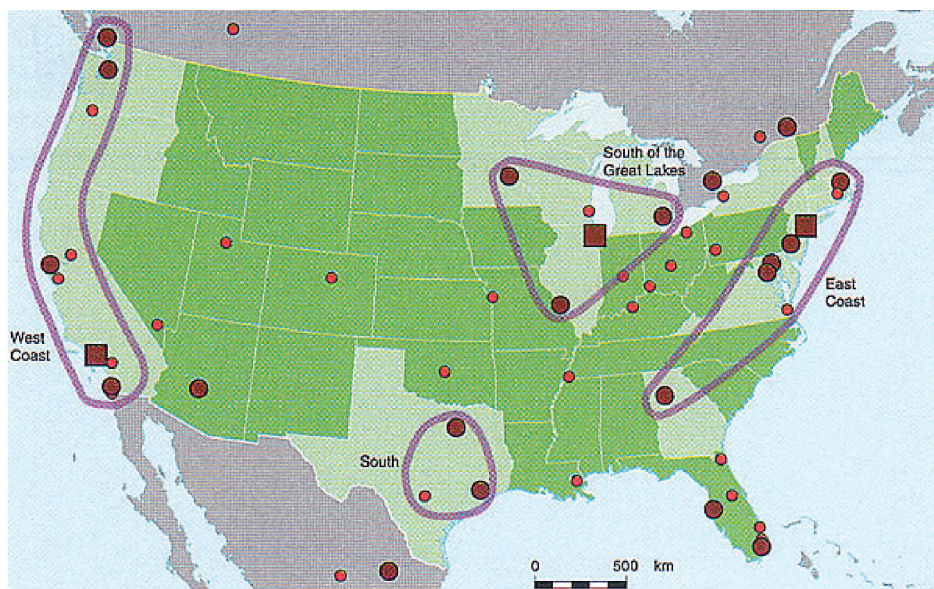
- majandusandmed: Ameco (SKT inimese kohta väljendatuna PPS-s)
- geograafilised ja demograafilised andmed: United Nations World Population Prospects, 2004
- arvutused koostatud ise

⁽¹⁰⁾ EMSK arvamusel teemal “Kodanikuühiskonna organisatsioonide roll ja Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika”, ELT C 309, 16.12.2006, lk 126 ning “Ühtekuuluvuspoliitika strateegilised suunised (2007–2013)” ELT C 185, 8.8.2006, lk 52.

5.3 Mõningase dünaamilisuse mõjul ning tänu “ajaloolisele pärandile” on kerkinud esile kasvav, Londoni, Hamburgi, Müncheni, Milano ja Pariisiga piirnev hulknurk, mis hõlmab 20 % viieteistkümne ühenduse riigi pindalast, 40 % kogu rahvastikust ning toodab 50 % jõukusest. See tugev selgroog koondab 7/10 Euroopa otsustavast võimust ning linnades esindab see enam kui 85 % edukatest vastastikustest seostest ⁽¹¹⁾. Viitame sellele keskele alale kui “hulknurgale”.

Euroopa “hulknurk”

USA: 4 majandusliku integratsiooni piirkonda

Kaardid on võetud Andreas Faludi raamatust “Euroopa ruumiline planeerimine” (2002) ning see on kättesaadav veebileheküljel:

http://www.planum.net/showspace/bookreview-esp_images.htm

⁽¹¹⁾ G. Baudelle, B. Castagnède, “Polütsentrism Europas”, 2002, lk 160–161.

5.4 Kui 2004. aastal ühinenud riikide majanduslik tugevus ei ületa 5 % Euroopa Liidust, siis Euroopa territoriaalne pindala kasvas 33 %. Muutund kontekstis ei suuda hulknurga piirkond enam ääreaalasid kaasa tõmmata. *Majandustegevuse koondumine suhteliselt tugevatesse piirkondadesse võib lühemas perspektiivis soodustada majandustootlikkust Euroopa Liidus. Aga pikemas perspektiivis on sellel nähtusel oht kahjustada nõrgemate piirkondade tootmispotentsiaali ning vähendada nende võimet kasutada oma võrreldavaid eeliseid. Ettevõtete ja rahvastiku liigne kontsentratsioon teatud piirkondadesse läheb samuti vastuollu säästva arengu eesmärkidega. Ta on nende piirkondade jaoks potentsiaalseks ülekoormatuse ja keskkonnale tekitatud surve, samas teistele piirkondadele allakäigu ja rahvastiku vähenemise põhjustajaks* ⁽¹²⁾. (Vt ka punkt 4.5.) Järgides Ameerika Ühendriikide näidet, kus on arenenud mitmed juhtivad tsoonid, tuleks tänasel päeval edendada sarnaste Euroopa ruumis paremini jaotunud alade tekkimist — nähtus, mida spetsialistid nimetavad “polütsentrismiks”.

5.5 Lisaks põhjustab tehnoloogiline areng, globaliseerumine ja liikuvus traditsioonilisest nn hulknurgast väljapoole jäävate linna- ja suurlinnapiirkondade üha suuremat arvukust, mis jäävad sellega võrreldavaks, nagu näiteks Kopenhaagen-Malmö, Dublin, Madrid, Viin-Bratislava, Katowice ja teised. Niisugune muutus Euroopa maastikul edendab uusi ambitsioone ja väljakutseid piirkondade jaoks. Nimetatud ambitsioonid ja muutused avaldavad (loodetavasti) positiivset mõju ka Euroopa Liitu käsitlevatele arvamustele ja poliitikale ⁽¹³⁾.

5.6 Kui Euroopa ruumi arendamine ei kuulu Euroopa Liidu pädevusse ja valdav on subsidiaarsuse põhimõte, siis ei saa eitada, et Euroopa territooriumi valitsemine sisaldab ühist vastust. Nimetatud põhimõttest lähtudes töötasid 15 liikmesriiki ja Euroopa Komisjon välja Euroopa ruumi arenguplaani, mis võeti vastu Ministrite Nõukogu istungil 11. mail 1999. aastal Potsdamis, ning millele nad lisasid samal aastal Tampere kaheteistkümne tegevuse programmi ⁽¹⁴⁾.

5.7 Artikli 159 kohaselt on Euroopa ruumi arenguplaani eesmärgiks parandada ühenduse nende poliitikavaldkondade koordineerimist, millel on territooriumile oluline mõju, nagu näiteks regionaalpoliitika või mõned valdkondlikud poliitikad (põllumajandus, transport jne).

5.8 Käesolevas arvamuses ei käsitleta nende alade tuvastamist, kus tuleks tugevdada linnadevahelisi ning keskuse ja perifeeria vahelisi jt suhteid. Siiski lasub komiteel kohustus rõhutada

nimetatud probleematika tõsise käsitlemise olulisust, vastasel juhul tabab Euroopat nõrgenemine ja oma territooriumi tükeldamine.

6. Edu võti: kaasaegsed infrastruktuurid valgustamas kogu Euroopa ruumi ⁽¹⁵⁾

6.1 On selge, et polütsentriline Euroopa ruumi korraldamine (suurte piirkondlike keskuste kujunemine, mis viib edasi neid ümbritsevaid alasid, maa- ja linnapiirkondade vahelise sideme tugevdamine), mis tagab uuendatud ja kindlama ühtekuuluvuse, on võimalik vaid infrastruktuuride — transpordi, energeetika, telekommunikatsioonide jne — parandamise teel.

6.2 Mahajäämused Essenis (1994) määratletud 14 prioriteetse projekti elluviimisel, eriti mis puudutab piiriüleseid teelõike ning üleeuroopalise transpordivõrgu kulutuste vähendamist 2007.–2013. aasta finantsperspektiivis ⁽¹⁶⁾, ei tähenda head Euroopa Liidu säästva arengu, sealhulgas territoriaalse ühtekuuluvuse kindlustamisele.

6.3 Siiski ei saa seada kahtluse alla struktuurifondide tõhusust ühtekuuluvuse eesmärgi alla ühendatud riikide ja vähem edukate piirkondade infrastruktuuride täiendamisel ning nende ühendamisel teistega, et nad siseturu võimalustest täit kasu saaksid.

6.3.1 Maanteede võrgustiku tihedus neljas ühtekuuluvusriigis on ületanud 20 % laienemise eelse ELi keskmisest 1991. aastal ning on praeguseks 10 % kõrgem kui aastal 2001. Edusamme (aga väga tagasihoidlikke) on registreeritud ka teistes sihtala 1 piirkondades.

6.3.2 Viimase aastakümne jooksul on Euroopa Liit sekkunud raudteevõrgustiku mõningasse ajakohastamisesse, aga elektrifitseerimise kulu ja raudteede kahe- või kolmelele muutmise maksumus oli peaaegu samasugune nii Euroopa Liidu mahajäänud osades kui ka teistes osades, nii et vahe on märkimisväärtne.

6.4 Teisest küljest on 2004. ja 2007. aasta Euroopa ühendamise tugevdamise huvides väga oluline jälgida, et vanu ja uusi liikmesriike siduvatele infrastruktuuridele eraldatakse piisavalt rahalisi vahendeid, seda neljal põhjusel:

— hoolimata sellest, et Euroopa Investeerimispank, Maailmapank ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank

⁽¹²⁾ DATAR, “Euroopa ruumi arenguplaan”, 2002.

⁽¹³⁾ Vt ka EMSK arvamust sotsiaalmajanduslike tähenduste kohta Euroopa linnastute jaoks, juuli 2004, ELT C 194, 7.12.2004, lk 101.

⁽¹⁴⁾ Tuleb rõhutada, et mõned neist — ja sugugi mitte väga vähe — ei ole kunagi päevavalgust näinud (näiteks territoriaalse mõju uuringud) ja teisi ei ole vajalikul määral toetatud kui piiriülese, riikliku ja piirkondade vahelise koostöö tuge (Interregi eelarvelisi vahendeid kärbiti finantsperspektiivi kokkuleppimise ajal). Õnneks on astutud ka konkreetsemaid samme, nagu Euroopa ruumilise planeerimise vaatlusvõrgustiku loomine, isegi kui seda tööd jätkuvalt alahinnatakse.

⁽¹⁵⁾ Lihtsuse huvides on siinkohal vajadusel kaasatud ühtekuuluvusfond struktuurifondide hulka, mis aga tegelikult nii ei ole.

⁽¹⁶⁾ Euroopa Komisjoni soovitatud 20 miljardit eurot kuivas kokku vaid pisut enamaks kui 8 miljardiks, samas kui 30 suurema transpordi eelisuuna elluviimise kogumaksumuseks kuni aastani 2020 hinnati 2004. aastal 225 miljardit eurot.

laenasid 1990.–2001. aastal 21 miljardit eurot, et infrastruktuurid omandaksid viieteistkümne riigi taseme, jäävad investeeringuvajadused kommunikatsiooni infrastruktuuridesse (maanteed, raudteed) märkimisväärseks. Neid vajadusi hinnatakse 9 miljardi euro suuruseks (1999. aasta arvutuste kohaselt) ⁽¹⁷⁾;

- uute liikmesriikide majanduskasv on energilisem kui enamikul vanadest liikmesriikidest ning kaubavahetuste intensiivistamise vahendusel toidab uute liikmesriikide majanduskasv pisut ka vanemate liikmesriikide oma;
- seega avaneb uutel liikmesriikidel parem juurdepääs siseturule.
- *“Vähimarenenud piirkondades ja riikides võivad rahvusvahelised ja piirkondadevahelised ühendused tuua pikaajalises plaanis suuremat tulu ettevõtete suurenenud konkurentsivõime näol ning samuti soodustada tööjõu liikuvust.”* ⁽¹⁸⁾

6.5 Infrastruktuuride ümberstruktureerimine ja täiustamine on eriti oluline uutes liikmesriikides, sest COMECONi ajal viis enamik nende infrastruktuuridest Moskva poole ning 1993.–2003. aastal kasvas kaubavahetus viieteistkümne liikmesriigiga kolmekordseks, moodustades praegu kõige suurema osa kaubandusest, ning ka sellepärast, et nende riikide infrastruktuuride tase on laienemise eelse ELi riikide omast madalam.

6.6 Ilmselge on ka, et energeetika vallas ⁽¹⁹⁾ tuleb pöörata tähelepanu investeeringute ebapiisavusele võrreldes suurenenud ülekandmisnõudluse ja vahemaadega. Nii elektri- kui ka gaasivõrkude omavaheline sidumine kogu Euroopas on küll edenenud, kuid liikmesriikide vahel on olulisi struktuurilisi kitsaskohti. Selles osas võiks edaspidiseks kasulikke soovitusi ja suuniseid anda 2007. aastal rajatav Euroopa energiaturgude seirekeskus.

6.6.1 Elektrienergia osas “on ülevõimsuse periood lõppemas ja aastani 2030 on tootmisvõimsuse suurendamiseks 600–750 GW-ni vaja investeeringuid, et katta suurenevat elektrinõudlust ja asendada vananenud käitsed. Tootmisvõimsuse (eriti tippkoormuselektri tootmisel) suurendamisse tehtavate investeeringute vajadust on võimalik osaliselt lahendada täielikult omavahel seotud võrkude abil.”

6.7 Üldiselt kujutab infrastruktuuride ajakohastamine endast väljakutset keskkonna säästlikkuse seisukohalt. Seega tuleb

⁽¹⁷⁾ Investeering, mis on vajalik üleeuroopaliste võrkude heaks majandamiseks, moodustab tulevatel aastatel umbes 1,5 % piirkonna plaanitavast SKTst. Investeeringute praegused tasemed, 2–3 miljardit eurot aastas, peaksid perioodil 2005–2010 ulatuma 10 miljardini, et vastata nõudmiste survele ning osutada ühenduses majanduskasvuga kooskõlas olevaid teenuseid. Pikemas perspektiivis hindab Euroopa Komisjon transpordivõrgustiku vastuvõetavale tasemele viimiseks kuluvaks summaks umbes 258 miljardit eurot (“Üleeuroopaliste võrkude areng: perspektiivid”, 2001).

⁽¹⁸⁾ “Ühtekuuluvuspoliitika toetus majanduskasvule ja töökohtade loomisele: ühenduse strateegilised suunised, 2007–2013”, COM(2005) 299, lk 15.

⁽¹⁹⁾ EMSK arvamus teemal “Euroopa Liidu energiavarustus: energiakandjate optimaalse kombinatsiooni strateegia” (ettevalmistav arvamus) ELT C 318, 23.12.2006, lk 185.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee meelde, et struktuurifondide vahenditest rahastatavate projektide ning nende järelehinnaamise tuleb igakülgsest arvestada säästva arengu kriteeriumitega. Komitee kinnitab ⁽²⁰⁾ ka oma toetust nn säästvate ühenduste rajamisele (Bristoli kokkulepe ⁽²¹⁾).

6.8 Stabiilsuse ja kasvu paktis kehtestatud eelarvepiirang ning pidevad jõupingutused Euroopa rahaliidu tingimuste täitmiseks raskendavad investeeringute realiseerimist. Põhiosa investeeringutest tuleb riikide valitsustelt ja väike osa struktuurifondidest või Euroopa Investeeringupangast.

6.9 Kuigi 78 % Euroopa rahvastikust elab linnades ja linnastutes, ei tohi jätta kahe silma vahele maapiirkondade spetsiifilisi vajadusi ja hoida ära nende mahajäämist.

6.10 Euroopa Liit teeb jõupingutusi nende toetamiseks sihtprogrammide kaudu. Maapiirkondade arengu jaoks on ajavaheajamikus 2000–2006 eraldatud enam kui 60 miljardit eurot. Siiski ei ole kõnealuste fondide kasutamine kaugeltki optimaalne ning sellele on tähelepanu juhtinud ka kontrollikoda ⁽²²⁾, kes märgib, et programmides ei võeta piisavalt arvesse toetust saava geograafilise piirkonna omadusi. Samuti toob kontrollikoda välja puudujäägid projektide valikul ja eesmärkide seadmisel ning tulemuste puuduliku hindamise.

7. Linnakeskuste ja maapiirkondade vaheliste sidemete tihendamine

7.1 Äärepoolsete piirkondade suureks probleemiks on rahvastiku vananemine, kuna tegutsemisvõimalusi pakkuvate keskuste kauguse tõttu lähevad noored ja kvalifitseeritud töötajad ära linnadesse. Selline maapiirkondadest lahkumine võib kiirendada nende alade allkäiku. Lisaks tekivad spetsiifilised probleemid suurtes linnades, kuhu koondub põhiosa ressursidest, ning võib täheldada ka sisemisi erinevusi nii linnaosade ja/või sotsiaalsete rühmade vahel. “Peaaegu kõigis linnades, kus tööpuuduse tase on 10 % või üle selle, on piirkondi, milles see suhtarv on vähemalt kaks korda suurem kui linna keskmise.” ⁽²³⁾ Komisjon on määratlenud järgmised neli mõõdet, millele tuleks erilist tähelepanu osutada: transport, selle kättesaadavus ja mobiilsus, teenuste ja vahendite kättesaadavus, looduslik ja füüsiline keskkond, kultuurivaldkond ⁽²⁴⁾

⁽²⁰⁾ EMSK arvamus teemal “Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile linnakeskkonda käsitleva temaatilise strateegia kohta”, ELT C 318, 23.12.2006, lk 86.

⁽²¹⁾ Bristoli kokkulepe, detsember 2005 (www.odpm.gov.uk cod prod). 05 EUPMI 03584). Bristoli kokkuleppes tuuakse ära kaheksa põhilist säästva ühenduse omadust: 1) aktiivne, sotsiaalselt terviklik ja ohutu; 2) hea haldusega; 3) hästi seotud; 4) hästivarustatud; 5) keskkonnateadlik; 6) atraktiivne; 7) heade infrastruktuuride ja hea ehitusega; 8) igapäevaseks meelepärase.

⁽²²⁾ Pressiteade ECA/06/20.

⁽²³⁾ KOM(2006) 385 lõplik, lk 11.

⁽²⁴⁾ Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile “Ühtekuuluvuspoliitika ja linnad: linnade ja linnastute panus piirkondade majanduskasvu ja tööhoiusesse” (KOM(2006) 385 lõplik).

7.2 Komitee kasutab võimalust meenutada üldhuviteenuste, ja eriti üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste erilist olulist rolli majandusliku, sotsiaalse, territoriaalse ja põlvkondadevahelise ühtekuuluvuse tagamisel. Komitee kordas taotlust, et töötataks välja kõnealuste teenuste korraldamise raamdirektiiv, mis täiendaks sektoreid käsitlevaid direktiive ⁽²⁵⁾.

8. Kodanikuühiskonna vältimatult vajalik osalemine projektide väljatöötamises

8.1 Komitee väljendab kahetsust, et kuigi komisjon tunnustab vajadust ühiskondlik-ametialaste poolte kaasamise järele struktuuripoliitikasse ja lubab ka ise otsustavalt osaleda kõnealuse poliitika paremas vastuvõtmises kohapeal, ei esita ta selle korraldamiseks ettepanekuid, mis looks liikmesriikidele kohustusi.

8.2 Komitee soovib, et koostataks suunised, mida kohaldataks liikmesriikide väljatöötatud strateegia- ja tööprogrammide dokumente käsitleva nõuandetegevuse puhul.

8.3 Komitee arvab, et liikmesriigid peaksid selgitama, kuidas korraldatakse järelevalvekomiteede puhul tagasisidet, milles lähtutakse ka partnerluse põhimõttest.

8.4 Komitee on veendunud, et nii liikmesriigid kui ka piirkondlikud asutused peaksid laialdasemalt kasutama kodanikuühiskonna organisatsioonide potentsiaali, kaasates neid struktuurifondide edendamise kavade väljatöötamisse. Peale selle peaksid liikmesriigid ja piirkondlikud omavalitsused toetama altpoolt tulevaid algatusi, eraldades selleks eesmärgiks piisavaid rahalisi vahendeid, mis on ette nähtud struktuurifondidega seotud edendamise- ja teabealaste tegevuste jaoks.

8.5 Samuti tasuks edendada piiriüleste või piirkondadevaheliste programmide puhul ühiskonsultatsioone ning piiriülest ja piirkondadevahelist ühiskondlik-ametialast partnerlust.

9. Uuenduslik rahastamine tulevikus

9.1 Üha arvukamate liikmetega, avardatud välispiiridega ning oma piirkondade omaduste ja edasijõudmise osas heterogeensemaks muutunud Euroopa Liidus tuleb tegeleda mitmete väljakutsetega. Lisaks on eelarves ilmne puudujääk, mida ei saa millegagi õigustada ning kasvab ka globaliseerumise mõju. Seetõttu tuleks kavandada tõhusam ja kaasameelsem mehhanism, et rahastada

meie majanduslikku ja sotsiaalset mudelit ning taastada eurooplaste (ettevõtjad, töötajad, töötud jne) usk Euroopa Liidu võimesse hoida oma saatust enda kätes. Asjased algatused JASPERS, JESSICA ja JEREMIE on selles kontekstis samm õiges suunas.

9.2 Struktuurifondid piirduvad praegu peamiselt toetuste andmisega. Ühes varasemas arvamuses ⁽²⁶⁾ pakkus komitee välja fondide finantskorralduse ümbermääramist, et võimendada nende mõju tänu Euroopa Investeeringufondi ja Euroopa Investeeringupanga konkursile. Komitee tegi ettepaneku toetuste andmise asemel osutada finantsteenuseid: ühe ettenähtud euro andmine riskikapitali fondi laenu tagatiseks võimaldaks rahastada näiteks viit kuni kümnet väikesesse või keskmise suurusega ettevõttesse investeeritud eurot. Sellisel süsteemil oleks kolmekordsed eelised:

— selliselt julgustatakse riigi ja erasektori investeeringute rahastamise jagamist, mida traditsioonilised finantspartnerid peavad ohultideks;

— abisaajate vastutus muudetakse suuremaks kui tagastamatute toetuste puhul;

— suurendatakse abisaajate hulka, jättes eelarve mahu samaks.

9.3 Oleks huvitav mõelda ka võimalusele, kuidas kasutada Euroopa Liidu juba niigi kõhna eelarve kasutamata assigneeringuid, selle asemel, et neid liikmesriikidele laiali jagada. Kõnealused assigneeringud esindavad väga väikest protsenti aastaeelarvest. Ometi oleks võinud Lissaboni agenda rakendamise esimese poolaja jooksul eraldada ühishuvi projektidele täiendavalt ligi 45 miljardit.

ELi eelarve ülejäägid (miljonites eurodes)	
2000	11 613
2001	15 003
2002	7 413
2003	5 470
2004	2 737
2005	2 410
Kokku 2000–2005	44 646
Märkus: ülejäägid sisaldavad eelarve kasutamata jäänud varusid (sh erireservid), aga ka lisatulusid.	
Allikas: Euroopa Komisjon, IP/06/494	

⁽²⁵⁾ Vt EMSK arvamust siseturul pakutavate teenuste kohta, ELT C 221, 8.9.2005, lk 113, üldhuviteenuste tulevikku käsitlev arvamust ELT C 309, 16.12.2006, lk 135, ning täpsustatud arvamuses üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste kohta Euroopa Liidus.

⁽²⁶⁾ EMSK aramus teemal "Ühtekuuluvuspoliitika strateegilised suunised (2007–2013)"; ELT C 185, 8.8.2006.

9.3.1 Eelmistest lõikudest tuleb selgelt välja, et osa neist assigneeringutest võiks kiirendada puuduvate lülide asendumist üleeuroopalistes võrkudes, mis on tõeliseks Achilleuse kannaks; see võiks ühendada riigid omavahel, et pääseda kitsaskohtadest ning kiirendada Euroopa integratsiooni ja edendada intermodaalsust.

9.3.2 Teine osa võiks paisutada Euroopa Globaliseerumisega Kohanemise Fondi eelarvet. Nimetatud vahend, mis ei ole ise eelarveline, on mõeldud toetama "globaliseerumise ohvriks" langenud koondatud töötajaid ning täiendama struktuurifondide tegevusi. Selle erinevus võrreldes struktuurifondidega, mis vajavad pikaajalist projektide kavandamist ja mis kirjutatakse pika kestvusega projektidena, seisneb selles, et tegemist on lühiajalise vahendiga. Kui nõukogu kõnealuse ettepaneku heaks kiidab, vähendab ta Euroopa Komisjoni poolt algselt pakutud vahendite mahtu poole võrra (Euroopa Globaliseerumisega

Kohanemise Fond kasvaks 500 miljoni euroni). Neis tingimustes on raske uskuda sellise vahendi tõhususse, mida paljud käsitlevad "turundusvahendina". Paralleelselt oleks vaja läbi vaadata abikõlblikkuse kriteeriumid alandamaks nimetatud fondi alla mahtuvate koondatud töötajate hulka (võttes aluseks 1962. aastast kasutusel olnud Ameerika kaubanduse kohandamise toetuse programmi, unustasid selle nn Euroopa versiooni loojad asjaolu, et vastupidiselt suurettevõtetega Ameerika Ühendriikidele on Euroopa Liidu majanduse aluseks väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted) ⁽²⁷⁾.

9.3.3 Läbivaatamine on seda olulisem, et Euroopa ruumi integreerimise tulemusena võib rõhk langeda territooriumidevahelisele konkurentsile ning anda alust ümberstruktureerimistele ja seega töökohtade kaotamisele, mis võivad tavakodanikule jätta mulje, et Euroopa on tööhõive vaenlane.

Brüssel, 18. jaanuar 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁷⁾ 100 suurimat ettevõtet USAs tekitavad 74 % SKTst, aga Euroopas vaid 34 %. Mittefinantseerivas turumajanduses moodustavad väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted (alla 250 töötaja) 99,8 % ettevõtetest (91,5 % on alla 9 töötajaga väikeettevõtted) ning 67,1 % kogu tööhõivest.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: nõukogu direktiiv vastastikuse abi kohta teatavate lõivude, tollimaksude, maksude ja muude meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel”

KOM(2006) 605 lõplik — 2006/0192 (CNS)

(2007/C 93/03)

10. novembril 2006 otsustas Euroopa Liidu Nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Ettepanek: nõukogu direktiiv vastastikuse abi kohta teatavate lõivude, tollimaksude, maksude ja muude meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsiooni arvamus võeti vastu 7. detsembril 2006. Raportöör oli hr BURANI.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 432. istungjärgul 17.–18. jaanuaril 2007 (17. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 156, erapooletuks jäi 4.

1. Vastavalt nõukogu 1. aprilli 1987. aasta otsusele ühenduse õigustiku arusaadavuse kohta ⁽¹⁾ tegi komisjon ettepaneku kõnealuse õigusakti kodifitseerimiseks.

2. Enamik kõnealuse ettepaneku 26 artiklist tuleneb 1976. aastal heaks kiidetud originaalteksti kohandamisest järgnevate õigusaktidega sisse viidud arvukatele muudatustele. Tegemist on aeganõudva ja raske ülesandega, milleks tuleb kasutada asjakohaseid vahendeid.

3. Kõnealuste kohanduste ning nende täieliku kooskõla kontrollimine komisjoni tööga tähendaks Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele juba tehtud keerulise töö kordamist piiratud ajaga ning vajalike vahenditeta. Ilmselt osutub see võimatuks. Lisaks on komisjon tõestanud oma asjatundlikkust nii praeguse kui eelnevate kodifitseerimiste puhul, mis annab tulemusele laitmatu kvaliteedi.

4. Eespool nimetatud kaalutlustel nõustub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ettepaneku tekstiga.

Brüssel, 17. jaanuar 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ KOM(87) 868 PV

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiive 89/665/EMÜ ja 92/13/EMÜ riigihankelepingute sõlmimise läbivaatamise korra tõhustamise osas”

KOM(2006) 195 lõplik/2 — 2006/0066(COD)

(2007/C 93/04)

29. juunil 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiive 89/665/EMÜ ja 92/13/EMÜ riigihankelepingute sõlmimise läbivaatamise korra tõhustamise osas”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektiooni arvamus võeti vastu 14. novembril 2006. Raportöör oli hr van IERSEL.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 432. istungjärgul 17.–18. jaanuaril 2007 (18. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 140, vastu hääletas 14, erapooletuks jäi 10.

SISUKORD

1. Sissejuhatus
2. Konsulteerimine ja sisu
3. Üldised märkused
4. Konkreetsed küsimused
 - 4.1. Koostamine
 - 4.2. Vaikeperiood
 - 4.3. Lepingu tühistamine
 - 4.4. Tõendamine
 - 4.5. Lepitus ja vaidluste lahendamine
 - 4.6. Vaikeperiood
5. Lõivud
6. Sõnastik

1. Sissejuhatus

1.1 1991. ja 1993. aastal jõustusid kaks direktiivi, mis käsitlesid vastavalt klassikalise ja kommunaalteenuste direktiivi läbivaatamise korda. Direktiivid loodi selleks, et pakkuda võimalus jõustada ja pakkuda õiguskaitsevahend, mis seni olid klassikalistest direktiividest puudunud (¹).

1.2 Kuna riigihankelepinguid käsitlevate direktiivide eesmärk on luua avatud, aus ja läbipaistev kliima, et kõik ELi ettevõtted saaksid konkureerida võrdsetel alustel, määratletakse nimetatud läbivaatamist käsitlevates direktiivides kord, mille kohaselt saavad sellest hankest huvitatud ettevõtted esitada pretensioone pakumiste ja riigihankelepingute sõlmimise kohta.

1.3 Läbivaatamist käsitlevatel direktiividel on kaks omavahel seotud eesmärki:

- pakkuda vahendeid, mille abil kohustatakse tellijaid direktiividest kinni pidama ja
- anda pakkuja võimalus rakendada meetmeid oma huvide kaitsmiseks, kui tellija on pakkuja arvates direktiivi rikkunud.

1.4 Pakkujad, keda on halvasti koheldud, peavad kõik tellijate vastu suunatud kaebused saatma vastava liikmesriigi kohtuvõimudele või sarnastele organitele. Komisjon rakendab meetmeid ainult liikmesriigi, mitte tellija suhtes ning seda üksnes tõendite olemasolul selle kohta, et liikmesriik ei reguleeri nõuetekohaselt oma tellijate tegevust.

1.5 Tasub märkida, et Euroopa Kohus leidis juba 1999. aastal, et mõlema läbivaatamist käsitleva direktiivi sätete eesmärk peaks olema olemasoleva korra tugevdamine, et tagada riigihankelepinguid käsitlevate direktiivide kohaldamise tõhusus, eriti staadiumis, mil rikkumisi saab veel kõrvaldada (²).

1.6 Tõhusad läbivaatamist käsitlevad direktiivid on riigihankete seadusandluse lahutamatu osa ja uues direktiivis pakutud muudatusettepanekud tagaksid riigihanget käsitlevate direktiivide tõhusama toimimise.

1.7 2006. aasta juunis tegi komisjon ettepaneku võtta vastu uus direktiiv, millega muudetakse ülalmainitud läbivaatamist käsitlevaid direktiive, mis saavad seeläbi loodetavasti paremaks ja tõhusamaks.

1.8 Uue direktiivi peamised ettepanekud on kümnepäevase vaikeperioodi kasutuselevõtt lepingu sõlmimise otsuse ja lepingu tegeliku sõlmimise vahel, nii et kõik, kes leiavad, et neid on halvasti koheldud, saavad esitada protesti, ning tõendamissüsteemi ja lepitamisvõimaluste tühistamine.

2. Konsulteerimine ja sisu

2.1 2003. aasta märtsis alustas komisjon konsultatsiooni läbivaatamist käsitlevate direktiivide adekvaatsuse küsimuses. Viidi läbi kaks küsitlust. Liikmesriikidega konsulteeriti riigihankelepingute nõuandekomitee raames. Lisaks konsultatsioonile küsitleti tellijaid ja Internetis interaktiivse poliitika kujundamise kaudu juriste, äriilite ja VVOsid ning ettevõtteid.

(²) Möjuhinnaaru aruanne — riigihankete õiguskaitsevahendid, SEC (2006) 557, 4. mai 2006, lk 5: Alcateli otsus, kohtuasi C-81/98, lõige 33.

(¹) Vt sõnastiku allmärkus 9.

2.2 Uue direktiivi aluseks on põhjalik mõjuhindang. Hinnangus tuuakse välja kaks peamist probleemi: tõhusa õiguskaitsevahendi puudumine ebaseaduslike konkursiväliste lepingute sõlmimisel ja tellijate kiirustamine riigihankelepingute sõlmimisel, mis tegelikult ei anna ettevõtjatele võimalust panna õiguskaitsevahendeid tõhusalt paika enne lepingu jõustumist ⁽³⁾.

2.3 Mõjuhindangus on terve rida suurepäraseid sidusrühmade seisukohtade analüüse. Mõjuhindang iseenesest on hea näide avatud ja läbipaistvast suhtlemisest väga keerukas valdkonnas.

2.4 Tulemus on üsna huvitav — selgub, et liikmesriikide vahel on olulised erinevused pretensioonide käsitlemisel, mis võib tellijaid segadusse viia;

— tellijad — nende seas eelkõige piirkondlikud ja kohalikud asutused — vastavad järelepärimistele vastumeelselt;

— üksikud ettevõtted ei ole veel harjunud osalema ja vastavat korda läbi vaatama;

— olulised vastused laekusid advokaadibüroodelt, äriliitudel ja VVOdel.

2.5 Vastanute üldine järeldus on, et ebaseaduslikult sõlmitud lepingute vastu tuleb võidelda ja kaasa aidata eriti just piiriülesele konkurentsile.

2.6 Tavaliselt ei soovi ettevõtted tellijate otsuseid vaidlustada, samas näitab kogemus, et mõningad liikmesriigid viivitavad seaduste vastuvõtmisega, mis edendaksid läbipaistvust ja avatud turge. See toob esile vajaduse tegutseda ELi tasandil. Mõningates liikmesriikides aga tehakse märkimisväärsed jõupingutusi direktiivide rakendamiseks.

2.7 Pakutud muudatusettepanekutes esitatakse pakkujate jaoks kaks olulist kaitseabinõud:

— lepingu sõlmimise otsusest teavitamine peab toimuma vähemalt kümme päeva enne kavandatud sõlmimise kuupäeva — “vaikeperioodil” ja

— kui pakkuja esitab protesti, siis tuleb lepingu sõlmimise menetlus teatud ajaks katkestada, põhimõtteliselt seniks, kuni probleem on lahendatud.

2.8 Siiski on kõnealuses direktiivis olemas säte, mille kohaselt võib näiteks pakilisematel juhtudel lepinguid sõlmida tavapärasest pakkumisprotsessi läbimata. Seal leidub samuti säte vaikeperioodi vahelejätmise kohta siis, kui see ei ole ilmselt asjakohane. Konkurentsivõimeline dialoogi menetlus eeldab toimimisviisist tingituna siiski alati vaikeperioodi. Kui muuhulgas on

tõenäoline, et pakkumisprotsessi viimastel etappidel on alles ainult üks eelistatud osaleja, võib see anda võimaluse olukorra kuritarvitamiseks. Sellistel puhkudel on vaikeperiood ilmselt vajalik kõnealuse situatsiooni vältimiseks.

3. Üldised märkused

3.1 Mõjuhindang on väga kasulik näitamaks, et liikmesriigid ja tellijad suhtuvad paljudel juhtudel erinevalt avaliku sektori turu avamise vajadusse.

3.2 Komisjon pakub välja viis võimalikku lahendust pretensioonide küsimusega tegelemiseks: olla tegevusetult, vaikeperioodi käsitlev teatis või direktiiv ja sõltumatut asutust käsitlev teatis või direktiiv ⁽⁴⁾.

3.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee nõustub komisjoni selles, et:

— tegevusetult olemine ei ole hea lahendus, sest jäävad alles puudused ja olulised erinevused liikmesriikide vahel;

— ka ei ole teatis sobiv lähenemine, kuna sellega ei kaasne piisavat kohustust: liikmesriikides jäävad edaspidigi peale pikaajalised tavad, vastastikused suhted ja omavaheline sõltuvus.

3.4 Sellest tulenevalt on avalikule sektorile surve avaldamiseks ja mõlemapoolse professionaalsuse suurendamiseks valida sõltumatu asutuse ja lepingu sõlmimise otsuse ja lepingu tegeliku sõlmimise vahelise vaikeperioodi kehtestamise vahel.

3.4.1 Mõnes liikmesriigis on sõltumatu asutus olemas ⁽⁵⁾. Tasub märkida, et suurem osa erasektori sidusrühmadest pooldavad seda lähenemist, kuigi see tähendaks suuremaid kulusid ja haldusmenetlusi. Mõned liikmesriigid soovivad eelmainitud asutustes määrata eksperdid.

3.4.2 Suurem osa liikmesriike pooldab aga piiratud vaikeperioodi, mis mõjutab otseselt tellijaid ja kaebusi esitavaid ettevõtteid nii, et menetlus katkestatakse vaikeperioodi ajaks.

3.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel on ühel meelel komisjoni ettepanekuga vaikeperioodi kasutuselevõtu kohta. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on nõus, et kui see hästi ellu rakendada, edendab niisugune korraldus tõenäoliselt ELi tasandil ühest küljest tõhusust, selgust ja õiguskindlust ja teisest küljest avatumat ja läbipaistvamat riigihangete korda, mis toob kaasa suurenenud konkurentsi. Siiski ei tohi vaikeperioodi tingimata pidada ainsaks sõltumatute asutuste alternatiiviks, mida liikmesriigid võivad loomulikult asutada.

⁽³⁾ Mõjuhindangu aruanne — riigihangete õiguskaitsevahendid, SEC (2006)557, 4. mai 2006.

⁽⁴⁾ Vt allpool toodud sõnastikust sõltumatu organi mõiste selgitust ja selle eristamist järelevaldavast organist kõnealuse dokumendi kontekstis.

⁽⁵⁾ Näiteks Taani konkurentsiamet ja Rootsi valitsuse riigihangete kesk-asutus.

4. Konkreetsete küsimused

4.1 Koostamine

4.1.1 Uue direktiivi numeratsioon on segadustekitav, sest kommunaalteenuste jagu on nummerdatud kui artikkel 2, kuigi suur osa klassikalise direktiivi jaost eelnevatel lehekülgedel ja kommunaalteenuste osale järgnevatel lehekülgedel on nummerdatud kui artiklid 2a kuni 2f. Oleks lihtsam, kui klassikalise ja kommunaalteenuste direktiivi jaod oleksid jaotatud peatükkideks. Loomulikult kaotab eelmainitud probleem tähtsuse pärast uue direktiivi muudatustepanekute rakendamist, ent vahepeal aitaks selgem jaotus kaasa teksti paremale arusaadavusele.

4.1.2 Kasulik oluks ka, kui kahe direktiivi konsolideeritud versioonid oleks muudetud kättesaadavaks.

4.1.3 Kõnealuses tekstis on samuti mõned trükivead, mis kahtlemata korrigeeritakse järgmistes versioonides.

4.2 Vaikeperiood

4.2.1 Üldiselt on vaikeperioodi põhimõte hästi vastu võetud.

4.2.2 Võimalus luua sõltumatud asutused, kes toimiksid vahetalitajana — mida mõned komisjonile konsultatsiooni-protsessis vastanud pooldavad — lükati suuresti liimesriikide õhutusel tagasi ja eelistati vaikeperioodi. Seda põhimõtet on arutatud direktiivide loomise alguspäevadest saadik, kuid ehkki see võib esmapilgul ahvatlevana näida, on sellel samad puudused, kui olid sisult sarnasel lepitusmenetlusel. Siiski jääb alles probleem, mida puudutatakse "Lepituse ja vaidluste lahendamise" all.

4.2.3 Viiepäevaste perioodide (mis on tööpäevad) erandiga peetakse kõigi muude perioodide, sealhulgas kolmepäevaste perioodide, all silmas kalendripäevi. See toob iseenesestmõistetavalt kaasa probleeme. Kõnealust teemat käsitletakse "Vaikeperioodi" all.

4.3 Lepingu tühistamine

4.3.1 Ehkki direktiivi eesmärk on kõrvaldada probleemid enne lepingu tegelikku sõlmimist, sätestatakse selles ka niisuguste lepingute tühistamine, mille probleeme kohe ei märgata ja mis on seetõttu sõlmitud ebaseaduslikult.

4.3.2 Võib esineda kahe suguseid olukordi: esiteks, kui osapooled teevad nii tahtlikult ja on teadlikud tagajärgedest, kui leitakse, et niisugune leping on ebaseaduslik, ja teiseks, kui ettevõtja on süütu ega tea, et on oht lepingu tühistamiseks.

4.3.3 Esimesel juhul ei ole eriti vaja muretseda nende kaotuste üle, mida ettevõtjal võib-olla kanda tuleb.

4.3.4 Teisel juhul tekitab muret see, et arvestades tõsiasja, et lepingu sõlmimine võidakse vaidlustada mõningatel juhtudel kuni kuus kuud pärast lepingu jõustumist, võib heauskne ettevõtte kannatada tõsist kahju. Kuna tellija puhul on selleks ajaks kindlaks tehtud, et ta tegutses võimupiire ületades (*ultra vires*), ei ole ettevõttel mingisuguseid vahendeid nõuda vastavate kahjude korvamist⁽⁶⁾. Kuigi sellise stsenaariumi kordumine on ebatõenäoline, on EMSK arvates vaja ohu eest hoiatada.

4.3.5 Võib väita, et pakkuja peaks kontrollima, kas tellija on vaikeperioodist kinni pidanud ja avaldanud vajalikud teated lepingu sõlmimise kavatsuse kohta. Kui pakkuja ei ole siiski rahul, siis peab ta paluma ostjalt ametlikku kinnitust. Uues direktiivis (artikli 2 f lõikes 2) sätestatakse, et leping tühistatakse pärast selle sõlmimist ainult siis, kui tellija ei ole nõuetekohaselt andnud teada lepingu sõlmimise kavatsusest või ei ole vaikeperioodist kinni pidanud. Kõnealuseid kitsendavaid tingimusi on võimalik kergesti tõendada, iseäranis suurte ja oluliste lepingute puhul. Ent tarne- ja teenuste lepingute lävesid ei saa pidada "suurteks ja olulisteks" isegi VKEde puhul, ehkki nende kantavad parandamatute kahjude tagajärjed lepingu tühistamise puhul seda kindlasti on. EMSK meelest on tasakaalustamata samm panna pakkuja vastutama eksimise riski ja selle tõsiste tagajärgede eest, mis tuleks kindlasti uuesti läbi mõelda; müüja vastutus (*caveat vendor*), millega kaasnevad rasked tagajärjed, ei ole sobiv vahend tellijate ebaseadusliku tegevuse vältimiseks. Kuna Hazell Hammersmithi vastu ja Fulhami kohtuotsuse tagajärjed ei pruugi olla võimalikud muudel tingimustel ja teistes riikides, siis on soovitatav, kui mitte vältimatu vastu võtta vastavad regulatsioonid kas ühenduse või riiklikul tasandil, kui ei soovitata, et pakkujatele põhjustataks lepingute tühistamisega kaasnevad raskesti juhitavat riski.

4.4 Tõendamine

4.4.1 Uues direktiivis tehakse ettepanek tõendamismenetluse väljajätmiseks, kuna seda kasutatakse vähe. Tõendamine kaasati läbivaatamist käsitlevatesse kommunaalteenuste direktiivi auditeerimisvormina, mis sarnaneb kvaliteedi tagamisele või osaliselt mõnedele kaasaegse finantsauditi vormidele. Sel hetkel pakuti välja, et kommunaalteenuste valdkonnas tegutsevad üksused, kelle kohta esitati tõendamismenetluses laimatu aruanne, võiksid mitte järgida mõningaid või kõiki kõnealuse direktiivi üksikasjalikumaid sätteid, kui nad järgivad selles esitatud põhimõtteid. Komisjon lükkas kõnealuse ettepaneku tagasi.

⁽⁶⁾ Vt kohtulahendit Hazell versus Hammersmithi ja Fulhami nõukogu, Ühendkuningriigi Lordidekoda 1992, milles kohalik omavalitsus sõlmis fikseeritud intressikursi lepingu, et vähendada kulusid või et teenida endale kasumit. Antud juhul liikusid intressimäärad kohalikele omavalitsustele ebasoodsas suunas ja pank soovis intressierinevust kasutada. Kohalikud omavalitsused ei olnud võimelised maksma ja väitsid, et niisuguse lepingu sõlmimine ei olnud nende pädevuses ja lepingud on seega tühised. Kohus otsustas kohalike omavalitsuste kasuks ja osalenud pangad, kes olid lepingud sõlminud heas usus, kannatasid märkimisväärselt kahju.

4.4.2 Seega oli tõendamise kasutamine vähe motiveeritud, mis ei ole üllatav. Tõendamist kritiseeriti veel väitega, et see näitab reeglite järgimist ainult teatud ajal ega anna tagatist, et neid järgitakse ka edaspidi. Eeltoodu viitab protsessi väärit mõistmisele, kuna sarnased protsessid toimivad tõhusalt kvaliteedi tagamise ja kaasaegse finantsauditi puhul. Oluline on tagada, et kasutatakse menetlusi, mille õige rakendamisega kaasneb direktiivi nõuetekohane järgimine ja see, et tellija õigupoolest järgib enda kehtestatud menetlusi. Enamus tähtsamaid organisatsioone töötab sisemenetluste põhjal ja järgib neid nõuetekohaselt, kui ei esine pettust või drastilist ettevõtte struktuuri kokkuvarisemist. Tõendamisel saadud kinnitus selle kohta, et menetlused on põhimõtteliselt rahuldavad ja neid järgitakse praktikas, annab piisava kinnituse sellele, et organisatsioon järgib reegleid. Seda tuleks siiski väikeste ajavahemike järel uuesti kontrollida.

4.4.3 Tõhus tõendamine näeb ette vahendid, mille abil individuaalsed üksused saavad kasutada kõiki või enamikku kommunaaltenuste direktiivi artiklis 30 (7) pakutud hüvedest tingimustes, kus kõnealuse artikli üldiseid kriteeriume ei järgita.

4.4.4 Motivatsiooni puudumisel on menetluse rakendamisest vähe kasu. Kuid kui menetlust muudetakse tõelise motivatsiooni lisamiseks, tuleks ette näha menetluste säilitamine sellisel kujul.

4.5 Lepitus ja vaidluste lahendamine

4.5.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib, et üldiselt omaks võetud arvamuse kohaselt võib selle vähe kasutatud leidnud võimaluse välja jätta.

4.5.2 Üsna laialt levinud arvamus, mida EMSK toetab ja on ulatuslikult kaitsnud mitmetes arvamustes, on see, et julgustada tuleb vaidluste lahendamise alternatiivseid võimalusi. Praegu kättesaadavad mehhanismid erinevad liikmesriigiti, alates suhteliselt mittebürokratlikest asutustest, millele on kerge ligi pääseda ja mille teenused ei ole kulukad kuni kohtuvaidlusteni ja kõigi sellega kaasnevate kulude ja erinevate ressurssideni. Sõltumatud asutused on ilmselgelt tõhusad nendes liikmesriikides, kus neid rakendatakse, aga kõnealune praktika ei kehti kõikide puhul (vt samuti ülaltoodud punkti 3.4.1 ja selle allmärkust).

4.5.3 Sellele probleemile ei ole liikmesriikide erinevat kultuurilist ja õiguslikku tausta arvestades ühest lahendust.

(7) Artikli 30 lõige 1: "Lepingud, mille abil võimaldatakse artiklites 3–7 mainitud tegevus, ei kuulu kõnealuse direktiivi pädevusalasse, kui liikmesriik, kus kõnealune tegevus toimub, ei puutu otseselt kokku konkurentsiiga neil turgudel, millele juurdepääs ei ole piiratud." Artikli 30 ülejäänud osas esitatakse üksikasjalikumalt kriteeriumid ja menetlus, mida tuleb erandite taotlemisel järgida.

4.5.4 Lepitusmenetlus ei ole nähtavasti populaarseks osutunud seetõttu, et see ei too ilmselt kaasa täitmisele pööra-vaid otsuseid ja ebaõnnestumise korral raiskab aega, mille jooksul oleks võimalik alustada ametlikku pretensiooni esitamist. Kuid täitmisele pööravad otsused — välja arvatud vahekohtu osaliste kokkuleppel — nõuavad paratamatult kohtumenetlust. Selline paradoks võib vaidluste lahendamisel probleeme tekitada.

4.5.5 Teistes maades või muus kontekstis kasutatavate võimalike vaidluste lahendamise mehhanismide edasine uurimine võib olla kasulik vahend, millega ületada lepitusmenetluse raskused, samas säilitades madal maksumus ja panustades seeläbi käitumisele, mis on paremini kooskõlas direktiivides sätestatuga.

4.6 Vaikeperiood

4.6.1 Direktiivi eelnõus välja pakutud vaikeperioodid vajavad edasist läbimõtlemit.

4.6.2 Esiteks on enamik neist (välja arvatud viiepäevased perioodid) määratletud kalendripäevadena ja üsna lühikesed (kolm, seitse või kümme päeva). Mõnes liikmesriigis võib kümme kalendripäeva mõnel ajal aastas tähendada ainult kolme tööpäeva ja kolme kalendripäeva sisse ei pruugi mahtuda ühtki tööpäeva. Loomulikult pole see rahuldav. 2006. aastal on vahemalt 42 nädalapäeva (260st päevast kogu aastas), mis on mõnes Euroopa Majanduspiirkonna riigis riiklikud pühad. Samas on üks kümnepäevane periood, milles on ainult kaks tööpäeva, ja kolm kümnepäevast perioodi, milles on ainult kolm tööpäeva.

4.6.2.1 Peab olema tasakaal ettevõtjatele protesti esitamiseks mõistliku aja võimaldamise ja samas ebavajaliku viivituse vältimise vahel selliste lepingute puhul, millega ei ole probleeme.

4.6.2.2 Ideaalis peaks vaikeperiood olema määratletud tööpäevadena, kuid siinjuures tekib probleem, et erinevates liikmesriikides on riiklikud pühad erineval ajal.

4.6.3 Teiseks, kui on tegemist õigesti läbi viidud hankega, teavad pakkujad oodata teadet, mis saadetakse niikuinii neile isiklikult; seega, kui neil on selleks põhjust, siis ei tohiks olla raske reageerida kohe.

4.6.4 Konkursivälise lepingu sõlmimise puhul või kui on tegemist justkui asutusesisese lepinguga, mis siiski sõlmitakse teise asutusega, on teadlikkuse probleem kriitilisem.

4.6.5 Võimalikud pakkumises osalejad ei pruugi teada, et riigihange kavatakse välja kuulutada, ja sõltuvad sellest, kas nad näevad avalikku pakkumiskutset, mis neile sellest teada annaks. Isegi kui kümne kalendripäeva hulka jääb vaid üks nädalavahetus ja seega kaheksa tööpäeva, on siiski vähe aega hakata tegutsema nullist.

4.6.6 Kuna üldiselt ollakse üksmeelel, et konkursivälise lepingute sõlmimine moodustab suurema osa rikkumistest, tuleb tõsisemalt kaaluda vaikeperioodi pikkust ja ka mehhanisme, millega tagada, et võimalikud huvitatud pakkujad saavad välja kuulutatud hankest teada võimalikult varakult. Siin aitaks vaikeperioodi mõistlik pikendamine kõnealust tüüpi lepingute puhul; seda ei saa siiski rakendada nende lepingute puhul, mida pakutakse nõuetekohaselt konkurentsivõimelisele pakkujale.

4.6.7 Läbivaatamist käsitlevaid direktiive kohaldatakse loomulikult ainult nende lepingute puhul, mille arv ületab kehtestatud läve. Ent lävest veidi allapoole jäävate- ja seega direktiivi kohaldamisalast välja jäävate- lepingute arv võib mõnikord tasapisi päris oluliselt suureneeda, kuni see küünib läveni. Eelmainitu annab liiga sageli alust kuritarvitamiseks.

4.6.8 Nõue avaldada kõik riigihanked, sealhulgas need, mis ei ületa läve, ja need, mis antakse asutusesisestele üksustele, oleks ebaproportsionaalne. Sellega seoses tuleb viidata ka asjaolule, et asutusesisesed teenused ei kuulu riigihangete direktiivi reguleerimisalasse ja et selles kontekstis tõstatub ka põhimõtteline küsimus, miks peaks siin rakendatama vaikeperioodi.

4.6.9 Et teha võimalikele huvitatud ettevõtetele kättesaadavaks lihtne ja õigeaegne teatamissüsteem peatsest läve ületavast (või madalamast piiri ületavast, näiteks läve väärtusest 80 % moodustavast) hankelepingust, võiks kasulik olla spetsiaalselt ainult selleks otstarbeks ette nähtud veebileht, mida peab üleval komisjon. Kõnealuse veebilehe loomise korral peab selle kasutamine olema kohustuslik.

4.6.10 Lisaks aitaks teadete tõhususele oluliselt kaasa automaatse otsingumootori loomine kõnealusel veebilehel, et teavitada pakkujaid avaldatud teadetest, mis neile tõenäoliselt huvi pakuksid. Kui kõnealune otsingumootori abil vaadataks veebileht igal õhtul läbi ja antaks märku ükskõik millisest huvipakkuvast teatest, siis suureneks oluliselt tõenäosus, et pakkujad saaksid õigeaegselt teada nende lepingute sõlmimise kohta, mida nad soovivad vaidlustada.

5. Lõivud

5.1 Pahatahtlikult või taktikalistel kaalutlustel esitatud kaebuste vältimiseks on tehtud ettepanek, et lõivu peab maksma kaebust esitada sooviv pakkuja. EMSK ei poolda kõnealust ettepanekut, sest ühest küljest on kaebuse esitamiseks rakendatavad meetmed juba iseenesest piisavalt kulukad ja teisest küljest saab järelevaatav asutus⁽⁸⁾, kellele kaebus esitatakse, väga hästi hakkama tähtsusetute kaebuste tagasilükkamisega.

⁽⁸⁾ Vt allpool toodud sõnastikust järelevaatava asutuse mõiste selgitust ja selle eristamist sõltumatust asutusest kõnealuse dokumendi kontekstis.

5.2 Nendes riikides, kus järelevaataval asutusel ei ole volitusi tähtsusetute kaebuste tagasilükkamiseks, oleks õigustatud lõivu määramine, ent see peaks olema mõistliku suurusega, et mitte eemale peletada põhjendatud kaebuste esitamist ning toimima seega kaitsemeetmena nende tellijate vastu, kes direktiive ei järgi.

5.3 Ehkki see ei seostu tingimata uue direktiivi arutamisega, on EMSK täheldanud, et mõned tellijad tavatsevad nõuda lõivu nõudmist esitada soovivatelt pakkujatelt. EMSK on kindlalt kõnealuse meetme rakendamise vastu, kuna see mitte üksnes ei kahjusta VKEd e huve, vaid seda on samuti kerge kasutada varjatud diskrimineerimiseks, mis on vastuolus direktiivide meeluse ja arvatavasti ka sõnastusega.

6. Sõnastik

Klassikaline direktiiv	Direktiiv 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta. On kohaldatav kõigile riigiasutustele (keskvõimu, piirkondlikul ja omavalitsuse tasandil), välja arvatud neile, millele kohaldatakse kommunaalteenuste direktiivi (vt allpool).
Kommunaalteenuste direktiiv	Direktiiv 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused. Kohaldatakse kõigile neis sektorites tegutsevatele asutustele olenemata nende omandivormist – olgu tegemist era- või riigiasutusega.
Riigihange	Avalike asutuste poolt välja kuulutatud hange (klassikalise direktiivi kohaldamisala) ja avalike kommunaalteenuste hange (kommunaalteenuste direktiivi kohaldamisala).
Läbivaatamist käsitlevad direktiivid	1991. ja 1993. aastal jõustusid kaks hetkel läbivaatamisel olevat direktiivi, mis käsitlesid vastavalt klassikalise ⁽⁹⁾ ja kommunaalteenuste direktiivi ⁽¹⁰⁾ läbivaatamise korda. Direktiivid loodi selleks, et pakkuda võimalus jõustada ja pakkuda õiguskaitsevahend, mis seni olid klassikalistest direktiividest puudunud. ⁽¹¹⁾

⁽⁹⁾ 18. juuni 1992. aasta direktiiv 92/50/EMÜ (teenused) ja 14. juuni 1993. aasta direktiivid 93/36/EMÜ (hanked) ja 93/37/EMÜ (ehitustööd).

⁽¹⁰⁾ 93/38/EMÜ, 14. juuni 1993.

⁽¹¹⁾ 26. juuli 1971. aasta direktiiv 71/305/EMÜ (ehitustööd) ja 21. detsembri 1976. aasta direktiiv 77/62/EMÜ (hanked). Sel ajal ei olnud koostatud teenuseid käsitlevat direktiivi.

Uus direktiiv	Läbivaatamist käsitlevate direktiivide muudatusettepanek, mida käsitletakse käesolevas arvamuses.	Sõltumatu asutus	Sõltumatu asutus, kes võtab vastu kaebusi vastavalt artikli 2 lõikele 3 uue direktiivi seletuskirja leheküljel 5.
Direktiiv(id)	Ükskõik milline direktiiv või kõik eeltoodud direktiividest vastavalt kontekstile.	Läbivaatav asutus	Kohtuasutus või "ostjast sõltumatu" vastav asutus, mille ülesandeks on kaebuste käsitlemine ja millel on volitused nende lahendamiseks.
Tellijä	Ostja (põhivaldkondades) või tellija (kommunaalteenused), kes on kaasatud direktiivides käsitletud protsessidesse.		

Brüssel, 18. jaanuar 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus

LISA

Sektsiooni arvamus järgmine tekst, mille poolt hääletas vähemalt veerand hääletanutest, asendati täiskogu istungjärgul vastuvõetud muudatusettepanekuga:

"1.2.1 Hankemenetluste juurde kuuluvast läbipaistvas konkurentsiolekorrast on säästlikkus ja tõhusus kahtlemata olulised kriteeriumid. Sellegipoolest ei maksa jätta tähelepanuta, et avaliku sektori investeeringud on samas ka majanduspoliitiline vahend ning et Lissaboni eesmärgi silmas pidades tuleb otsuse juures arvesse võtta ka tööhõivepoliitilisi, sotsiaalseid ja keskkonnanalaseid aspekte. Nimetatud põhimõtte peaks seega ka riigihanke lepingute sõlmimise läbivaatamise juures olulist rolli mängima"

Tulemus:

punkti 1.2.1 väljajätmise poolt hääletas 78 ja vastu 67 liiget, erapooletuks jäi 10.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 92/49/EMÜ ning direktiive 2002/83/EÜ, 2004/39/EÜ, 2005/68/EÜ ja 2006/48/EÜ seoses finantssektoris vara omandamise ja osaluse suurendamise tehingute suhtes rakendatavate usaldatavusnormatiivide täitmise hindamise menetluskorra ja kriteeriumidega"

KOM(2006) 507 lõplik — 2006/0166 (COD)

(2007/C 93/05)

19. oktoobril 2006. aastal otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 92/49/EMÜ ning direktiive 2002/83/EÜ, 2004/39/EÜ, 2005/68/EÜ ja 2006/48/EÜ seoses finantssektoris vara omandamise ja osaluse suurendamise tehingute suhtes rakendatavate usaldatavusnormatiivide täitmise hindamise menetluskorra ja kriteeriumidega"

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsiooni aramus võeti vastu 10. jaanuaril 2007. Raportöör oli hr RETUREAU.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 432. täiskogu istungjärgul 17.–18. jaanuar 2007 (18. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 124, erapooletuks jäi 3.

1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee järelduste kokkuvõte

1.1 Kriteeriumide piirava loetelu olemasolu ja vajaliku teabe läbipaistvaks tegemise põhimõte väärib toetust. Kõikides liikmesriikides kehtestatakse ühtlustatud või isegi ühetaolised eeskirjad, kuid seda ainult seoses vara omandamise ja osaluse suurendamise piiriüleste tehingutega finantssektoris (pangandus-, kindlustus- ja väärtpaperivaldkonnas).

1.2 Kavandatavad eeskirjad pakuvad ettevõtetele ja investoritele kiirust, läbipaistvust, ühesugust kohtlemist ning õiguskindlust. Liikmesriigid peaksid viima piiriüleseid tehinguid käsitlevad riiklikud eeskirjad vastavusse nii, et saavutatakse ühtlustatud eeskirjad kõikide üht liiki tehingute osas.

1.3 Teave, mida ei peeta täielikuks, võib olla põhjus pakumise tagasilükkamiseks; seetõttu ei tohiks lisateabepäringud ületada eelnevalt koostatud loetelu või kehtestada lisatingimusi ning neid ei tohiks olla võimalik kasutada põhjendamatu tagasilükkamise ettekäändena juhul, kui kõik loetelus esitatud elemendid on rahuldaval viisil teatavaks tehtud.

1.4 Asjaomastel investoritel peaks olema võimalus küsida lisaaega teatavate täienduste tegemiseks (mitmete tütarettevõtete ja osalustega ettevõtetes võib see olla keerukas). Kooskõlas direktiivides ette nähtud järelevalve üldpõhimõtetega tuleks ka potentsiaalse ostja maine hindamisel rakendada päritoluliikmesriigipoolse järelevalve põhimõtet. Seetõttu peaksid muudatuste puudumisel uuest hindamisest vabastatud olema ostjad, keda on juba ühes liikmesriigis hinnatud ja kelle maine on heaks kiidetud, nagu näiteks ettevõtted, mille asukoht on Euroopa Liidus.

1.5 Komisjoni valitud meetodi puhul võib praktikas ilmnedu puudujääke seoses paindlikkusega, kui asjaolud on rohkemal või vähemal määral keerukad ning igal juhtumil on oma iseärasused.

1.6 Kiire uurimise puhul võib olla oht, et see osutub pealiskaudseks; komisjoni järelevalve ei tohiks piirduda tagasilükkam

mise juhtumitega, vaid peaks toimuma pisteliste uuringute vormis, et hinnata direktiivi nõuetekohast kohaldamist liikmesriikides.

2. Komisjoni ettepanekud

2.1 Ettepanekute hulka kuulub direktiiv, millega muudetakse finantsinstrumentide turge käsitlevat direktiivi ning mitmed sektoridirektiivid usaldatavusnormatiividel põhineva loa andmise kohta osaluste omandamiseks või suurendamiseks finantsüksuste kapitalis (kahjukindlustus ja edasikindlustus, avatud investimisfondi valitsejad ja muud reguleeritud turud).

2.2 Ettepanekuga, millega muudetakse finantsdirektiive (nõukogu direktiivi 92/49/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2002/83/EÜ, 2004/39/EÜ, 2005/68/EÜ ja 2006/48/EÜ) seoses finantssektoris vara omandamise ja osaluse suurendamise tehingute suhtes rakendatavate usaldatavusnormatiivide täitmise hindamise menetluskorra ja kriteeriumidega, sätestatakse uued eeskirjad, mis on kavandatud lihtsustamaks ja selgitamaks usaldatavusnormatiividel põhinevat loa andmist ühinemistele ja vara omandamisele finantsteenuste sektoris. Ettepanekuga julgustatakse ja lihtsustatakse piiriülest konsolideerumist ning ettepanek on seetõttu vastu järelevalveasutuste tajutavale suhtumisele teatud riikides, mida kahtlustatakse piiriüleste ühinemiste blokeerimises väidetavalt riigi huvide alusel.

2.3 Uute eeskirjade eesmärk on kehtestada ühtlustatud, kiire ja läbipaistev, usaldatavusnormatiividel põhinev loa andmise protsess reguleeritud finantsasutuste ühinemise ja nendes osaluse omandamiseks Euroopa Liidus. Hetkel kehtiv kolmekuine uurimisperiood lühendatakse kolmekümne tööpäevani alates päringu kättesaamisest, kuid nimetatud tähtaega võib pikendada kümne päeva võrra, kui pädev asutus peab esitatud teavet mittetäielikuks. Eeskirju rakendatakse ka nende potentsiaalsete omandajate puhul, kelle suhtes kohaldatakse väljaspool ühendust kehtivaid õigusakte ja kes soovivad ühenduses asuvas asutuses osalust omandada või osalust suurendada.

2.4 Ettepanekuga soovitakse vältida riski, et usaldatavuskriteeriumidel põhinevat loa andmist kasutatakse piiriüleste konsolideerumiste takistamiseks. Kehtivad õigusaktid on kohaldatavad finantseerimisasutuste või investeerimisühingute riiklikele või piiriülestele tehingutele. Praeguse seisuga on pädevatel asutustel kolm kuud aega ülevõtmispakkumise hindamiseks ning nad võivad selle blokeerida, kui "nad ei ole veendunud [omandaja] sobivuses, pidades silmas vajadust tagada asjaomase asutuse usaldusväärne ja ettevaatlik juhtimine".

2.5 Liikmesriikidel ja nende pädevatel asutustel oli seega mõningane vabadus nimetatud üheainsa kriteeriumi väga laialdaseks tõlgendamiseks ning omandamisetepanekutega nõustumiseks, nende heakskiiduta jätmiseks või meelevaldseks tagasilükkamiseks piisavalt määratletud kriteeriumide puudumise tõttu.

2.6 Sätestatud hindamiskriteeriumide loetelu on piirav. Põhireegel on see, et iga füüsiline või juriidiline isik, kes tegutseb üksi või koos teistega, on kohustatud teavitama sihtettevõtte pädevaid asutusi, kui ta kavatseb:

- omandada osalust, mis on kahjukindlustusseltsi kapitalist või hääleõigusest 10 % või rohkem (või madalam protsent, mis võimaldaks märkimisväärselt mõjutada kahjukindlustusseltsi juhtimist);
- suurendada sellist osalust nii, et see ulatuks 20, 30 (eelnevalt 33 %) või 50 või enama protsendini või ületaks neid määrasid;
- omandada terve kahjukindlustusseltsi. Kõnealuse ettepanekuga sätestatakse rida kriteeriume, mida pädevad asutused peaksid kasutama kavandatava ostja sobivuse ja kavandatava omandamistehingu majandusliku usaldatavuse hindamisel.

2.7 Nimetatud kriteeriumid edastatakse kõikidele turul osalejatele ning neid kohaldatakse ühetaoliselt kõikides liikmesriikides. Pädev asutus peab sel juhul arvesse võtma ainult järgmist:

- potentsiaalse ostja maine: direktiivi eelnõu preambulis sedastatakse, et see tähendab kontrollimist, kas ostja usaldusväärsuse ja ametialase pädevuse suhtes on mingeid kahtlusi (nt tulenevalt varasemast käitumisest ettevõtluses) ning kas need on põhjendatud;
- usaldusväärsuse hindamine on eriti asjakohane juhul, kui ostja ei ole muu reguleeritud finantsasutus või investeerimisühing;
- kavandatava omandamistehingu tulemusel kahjukindlustusseltsi äritegevust juhtima hakata võiva iga isiku maine ja kogemused;
- kavandatava omandaja majanduslik usaldatavus, eriti seoses omandatava kahjukindlustusseltsi käimasoleva ja kavandatava äritegevusega;

— kas kahjukindlustusselts suudab jätkuvalt täita Euroopa Liidu sätestatud usaldatavusnormatiivide ja maksevõime eeskirjadega kehtestatud kohustusi;

— kas on mõistlikku alust kahtlustada, et seoses kavandatava omandamistehinguga toimub või on toimunud või üritatakse või on püütud üritada rahapesu või terrorismi rahastamist või kas kavandatav omandamistehing võiks suurendada sellist ohtu;

— teate kätte saanud pädev asutus peab kahe tööpäeva jooksul esitama selle kohta kirjaliku kinnituse;

— pädeval asutusel on kavandatava omandamistehingu hindamiseks aega kuni kolmkümmend tööpäeva alates vastuvõtuteatise kuupäevast ("hindamisaeg"). Kui kavandatava ostja suhtes kohaldatakse väljaspool ühendust kehtivaid õigusakte ja ta asukoht on EL-välises riigis, kus esineb õiguslikke takistusi vajaliku teabe edastamiseks, siis võib hindamisaega pikendada viiekümne tööpäevani;

— pädev asutus võib vajaduse korral nõuda ostjalt lisateavet. Nõutud teabe hankimise ajaks peatatakse hindamisaeg kuni kümneks tööpäevaks.

2.8 Pädeva asutuse täiendavateks teabepäringuteks ei tohi hindamisaega peatada.

2.9 Hindamine piirdub usaldatavusnormatiividele vastavate küsimuste ja rahapesuvastase võitlusega seotud aspektidega. Pädevatel asutustel ei ole mingit otsustusõigust eeltingimuste kehtestamiseks omandatava osaluse suuruse suhtes või võtta omandamistehingu kontrollimisel aluseks turu majanduslikke vajadusi. Sama sihtmärgi osas tehtavaid konkureerivaid ülevõtmispakkumisi tuleb käsitleda mittediskrimineerival viisil.

2.10 Nimetatud ettepanekute raames on komisjonil õigus küsida teavet iga loa andmise või tagasilükkamise põhjuste kohta ning nõuda koopiaid dokumentidest, millel põhineb pädevate asutuste hinnang.

2.11 Samuti võib komisjon kasutada oma täidesaatvat võimu teha ettepanekuid ja otsuseid seoses hindamiskriteeriumide kohandamisega, mis võivad olla vajalikud selleks, et võtta arvesse turu arengut ja vajadust kriteeriumide ühetaoliseks kohaldamiseks kogu Euroopa Liidus.

3. Komitee märkused

3.1 **Seoses vormiga** on loogiline, et ühte direktiivi muudetakse ühe või mitme direktiiviga; ja mis puutub muutmisdirektiivi, siis sellel on muudetava direktiiviga samasugune õiguslik alus.

3.2 Seoses sisuga

3.2.1 Kriteeriumide piirava loetelu olemasolu ja vajaliku teabe läbipaistvaks tegemise põhimõte väärrib toetust. Kõikides liikmesriikides kehtestatakse ühtlustatud või isegi ühetaolised eeskirjad piiriüleste tehingute lihtsustamiseks.

3.2.2 Kavandatavad eeskirjad pakuvad ettevõtetele ja investoreile kiirust, läbipaistvust, ühesugust kohtlemist ning õiguskindlust; neid saab peatada ainult üks kord, rangelt kindlaks määratud tingimustel ja halvimal juhul lühendavad need otsustamisprotsessi ühenduses sõlmitavate tehingute osas kuuele nädalale harilikku 12 või 13 nädala asemel.

3.2.3 Arvestades tehtud märkusi, meenutab komitee ka seda, et asjatundjate sõnul osutuvad pisut enam kui pooled ühinemise ja omandamistehingutest läbikukkumiseks, et eeldatava sünergia ulatust kiputakse enamikul juhtudest üle hindama ning et pangandussektoris vahetavad 5–10 % klientidest pärast tehingu sooritamist pank.

4. Konkreetsed märkused

4.1 Hindamisaja peatamise eeskirjad ning nende seos lisateabe andmisega peaksid olema täpsemad; teave, mida ei peeta täielikuks, võib olla pakkumise tagasilükkamise põhjus; nimetatud päringud ei tohiks olla kasutatavad põhjendamatu tagasilükkamise ettekäändena: lisateave ei tohiks seega ületada eelnevalt koostatud loetelu või kehtestada lisatingimusi. Asjaomastel investoritel peaks olema võimalus küsida lisaaega teatavate täienduste tegemiseks (mitmete tüürettevõtete ja osalustega ettevõtetes võib see olla keerukas).

4.2 Kiire uurimise puhul võib olla oht, et see osutub pealiskaudseks; komisjoni järelevalve ei tohiks piirduda tagasilükkamise juhtumitega, vaid peaks toimuma pisteliste uuringute vormis. Lisaks sellele on muudatusettepanekute kavandite kohta väljendanud reservatsioone Euroopa finantsteenuseid reguleerivad komiteed (Euroopa pangandusinspektorite komitee, Euroopa kindlustus- ja ametipensioniiinspektorite komitee ning

Euroopa väärtpaberituru reguleerijate komitee). Neid paneb muretsama hindamisaja lühendamise, hindamiskriteeriumide loetelu piirav iseloom, koostöö päritoluliikmesriigi ja vastuvõtva liikmesriigi pädevate asutuste vahel ning komisjoni volitused (eelnevalt negatiivse) otsuse ülevaatamiseks.

4.3 Komisjoni poolt valitud meetodid, sealhulgas mitmed üksikasjalikud haldusmenetlused (nt 1) pädevale liikmesriigi asutusele kehtiv nõue anda taotluse saamise puhul välja kirjalik kinnitus kahe tööpäeva jooksul selle asemel, et teha seda liikmesriikide praeguse tava kohaselt kättesaamisel; 2) perioodi, mille jooksul pädev asutus peab taotluse läbi vaatama, alguskuupäev on ühtlasi taotluse saamise kirjaliku kinnituse väljaandmise kuupäev, mitte kättesaamise tegelik kuupäev) võivad osutada liiga jäigaks praktikaks, kus tegelikkus on üsna keeruline ning igal juhtumil on oma iseärasused. Seetõttu võib osutada keeruliseks saavutada direktiivi põhieesmärk, mis on "parandada järelevalvealase heakskiitmiskorra õiguskindlust, selgust ja läbipaistvust".

4.4 Kooskõlas direktiivides ette nähtud järelevalve üldpõhimõtetega tuleks ka potentsiaalse ostja maine hindamisel rakendada päritoluliikmesriigipoolse järelevalve põhimõtet. Seetõttu peaksid muudatuste puudumisel uuest hindamisest vabastatud olema ostjad, keda on juba ühes liikmesriigis hinnatud ja kelle maine on heaks kiidetud, nagu näiteks ettevõtted, mille asukoht on Euroopa Liidus. Seega ei tohiks vastavat ettevõtet kontrolliv pädev asutus potentsiaalse ostja või tema poolt sooritatavate äritehingute usaldusväärsuse eeldatava puudumise tõttu vastu seista kavandatavale vara omandamisele, kui potentsiaalset ostjat on juba kontrollinud teise liikmesriigi pädev asutus, kellega vastavat ettevõtet kontrolliv pädev asutus peaks konsulteerima. Igal võimalusel tuleb vältida olukorda, kus sama ettevõtet hindavad erinevad riiklikud pädevad asutused.

4.5 Komitee kiidab muudatusettepanekud heaks ning on arvamusel, et komisjoni täidesaatvad ja järelevalveorganid peaksid nende kogemusi arvestades edendama kriteeriumide kasutamise tõelist ühtlustamist ning vajaduse korral kohandama teatud kriteeriume ja muutma teatud otsuseid.

Brüssel, 18. jaanuar 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ühtse turu läbivaatamine”

(2007/C 93/06)

5. oktoobril 2006 palus Euroopa Komisjoni asepresident Margot Wallström Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel koostada ettevalmistava arvamuse järgmises küsimuses: “Ühtse turu läbivaatamine”.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee juhatus tegi käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust määras komitee täiskogu 432. istungjärgul 17.–18. jaanuaril 2007 (17. jaanuari istungil) pearaportööriks hr Cassidy ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 136, vastu hääletas 42, erapooletuks jäi 9.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee sooviks komisjoni ühtse turu prioriteetide hulgas näha järgmiseid meetmeid.

1.1.1 Et allesjäänud takistustest üle saada, on ühtse turu lõpuleviimiseks tarvis leida tasakaal majandusliku dünaamika, sotsiaalse mõõtmise ja jätkusuutliku arengu vahel. Ühtset turgu on võimalik teostada ainult siis, kui kõik kodanikud — ettevõtjad, töötajad, tarbijad jt — leiavad, et see on neile kasulik. Ühtsest turust peaksid kasu saama nii paljud kui võimalik, ning neile, kes sellest kaotavad, tuleks ette näha hüvitusmeetmed. Kodanike skeptilisest suhtumisest Euroopasse on võimalik võitu saada üksnes juhul, kui poliitika pöörab tähelepanu kodanike tungivatele probleemidele. Üksnes teabevahetusest ei piisa.

1.1.2 Globaliseerumise väljakutsetega tegelemiseks — st maailma konkurentsipüsimeiseks, majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks, vajaliku infrastruktuuri loomiseks, kliimamuutuste probleemi lahendamiseks, energiavarustuse tagamiseks, majanduses suureneva finantsturgude mõjuga tegelemiseks — ning sellest tulenevate võimaluste ärakasutamiseks tuleb kasutada ühtse turu täispotentsiaali. Liberaliseerivaid ja konkurentsi edendavaid meetmeid peab seetõttu toetama tööhõivele ja majanduskasvule suunatud täiendava makromajanduspoliitikaga ning meetmetega, mis aitavad luua teadmispõhist ühiskonda, sest Euroopa Liidu üldine eesmärk on endiselt oma rahvaste elu- ja töötingimuste jätkuv parandamine (Rooma lepingute preambulis toodud eesmärk, mida on korratud kõigis järgnevatel tekstides). See aitab märkimisväärselt kaasa ühtse turu elluviimisele.

1.1.3 Euroopa peab rohkem investeerima riikliku ja Euroopa tasandi haridusse, koolitusse ja teadustegevusse. Investeeringud haridusse, koolitusse ja teadustegevusse on Euroopa jaoks hädavajalik tegevus, mitte luksus. Euroopa teadusruumi väljakujundamine ja elukestva õppe saavutamine on seega prioriteetne küsimus.

1.1.4 ELi teaduspoliitika usutavust on kahjustanud korduvad ebaõnnestumised seoses ühenduse patendi siseseviimisega. Arvestades, et kõnealuse vahendi suhtes, mis on väga oluline ELi eesmärgiks seatud teadmispõhise majanduse saavutamiseks, ei ole suudetud mõistliku aja jooksul kokkuleppele jõuda, tuleks tõsiselt kaaluda, kas on otstarbekas rakendada nimetatud vahendit esialgu kõigi liikmesriikide suhtes, kui endiselt ei suudeta üksmeelele jõuda ⁽¹⁾.

1.1.5 EMSK on arvamisel, et lisaks nimetatud olulisele patendiprobleemile ja sellega seotud intellektuaalomandi küsimusele tuleks ELi tasandil tegeleda ka majandusspionaaži probleemiga. Sellega seoses tuleks EMSK arvates kaaluda võimalikke samme

Euroopa Võrgu- ja Infoturbe Ameti (ENISA) ⁽²⁾ rolli ja nähtavuse suurendamiseks majanduses osalejate hulgas, et aidata kaasa ELi ettevõtete konkurentsivõime tagamisele ning vältida seda, et konfidentsiaalsetele andmetele nende tootmisprotsessi, uuringute ja uuendustegevuse kohta pääsevad ligi konkurendid väljastpoolt ELi.

1.1.6 Transatlantiliste suhete raames peaksid komisjon ja nõukogu julgelt nõudma, et USA juhid järgiksid mittediskrimineerimise põhimõtet. Nad peaksid näiteks taotlema USAsse tehtavate välisinvesteeringute komisjoni (Committee on Foreign Investments in the US — CFIUS) tegevuse lõpetamist. Kõnealune komisjon loodi rohkem kui 30 aastat tagasi eesmärgiga analüüsida väliskapitali osalust USA ettevõtetes ja see vajadusel ära keelata vaid üheainsa — kusjuures määratlemata — kriteeriumi, nimelt riigi julgeoleku alusel. Kaubandusvaidlustes, kus vaidluspooled on välisettevõtte ja USA ettevõtte, on eelis seisundis just viimane.

1.1.6.1 Kui äriühingute ühinemiste ja ülevõtmiste puhul ning kaubandustavades osutub mittediskrimineerimise tagamine võimatuks, peaks EL tõsiselt kaaluma võimalust pöörduda kõnealustes küsimustes Maailma Kaubandusorganisatsiooni vaidluste lahendamise organi poole või võtta kasutusele CFIUSe omadega sarnased mehhanismid. Kõnealustele põhimõtetele peavad toetuma ka ELi suhted teiste partneritega.

1.1.7 Parema õigusliku reguleerimise abil saab lihtsustada tingimusi ettevõtetele ning samuti suurendada läbipaistvust kodanikele ja tarbijatele. Samas ei pruugi uute eeskirjade arvu vähendamine tingimata parandada õigusraamistikku. Komitee pooldab ka õigusaktide kasutamist sellistes olulistes valdkondades nagu tervisekaitse ja ohutuse miinimumnõuetega kaetud valdkonnad, kus riiklike õigusaktide kehtestamine ei ole kohane.

⁽¹⁾ Vt näiteks ELT C 185, 8.8.2006.

⁽²⁾ Lisateave on kättesaadaval aadressil www.enisa.europa.eu.

1.1.8 Sotsiaalpartnerite kollektiivlepingud, millel on oluline osa paljude liikmesriikide poliitilises otsustusprotsessis, võivad ka Euroopa tasandil kaasa aidata poliitika kujundamisele ning sellele, et meetmeid võetakse paremini vastu. Selleks on siiski vajalik sotsiaaldialoogi mõlema osapoole tahe.

1.1.9 Euroopa Komisjon ja liikmesriigid on andnud lubaduse alandada 2012. aastaks ettevõtete halduskoormat 25 %. Komitee väljendab aga muret, et antud lubadus on liiga üldine ning seda tuleks täpsustada. Kui komisjon ei järgi läbimõeldumat lähene-misviisi, siis lubaduste täitmatajätmine ainult õõnestab veelgi komisjoni usaldusväärsust.

1.1.10 Eeskirjade kasutamine kujundaks võimalusel ka selge-piirilisema õiguskeskonna ning looks sidusust.

1.1.11 Ühtne turg põhineb kutsekvalifikatsioonide ja diplo-mite vastastikusel tunnustamisel. See puudutab nt ämmaaman-daid, kes ei ole vastastikuselt tunnustamisest kasu saanud hooli-mata Euroopa direktiividest.

1.1.12 Komitee tuletab meelde, et kuigi juba üle 27 riigi õigusaktide alt üles suunatud ühtlustamine võib keeruline olla, on see ühtse turu puhul oluline.

1.1.13 Koostamise igas etapis tuleks konsulteerida sotsiaal-partneritega, tagamaks, et saavutatakse piisav haldusprotsessi lihtsustamine ja parem õiguslik reguleerimine mõistliku aja jooksul. Antud valdkonnas on vaja jõuda konkreetsete tulemus-teni, et Euroopa Liit ei kaotaks kodanike silmis veelgi oma usal-dusväärsust.

1.1.14 Komitee sooviks näha kiiremat arengut ühtse turu toimimise paranemisel teenuste valdkonnas. Vastasel juhul ei ole ühtne turg täielik. Komitee tervitab teenusedirektiivi muutmist Euroopa Parlamendi poolt, mis vastab suurel määral komitee ettepanekutele. Mõnda punkti on siiski vaja veel selgemaks muuta ja parandada, nt üldhuviteenuste valdkonnas. Nüüd kui Euroopa Parlament on teenuste direktiivi vastu võtnud, loodavad ettevõtted ettevõtte rajamise ja teenuste piiriülese osutamise vabadusest tegelikku kasu saada.

1.1.15 Finantsteenuste valdkonnas ⁽³⁾ on EMSK kutsunud üles dunaamilisele konsolideerimisele, vältides samas nn *goldplatingut*; komitee on siiski ka märkinud, et see peab toimuma Lissaboni strateegia vaimus, võttes arvesse Euroopa sotsiaalmu-deli eripärasid. See puudutab ka nimetatud teenuste piiriülest osutamist (nt väärtipaberitega kauplemine ja täiendavate pensio-niõiguste kaasaskantavus) ja põhilisi finantsteenuseid, nagu üldine juurdepääs pangakontole. Arvestades finantstehingute üha suurenevat mõju majandusele ja dunaamilistele loovatele uuendustele kõnealuses valdkonnas (nt riskifondid ja erakapitali investeerimisfondid), tuleb kõnealuse sektori reguleerimisel arvesse võtta sellest reaalmajanduse jaoks tulenevaid süsteemseid

riske ja tagajärgi ning looma tingimused vastupidiste tagajärgede vältimiseks. EMSK soovib komisjonil esitada võimalikult kiiresti õigusakti eelnõu, mille eesmärk on tõhustada institut-siooniliste investorite antavat teavet seoses investeringute ja hääletamist puudutavate poliitikatega. Niisuguse õigusakti eelnõu esitamine oleks kooskõlas komisjoni tegevuskavaga, mis käsitleb äriõiguse kaasajastamist ja äriühingute üldjuhtimise edendamist.

1.1.16 Maksupoliitika meetmed — Euroopa tasandil võetavas ulatuses — peavad edendama ühtse turu lõpuleviimist, võttes vajalikul määral arvesse nimetatud majandusliku dunaamika, sotsiaalse mõõtmega ja jätkusuutliku arengu tasakaalu. See puudutab ka ettevõtete maksustamise maksubaasi ühtlustamist ja kahekordse maksustamise vältimist. Kahekordset maksusta-mist ei tohi ühtsel turul olla.

1.1.17 Komitee palub komisjonil läbi vaadata ka ühtse turu piirangud, mille on kehtestanud liikmesriigid, avalik-õiguslikud asutused või kutsealased rühmitused ⁽⁴⁾.

1.1.18 Põhiküsimus on see, et kohalik õiguslik ja maksusta-miskord mõjutab suurel määral näiteks kindlustustoodete toote-kujundust. Nii on näiteks kohustusliku kindlustuse, aga ka paljude teiste oluliste kindlustustoodete puhul. Näiteks kasuta-takse mitmekülgeid lahendusi, mille puhul kindlustus looduska-tastroofide vastu on osa tulekindlustusest või kindlustus terro-riaktide vastu toimub üldise kindlustustootega kaudu.

1.1.19 Üks takistus ühtse turu lõpuleviimisel on märkimis-väärsete piirangute säilitamine töötajate vabale liikumisele. Komitee kutsub liikmesriike, kes ei võimalda töötajate vaba lii-kumist, üles kõnealuseid takistusi kõrvaldama. Inimeste vaba lii-kumine on üks ühtse turu põhielemente ning liikuvusel on ka töötajate jaoks atraktiivseid külgi.

1.1.20 Näib, et väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted ei saa ühtse turu eelistest nii palju kasu, kui nad võiksid saada. Kuna ELi teenustekaubanduses eksisteerivad märkimisväärsed tõkked, annab see ainult 20 % Euroopa kogu kaubandusest. Teenuste direktiiv peaks märkimisväärselt suurendama ette-võtlus- ja tööhõivevõimalusi, eelkõige kavandatud läbivaatamis-süsteemi abil ning välismaistele teenuseosutajatele mõeldud ühe kontaktpunkti kaudu.

1.1.21 Siseturu toimimiseks on hädavajalik riigihangete läbi-paistvus ja avatus. 2004. aastal vastu võetud riigihankealaste õigusaktide paketi järelemeetmena on äärmiselt oluline, et prae-gune nn läbivaatamist käsitlevate direktiivide läbivaatamine toimuks kiiresti. Komisjoni esitatud reformiettepanekuid ei tohiks piirata, eriti seoses piisavalt pika ooteperioodiga hankele-pingu otsuse ja lepingule allkirjutamise vahel ning seoses lepingu tühistamisega, kui teatud avaldamiskriteeriumeid ei järgita.

⁽³⁾ Arvamus finantsteenuste poliitikat käsitleva valge raamatu kohta, ELT C 309, 16.12.2006.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta, ELT L 255, 30.9.2005.

1.1.22 Riigihangete turu avamine on avaliku ja erasektori sidusrühmade vaheliste intensiivsete konsultatsioonide teemaks, kusjuures seisukohad valitava lähenemisviisi suhtes erinevad märkimisväärselt. Riigihangete turu avamisel tuleb arvestada oluliste aspektidega, nagu tööhõive, sotsiaalne ja keskkonnamõõde, mis on antud protsessis võrdselt tähtsad.

1.1.23 Probleemide lahendamise võrgustik SOLVIT töötab rahuldavalt ning ideaaljuhul võiks selle abil ületada juriidilisi takistusi (mille põhjus on sageli vale kohaldamine teabe puudumise, ametnike ebapiisava koolituse või proteksionismi tõttu), aga kindlasti vajab SOLVIT liikmesriikide pealinnades rohkem ressursse ja personali. Väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele tuleks suunata struktureeritud teavitamiskampaania, et tõsta nende teadlikkust SOLVITI olemasolu ja võimaluste kohta.

1.1.24 Komitee on avaldanud põhjaliku loetelu ühtse turu takistustest⁽⁵⁾, et anda realistlik ülevaade õigusliku reguleerimise väljakutsetest, mis ikka veel tõkestavad Euroopa ühtse turu lõpuleviimist. Mitte alati ei ole tegemist valitsustasandi takistustega.

1.1.25 2003. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe järelmeetmena koostab komitee koostöös Euroopa Komisjoniga andmebaasi (PRISM II), et kaardistada ELi kaas- ja isereguleerimise algatused⁽⁶⁾. Komitee ja eelkõige ühtse turu seireüksuse liikmed on ressurss, mida komisjon ja liikmesriigid võivad kasutada. Just ühtse turu seireüksus korraldab iga aastal eri liikmesriikides avalikke kuulamisi, eelkõige rõhuasetusega uute liikmesriikide tööhõiveküsimustel.

1.1.26 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab, et arvestades tema asjatundlikkust ja esindavust, peaks komitee osalema mõjuhindangute koostamisel, mida komisjon kavatseb süstemaatiliselt esitada. Oluline on, et õigusaktide ettepanekud kajastaksid erinevaid seisukohti ning rajaneksid võimalikult täpsetel ja objektiivsetel alustel. Mõjuhindangute saatmine eelisjärjekorras Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning seeläbi komiteele antav võimalus omapoolsete kommentaaride lisamiseks enne kõnealuste hinnangute edastamist Euroopa institutsioonidele võiksid Euroopa uuendamise koostöö tähenduses suurendada tunnustust Euroopa seadusandlikele algatustele⁽⁷⁾.

1.1.27 Ühtse turu lõpuleviimisel tuleks prioriteediks pidada tarbijate teavitamist ühtse turu eelistest ja nende julgustamist nimetatud eeliseid kasutama.

2. Sissejuhatus

2.1 Käesoleva arvamuse alus on Euroopa Komisjoni asepresident Margot Wallströmi 5. oktoobri 2006. aasta taotlus Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ettevalmistava arvamuse koostamiseks.

⁽⁵⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ühtse turu seireüksus on avaldanud põhjaliku loetelu ühtse turu takistustest. Dokument on kättesaadav ühtse turu seireüksuse kodulehel: http://eesc.europa.eu/smo/news/index_en.asp.

⁽⁶⁾ Andmebaas on kättesaadav ühtse turu seireüksuse kodulehel 2007. aasta esimesel poolel (http://eesc.europa.eu/smo/index_en.asp).

⁽⁷⁾ Vt näiteks ELT C 221, 8.9.2005.

2.2 Komiteel paluti analüüsida Euroopa Komisjoni seatud prioriteete, et anda oma panus aruandesse, mis esitatakse 2007. aasta kevadisel ülemkogu tippkohtumisel, ning ka lõpparuandesse.

2.3 Arvestades komitee tihedat ajakava, otsustas komitee keskenduda mõnele põhisõnumile ning määratleda mõned põhi-valdkonnad, kus komitee arvates on vaja edasist arengut.

3. Üldised märkused

3.1 Ühtse turu esialgne eesmärk oli asendada erinevad riiklikud eeskirjad ühtsete, kogu ELi hõlmavate eeskirjadega ja selle abil luua võrdne konkurentsikeskkond, mis võimaldaks Euroopa majandusel kasutada oma täispotentsiaali. Tegelikult nähakse ELi õigusakte sageli mitte riiklike õigusaktide asenduseks, vaid nende täiendusena.

3.2 Üks suurenenud tähtsusega tegur on globaliseerumine, mis on nii väljakutse kui võimalus. Selle väljakutsega saab tegeleda ainult juhul, kui kasutatakse ära ühtse turu täispotentsiaal.

3.3 Siinkohal toetab komitee Euroopa Komisjoni kavatsust luua uus poliitiline tegevuskava, mis põhineb uuel partnerlusel, kus institutsioonid teevad tõhusamat koostööd. Ühise tegevuskava osana peaksid ka riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud valitsused võtma vastutuse tulemuste eest ning Euroopa kodanikele lähendamise eest.

3.4 Vastu tuleb seista seisukohale, et rohkem õigusakte tähendab "rohkem Euroopat". Kas need on kõige tõhusamad vahendid soovitud eesmärkide saavutamiseks? Esile tuleks tõsta õigusaktide alternatiivide kasutamist, nt parimad tavad kaas- ja iseregulatsiooni algatustes või kollektiivlepingud, ja nende tavade ulatuslikumat kasutust tuleks julgustada. Sealjuures ei tohi unustada sotsiaaldialoogi. Asutamislepingus kutsutakse komisjoni üles edendama sotsiaaldialoogi kollektiivlepingute saavutamiseks.

3.5 Samas tuleb paremini tagada mõjuhindangute, hindamiste ja avalike konsultatsioonide tõhus kasutus ning kvaliteet õigusloome- ja poliitikaprotsessis (Kas õigusakti eelnõu täitis oma eesmärgi? Kui ei, siis miks?). Antud kontekstis koostab komitee samuti ettevalmistava arvamuse teemal "Sotsiaalse mõju uuringute sisu, menetluste ja meetodite osas järgitavad kvaliteedinõuded sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna teiste osalejate seisukohast".

3.6 Ühtne turg on toiminud edukalt teatud valdkondades, mis puudutavad paljusid tarbijaid (nt tooteohutus või müügigarantiid), samas kui teistes valdkondades on edusammud olnud aeglased ning ei avalda lõppkasutajale mingit mõju (nt finantsteenused või ühenduse patent).

3.7 Ühtse turu eesmärgid on ka töökohtade loomine ja töötajate liikuvus, ning koolitus- ja haridusprogrammid peaksid olema rohkem suunatud teadmispõhise majanduse ettevalmistamisele. Ühtse turu loomine üksi ei lahenda siiski Euroopa tööturu probleeme, vajalikud on ka täiendavad proaktiivsed meetmed.

3.8 Õigusaktide ettepanekud tuleks koostada nii, et mitte ainult seadusandjad, vaid ka potentsiaalsed lõppkasutajad saaksid neist kergesti aru. Sama põhimõtte peaks kehtima õigusliku reguleerimise puhul.

3.9 Parem õiguslik reguleerimine tuleks muuta prioriteetseks. Komitee on sellele viidanud mitmes arvamuses⁽⁸⁾. Nii komisjoni enda konsultatsioonidest kui ka liikmesriikidest on piisavalt tõendeid, et liikmesriikide ametiasutused muudavad direktiivid riiklikku õigusse ülevõtmisel sageli rangemaks (liigpüüdlilik rakendamine, *gold plating*). See mõjutab väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtteid rohkem kui suurettevõtteid. Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete omanikud peavad sageli ise hakkama saama kõikide ülesannetega, mis suured organisatsioonid saavad spetsialistidele delegeerida.

3.10 Õigusaktide parem rakendamine ja jõustamine on ühtse turu eksisteerimise eeltingimus. Komitee arvamuses "ELi ja riiklike haldusasutuste tavad ja sidemed"⁽⁹⁾ juhatakse tähelepanu praegustele puudustele:

- mõnes liikmesriigis on vähe kontakte Brüsselis läbirääkimisi pidavate ametnike ning kodumaal õigusaktide rakendamise eest vastutajate vahel;
- teistes liikmesriikides tekib segadus seetõttu, et direktiivi ettepaneku eri osade üle peavad läbirääkimisi valitsuse eri osakonnad ning selle tulemusena ei ole valitsusel alati ühtset seisukohta.

3.11 Õigusaktide parem rakendamine ja jõustamine hoiab ära ühtse turu killustatuse.

3.12 Silmnähtavalt puudub liikmesriikide ametiasutustes sidusus ning Euroopa Liidu tõhusust ähvardab see, et liikmesriigid ei järgi oma otsuseid. Mõnes liikmesriigis on ühtse turu alane riikliku tasandi teabe- ja teabevahetuspoliitika (sh edukatest näidetest teavitamine) puudulik. Valitsused, liikmesriikide parlamendid ega meedia ei tunne moraalselt vastutust anda oma panus. Sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskond peaksid olema kaasatud suuremal määral, kui tahetakse, et Euroopa kodanikud tõesti tunneksid, et neil on edasimineku ja sealhulgas peatatud põhiseaduse lepingu osas asendamatu roll. Siiski ei tohiks tähelepanu pöörata ainuüksi suhtlusprobleemidele. Esimene samm Euroopa Liidu kodanike usalduse tagasivõitmisel peab ka edaspidi olema lahenduse leidmine Euroopa Liidu kiireloomulistele probleemidele.

Brüssel, 17. jaanuar 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁸⁾ Eelkõige järgmised arvamused: "Parem õigusloome", ELT C 318, 23.12.2006, raportöör hr Retureau; "Euroopa Liidu õigusaktide rakendamise ja jõustamise parandamise viisid", ELT C 318, 23.12.2006, raportöör hr van Iersel, ELT C 24, 31.1.2006; "Ühenduse Lissaboni kava rakendamine: õiguskeskonna lihtsustamise strateegia", ELT C 309, 16.12.2006, raportöör hr Cassidy; teabearuanne "Ühtse turu kaas- ja iseregulatsiooni praegune seisund" CESE 1182/2004 fin, raportöör hr Vever; ühtse turu seireüksuse publikatsioon "What is the state of the enlarged Single Market", oktoober 2004, EESC-C-2004-07-EN. Lisas II esitatakse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee hiljutiste arvamuste loetelu.

⁽⁹⁾ ELT C 325, 30.12.2006, raportöör hr van Iersel.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse

LISA

Arvamuse muudetud eelnõu järgnev punkt asendati täiskogu istungil vastuvõetud muudatusettepanekuga, kuid kogus hääletamisel enam kui veerandi antud häältest.

“1.1.11 Komitee tuleb meelde, et kuigi juba üle 27 riigi õigusaktide ulatuslik ühtlustamine võib keeruline olla, on see ühtse turu puhul oluline. See toob välja vastastikuse tunnustamise olulisuse.”

Tulemus:

punkti muutmise poolt 89,

vastu 72 ja

erapooletuid 24.

Arutelu käigus lükati tagasi järgmised muudatusettepanekud, mis kogusid hääletamisel siiski enam kui veerandi antud häältest.

Välja jätta punkt 1.1.16

~~Komitee palub komisjonil ja liikmesriikidel (või riigiasutustel) läbi vaadata ka ühtse turu piirangud, mille on kehtestanud kutselased rühmitused ⁽¹⁾:~~

Tulemus:

punkti väljajätmise poolt 67,

vastu 93 ja

erapooletuid 33.

Välja jätta punkt 1.1.17

~~Põhiküsimus on see, et kohalik õiguslik ja maksustamiskord mõjutab suurel määral näiteks kindlustustoodete tootekujundust. Nii on näiteks kohustusliku kindlustuse, aga ka paljude teiste oluliste kindlustustoodete puhul. Näiteks kasutatakse alternatiivseid mitmekülgseid lahendusi, mille puhul kindlustus looduskatastroofide vastu on osa tulekindlustusest või kindlustus terroriaktide vastu toimub üldise kindlustustootte kaudu.~~

Tulemus:

punkti väljajätmise poolt 82,

vastu 94 ja

erapooletuid 20.

Muuta punkti 1.1.18 järgmiselt:

Üks takistus ühtse turu lõpuleviimisel on märkimisväärsete piirangute säilitamine töötajate vabale liikumisele. Komitee kutsub liikmesriike, kes ei võimalda töötajate vaba liikumist, üles kõnealuseid takistusi kõrvaldama. Inimeste vaba liikumine on üks ühtse turu põhielemente ning liikuvusel on ka töötajate jaoks atraktiivseid külgi. Liikmesriikidevaheliste erinevate standardite ja eeskirjade tõttu on hakanud kujunema töötajate ühtne turg, mis ei vasta üheski punktis võrdsete võimaluste nõudmistele, millele mitmetes teistes ühtse turu valdkondades pidevalt üles kutsutakse. Juhtumid nagu Laval ⁽²⁾, mida arutati Euroopa Kohtus 9. jaanuaril 2007, ja Viking Line näitavad selgelt, et selles valdkonnas on vaja samme astuda. Lisaks oleks tõhusam ja inimeste vajadustega paremini ühilduv, kui töökohti loodaks seal, kus on inimesed, selleasemel et paluda inimestel minna sinna, kus on töökohad ⁽³⁾. Selleks on täiendusena ühtsele turule nõutav sobiv asukoha-, regionaal- ja struktuuripoliitika. Niisugune poliitika suurendaks märkimisväärselt avalikkuse heakskiitu Euroopa Liidule.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv 2005/36/EÜ kutselavaliifikatsioonide tunnustamise kohta, ELT L 255.

⁽²⁾ Tegemist on vaidlusega Läti ehitusettevõtte ja Rootsi ametühingute vahel Rootsi linnas Vaxholmis kooli ehitavate töötajate töötingimuste üle. See kaasus on tööandjate ja töötajate vaheliste suhete tuleviku seisukohalt äärmiselt oluline ja see on tingitud Läti ja Rootsi erinevatest standarditest. Seesugused erinevused esinevad ka teiste liikmesriikide vahel.

⁽³⁾ ELT C 234, 30.9.2003.

Tulemus:

punkti muutmise poolt 79,

vastu 99 ja

erapooletuid 17.

Kustutada punkti 3.1 viimane lause

Ühtse turu esialgse loogika kohaselt tuli erinevate riiklike eeskirjade kogumid asendada ühe üleeuroopaliste eeskirjade kogumiga ning seeläbi luua võrdne tegutsemisruum, mis võimaldaks Euroopa majandusel kasutada oma täispotentsiaali. Tegelikult ei näha ELi õigusakte sageli mitte riiklike õigusaktide asendusena, vaid nende täiendusena.

Tulemus:

punkti muutmise poolt 85,

vastu 86 ja

erapooletuid 23.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: nõukogu määrus, millega kehtestatakse Assooride, Madeira, Kanaari saarte ning Prantsuse departemangude Guajaana ja Réunioni teatavate kalandussaaduste turustamisel nende piirkondade kaugusest tulenevate lisakulude hüvituskava aastateks 2007–2013"

KOM(2006) 740 lõplik — 2006/0247 (CNS)

(2007/C 93/07)

18. detsembril 2006. aastal otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklitele 37 ja 299 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: "Ettepanek: nõukogu määrus, millega kehtestatakse Assooride, Madeira, Kanaari saarte ning Prantsuse departemangude Guajaana ja Réunioni teatavate kalandussaaduste turustamisel nende piirkondade kaugusest tulenevate lisakulude hüvituskava aastateks 2007–2013"

Komitee juhatus tegi 12. detsembril 2006 käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras komitee täiskogu 432. istungi järgul 17.–18. jaanuaril 2007 (17. jaanuari istungil) pearaportööriks Gabriel Sarró Iparraguirre ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 81, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 7.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 EMSK toetab komisjoni esitatud määruse ettepanekut, millega soovitakse kehtestada Euroopa Liidu äärepoolseimate piirkondade teatavate kalandussaaduste turustamisel nende piirkondade kaugusest tulenevate lisakulude hüvituskava aastateks 2007–2013.

1.2 Komitee soovib komisjonil selgitada kõnealuse hüvitise maksmist ühenduse vetes Venezuela lipu all sõitvate kalalaevade puhul.

2. Sissejuhatus

2.1 Alates 1992. aastast on Euroopa Liit toetanud äärepoolseimate piirkondade kalandussaaduste tootjaid, et hüvitada lisakulud, mis tekivad kalandussaaduste vedamisel Euroopa turgudele.

2.2 2003. aastal võttis nõukogu vastu määruse (EÜ) nr 2328/2003, millega kehtestati kõnealuste lisakulude hüvituskava järgmiste piirkondade teatavate kalandussaaduste jaoks:

- Assoorid;
- Madeira;
- Kanaari saared,
- Prantsuse Guajaana;
- Réunion.

2.3 Määruse (EÜ) nr 2328/2003 kehtivusaeg lõpeb 31. detsembril 2006. Nagu nimetatud määruses ette nähtud, on komisjon esitanud uue määruse, milles eelarve on samuti kui eelmise määruse puhul 15 miljonit eurot aastas ja millega tehakse ettepanek pikendada kohaldamisega 1. jaanuarist 2007 kuni 13. detsembrini 2013.

2.4 29. oktoobril 2003 võttis EMSK vastu määrust (EÜ) nr 2328/2003 toetava arvamuse⁽¹⁾, milles esitati mitmeid soovitusi.

⁽¹⁾ ELT C 32, 5.2.2004.

3. Üldised märkused

3.1 Komisjoni praegune määruse ettepanek nähti ette eelmise määrusega, milles sätestati komisjoni kohustus esitada 1. jaanuariks 2007 esimene aruanne ja teha ettepanekud asjakohaste kohanduste tegemiseks, mis on vajalikud hüvituskava eesmärkide saavutamiseks seoses ühenduse äärepoolseimate piirkondade lisakuludega kalandussaaduste turustamisel Euroopa mandrriosas.

3.2 Komisjoni uue määrusega ettenähtud meetmed tuginevad sidusrühmade ja piirkondlike haldusasutuste esindajatega peetud konsultatsioonidele ning samuti välisuuringu "Ühise kalanduspoliitika struktuurilised aspektid äärepoolseimates piirkondades" järeldustele ning Euroopa Parlamendi ja EMSK soovitudele.

3.3 Pidades silmas nimetatud põhimõtteid ja analüüsides komisjoni väljapakutud meetmeid, toetab komitee konsulteerimiseks esitatud uut määrust.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Hüvituskava pikendamise ettepanek suurendab subsidiaarsust, sest sellega jäetakse liikmesriikidele õigus määrata kindlaks abikõlblike kalandussaaduste loetelud, nende kogused ja hüvitissummad.

4.2 Samuti antakse liikmesriikidele õigus neile ettenähtud kogueraldise raames hüvitiste plaane kohandada, kui seda nõuavad muutuvad tingimused.

4.3 Taotlemise ja heakskiitmise korra ajakohastamisega tagatakse, et nii riiklikele ja piirkondlikele ametiasutustele kui ka komisjonile langev halduskoormus on minimaalne. Ettepanek on ühenduse õigustiku lihtsustamist käsitleva komisjoni programmi osa.

4.4 Iga-aastase hüvitise kogusumma ei tohi ületada järgmist summat:

a) Assoorid ja Madeira	4 283 992 eurot
b) Kanaari saared	5 844 076 eurot
c) Prantsuse Guajaana ja Réunion	4 868 700 eurot

4.5 Samuti kui eelmise perioodi puhul nähakse ajavahemikuks 2007–2013 ette 15 miljoni euro suurune aastaeelarve. Kulud kaetakse Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist.

4.6 Kõnealused muudatused võrreldes eelmise määrusega on kooskõlas EMSK eelmises arvamuses esitatud soovitustega, mistõttu komitee toetab neid täielikult.

4.7 Toetus piirdub vaid äärepoolseimate piirkondade nende kalandussaadustega, mis on püütud ning töödeldud ühise kalanduspoliitika eeskirjade kohaselt.

4.8 Nende kalandussaaduste hulka, mille eest hüvitist ei maksta, ei kuulu määruse ettepaneku kohaselt ühenduse vetes Venezuela lipu all sõitvate kalalaevade püütud kalandussaadused. EMSK on arvamisel, et kui on olemas Euroopa Liidu ja Venezuela kokkulepe, mis annab Venezuela laevadele õiguse määruse ettepanekuga ettenähtud hüvituskava raames toetust saada, tuleks sellele selgelt viidata, samuti tuleks viidata sellele, millistes äärepoolseimasse piirkonda kuuluvates ühenduse vetes võivad nende kalandussaadused kõnealust hüvitist saada.

4.9 Määruse ettepanekuga nähakse ette, et iga liikmesriik esitab igal aastal hüvitiste rakendamise kohta järelevalvearuande ning komisjon esitab hiljemalt 31. detsembriks 2011 Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande hüvitise rakendamise kohta, lisades sellele vajadusel õigusaktide ettepanekud.

Brüssel, 17. jaanuar 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Võrdsed võimalused puuetega inimestele”

(2007/C 93/08)

24. mail 2006. aastal otsustas eesistujariik Austria vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Võrdsed võimalused puuetega inimestele”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsiooni arvamus võeti vastu 19. detsembril 2006. Raportöör oli Meelis Joost.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 432. istungjärgul 17.–18. jaanuaril 2007 (17. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 152, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 1 liige.

1. Sissejuhatus

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab Austria eesistumise taotlust koostada arvamus teemal “Võrdsed võimalused puuetega inimestele”. Võrdsete võimaluste edendamist puuetega inimestele tuleb vaadelda kestva tegevusena, mis peaks olema olulise teemana käsitlemisel kõikide Euroopa Liidu eesistujariikide tegevuskavades.

1.2 Käesoleva arvamusega soovib komitee pöörata pilgu tulevikku ning visandada väljakutsed, millega komisjon seisab silmitsi puute küsimuse valdkonnas praeguse ametiaja teisel poolel ja edaspidi. Kõnealune arvamus peaks oma koha leidma ka puuetega inimestele suunatud tegevuskava (2008–2009) (DAP — Disability Action Plan) viimase etapi prioriteetide

määratlemise ning eelarvet käsitlevate arutelude (koos sellest tuleneva mõjuga programmide koostamisele ja prioriteetide määratlemisele) kahe aasta pärast algava taaskäivitamise laiemas kontekstis.

1.3 Puuetega inimesed moodustavad 15 % rahvastikust ja nende osakaal suureneb ühiskonna vananedes. See tähendab, et laienenud Euroopa Liidus on enam kui 50 miljonit puuetega inimest⁽¹⁾. Seetõttu moodustavad nad märgatava osa ELi kodanikest ning neile võrdsete võimaluste tagamine kujutab endast sotsiaalset, eetilist ja poliitilist kohustust, mis peaks kuuluma ühenduse tegevuse prioriteetide hulka. Lisaks pakub puuetega inimeste integreerimine ning neile täieliku juurdepääsu tagamine teenustele ja kaupadele ettevõtjatele selget majanduslikku huvi.

⁽¹⁾ Eurostati 2002. aasta väljaandes puuetega inimeste tööhõive kohta öeldakse, et 44,6 miljonit 16–64-aastast inimest (st iga kuues inimene (15,7 %)) väitis, et neil on pikaajaline terviseprobleem või puue (long-standing health problem or disability — LSHPD).

1.4 Komitee leiab, et puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomisel on tähtis kasutada ära Euroopa aasta "Võrdsed võimalused kõigile" (2007) raames kavandatud tegevusi. Oluline on kaasata Euroopa aasta tegevustesse puuetega inimeste organisatsioonid, nii nagu see toimus puuetega inimeste Euroopa aastal (2003). Samuti peaks järgmine aasta pakkuma Euroopa Liidule ja liikmesriikidele võimaluse tugevdada puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomist soodustavaid meetmeid ja õigusakte.

1.5 Puuetega inimesed moodustavad mitmepalgelise rühma. Eri puute puhul esinevad erinevad vajadused, mida saab arvesse võtta vaid siis, kui ühiskond aktsepteerib puuetega inimeste vajadusi ja omab selle kohta võimalikult palju teavet. Puuetega inimeste liikumise roll selles osas on väga oluline.

1.6 Euroopa Liidus on suur hulk puuetega inimesi, kellel puudub võimalus täiel määral osaleda ühiskonnas, kes ei ole kaasatud ühiskonda ning kellele ei ole tagatud põhilisi inim- ja kodanikuõigusi. Rõhutada tuleks puuetega laste täielikku kaasamist.

1.7 Komitee tervitab asjaolu, et 2006. aasta detsembris võeti vastu puuetega inimeste õiguste ÜRO konventsioon⁽²⁾.

2. Järeldused ja soovitused

2.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kutsub üles kasutada igati ära Euroopa aastat "Võrdsed võimalused kõigile" (2007) puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomisel.

2.2 Komitee kutsub komisjoni üles esitama ettepanekut puuetega inimesi käsitlevate ulatusliku mõjuga õigusakti vastuvõtmiseks, mis viiks puuetega inimeste diskrimineerimise kaitse kaugemale tööhõive valdkonnast, tugevdades samas puuetega inimeste poliitika süvalaiendamise printsiipi. Selline õigusakt tagaks diskrimineerimisvastase kaitse minimaalse taseme kogu ühenduse kõigis eluvaldkondades. Kuna see hõlmaks juurdepääsu teenustele ja kaupadele, annaks see panuse ka ühisturu tõhustamisse ja Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisse.

2.3 Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema järgmist sammu puuetega inimeste küsimuses — minema puuetega inimestele suunatud tegevuskavalt (DAP) üle puuetega inimestele suunatud ulatuslikule Euroopa Liidu strateegiale.

2.4 Komitee kutsub liikmesriike ja komisjoni üles nende asjaomaste pädevuste raames jätkama jõupingutusi puuetega inimeste täieliku kaasamise ja ühiskonnas osalemise tagamisel,

⁽²⁾ Puuetega inimeste õiguste rahvusvaheline konventsioon, ÜRO, New York, 2006.

tunnistades, et neil on teiste kodanikega võrdsed õigused; uurima võimalikke alternatiive olemasolevatele asutustele, kus puuetega inimesed elavad ühiskonnast eraldatuna, mõnikord ebaväärikates või ebainimlikes tingimustes; ning järk-järgult rajama selliseid alternatiive.

2.5 Komitee kordab, et puuetega inimestele võrdsete võimaluste tagamiseks on tarvis käsitleda järgmisi prioriteete: puuetega inimeste õigusi puudutava teadlikkuse tõstmine; juurdepääs avalikele hoonetele, teabeühiskonnale ja transpordile; uute riiklike õigusaktide väljatöötamine; ning toetus peredele — need kujutavad endast prioriteete, mis peaksid kehtima igas ühiskonnas. Eriti oluline on keskenduda puuetega lastele ning tagada neile nõuetekohane haridus, integreerimine ja toetus, aidates neil saada ühiskonna aktiivsemateks liikmeteks ning vähendades nende sõltuvust sotsiaaltagatistest.

2.6 Komitee kutsub Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles olema valmis puuetega inimeste liikumist senisest märksa enam toetama. Lähenemisviisi "Puuetega inimesi käsitlevatesse otsustesse kaasatakse puuetega inimesed" on võimalik rakendada vaid juhul, kui valitsused jõuavad arusaamale puuetega inimeste organisatsioonide võrgustiku toetamise vajadusest. 2004. aasta juunis, vahetult pärast Euroopa Liidu viimast laienemist võtsid kümne uue liikmesriigi ning Bulgaaria ja Rumeenia puuetega inimeste valitsusväliste organisatsioonide nõukogud vastu kõnealust küsimust käsitleva Budapesti resolutsiooni⁽³⁾.

2.7 Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike üles levitama teavet heade tavade ning positiivsete tegevuste kohta (nt Agenda 22 meetod), kaasamaks puuetega inimeste esindajaid omavalitsuste arengukavade planeerimisse, et tagada nii võrdsed võimalused puuetega inimestele kohaliku kogukonna tasandil. Komitee kutsub liikmesriike üles järgima erinevates poliitikavaldkondades puuetelase kõrgetasemelise töörühma suuniseid puudeküsimumise süvalaiendamise kohta⁽⁴⁾.

2.8 Komitee tervitab komisjoni otsust käivitada 2008. aastal e-kaasamise Euroopa algatus ning nõuab, et see oleks nii kaugleulatuv ja ambitsioonikas kui võimalik ja kujutaks endast olulist sammu e-kaasamise süvalaiendamise suunas kõigis Euroopa Liidu asjaomastes poliitikameetmetes.

2.9 Konkreetsemal tasandil nõuab komitee, et uued eeskirjad elektroonilist sidet reguleeriva raamistiku loomiseks (praegu arutelu etapis) ning piirideta televisiooni direktiiv parandaksid juurdepääsu, tagamaks puuetega inimestele täiskasu nimetatud olulistest sidevahenditest.

⁽³⁾ Vt nt:

http://www.eudnet.org/update/online/2004/jun04/edfn_02.htm.

⁽⁴⁾ Puuetelase kõrgetasemelise töörühma koosoleku aruteludokument, 18.–19. märts 2004.

Kontseptuaalne dokument puudeküsimumise süvalaiendamise kohta erinevates poliitikavaldkondades, mille koostas puuetelane kõrgetasemeline töörühm.

2.10 Komitee soovib direktiivi 2001/85/EÜ⁽⁵⁾ tugevdamist, kohandamaks seda ühenduse uute õiguseeskirjadega puuetega lennureisijate õiguste valdkonnas.

2.11 Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema kõiki vajalikke samme ja eraldama vajalikke ressursse, kindlustamaks tõhus rakendamine nõukogu direktiivi 2000/78/EÜ⁽⁶⁾ puhul, millega tagatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel.

2.12 Komitee usub, et puuetega inimestele mõeldud asutuste üleminek kõrgekvaliteedilistele kogukonnale toetuvatele alternatiividele on hädavajalik, tagamaks puuetega inimeste kaasamine ja osalemine ühiskonnas. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles arvestama kõnealust teemat üldhuviteenuste valdkonna tulevaste algatuste koostamisel ning käsitlema seda Euroopa Liidu struktuurifondide prioriteedina.

2.13 Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike üles pöörama erilist tähelepanu sotsiaalteenustele ja puuetega inimeste isiklike abistamisele, kuna toetavad teenused võimaldavad puuetega inimestel ja nende hooldajatel tavapärast elada ja ühiskonnas aktiivselt osaleda.

2.14 Paremat õigusloomet käsitleva komisjoni algatuse kontekstis kutsub komitee üles koostama mõjuhindanguid uute õigusaktide ettepanekute kohta, võttes seejuures arvesse puuetega inimeste eripärasid ja vajadusi. Lisaks tuleks kõigi IKT vahendite puhul, mida kasutatakse ELi õigusaktide kvaliteedi, vastuvõtmise, ülevõtmise ja rakendamise parandamiseks, täiel määral täita juurdepääsetavuse nõudeid.

2.15 Perekondadel, kus on üks või mitu puuetega liiget, on suurem vaesusrisk, sest puuetega kaasnevad suuremad väljaminekud, mis võivad moodustada kuni 30 000 euronit aastas⁽⁷⁾. Seetõttu on õigustatud positiivse diskrimineerimise meetmed, näiteks toetused (rahalised või mitterahalised) ja maksusoodustused.

2.16 Komitee kutsub liikmesriike üles rakendama ja kontrollima vastavaid õigusakte, mis mõjutavad puuetega inimeste võrdseid võimalusi. Komitee märgib, et lennu- ja raudteetransporti puudutavates direktiivides käsitletakse vaid rahvusvahelist transporti, samas puudub puuetega inimestel endiselt juurdepääs piirkondlikele ja kohalikele transpordivahenditele.

⁽⁵⁾ Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. novembri 2001. aasta direktiiv 2001/85/EÜ, mis käsitleb reisijateveoks mõeldud sõidukite, millel on lisaks juhiistmele rohkem kui kaheksa istekohta, erieskirju, ning direktiivide 70/156/EMÜ ja 97/27/EÜ muutmist.

⁽⁶⁾ Direktiiv 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel, 27.11.2000.

⁽⁷⁾ Barcelona linnavalitsuse puuetega inimeste instituudi 2006. aasta märtsis koostatud uurimusest "Study on the economic inequality of people with disabilities in the city of Barcelona. The overstrain economic effort provoked by disability" [Uurimus puuetega inimeste sotsiaalsest ebavõrdsusest Barcelona linnas. Puudest tingitud majanduslik koormus] selgus, et puuetega inimeste perekondade väljaminekud võivad ulatuda kuni 30 000 euronit aastas, sõltuvalt sotsiaalkaitse tasemest ja puude liigist. (<http://w3.bcn.es/fitxers/baccessible/greugecomparatieconmic.683.pdf>).

3. Võrdsed võimalused puuetega inimestele — olukord valdkondade lõikes

3.1 Teadlikkus ja haridus

3.1.1 Teadlikkust puute küsimusest ja selle nähtavust on oluliselt toonitatud Euroopa puuetega inimeste aasta (2003) raames. Puuetega inimestele võrdsete võimaluste reaalne tagamine ja teave puuetest tuleks integreerida hariduse hulka. Puuetega inimeste probleemide kvaliteetset kajastamist meedias tuleks käsitleda keskse vahendina, mille abil on võimalik muuta ühiskonna suhtumist puuetega inimestesse. Koolid ja meedia peaksid tegema koostööd kõnealuse eesmärgi saavutamise nimel.

3.1.2 Kui puuetega lastele ja noortele ei pakuta kõikehõlmavat haridust, on tööturule integreerumine keeruline. Puuetega inimeste juurdepääsu parandamine haridusele tuleks nimetada prioriteediks puuetega inimestele suunatud järgmistes tegevuskavades ja strateegiates.

3.1.3 Kuigi komitee mõõnab, et alates Madridi deklaratsioonist ja Euroopa puuetega inimeste aastast on tehtud edusamme, ootab ees veel pikk tee. Näiteks enam kui 80 % avalikest veebisaitidest, k.a Euroopa Liidu institutsioonide omad, ei ole üldiselt juurdepääsetavad puuetega inimestele. Lisaks on oluline, et juurdepääsetavad oleksid kõik veebisaidid, mille kaudu pakutakse teenuseid laiale üldsusele.

3.1.4 Komitee nõuab eelkõige Euroopa standardimisasutustega kooskõlastatud kohustuslike nõuete kehtestamist kaupade ja teenuste riigihangetele ning IKT kaupadele ja teenustele juurdepääsu käsitlevate õigusaktide koostamist.

3.1.5 Kontseptsiooni "Disain kõigile" (*Design for all*) tuleks tutvustada kõigile huvitatud osapooltele, st kavandite autoritele, tootjatele, standardite loojatele ning neile, keda need puudutavad, seega puuetega inimestele. Puuetega inimestel on õigus rikkalikule valikule kaupadele ja teenustele, mis vastavad nende vajadustele.

3.1.6 Komitee tervitab Riia ministrite deklaratsiooni kaasmise kohta IKT valdkonnas ning loodab, et see kujuneb oluliseks verstapostiks puuetega inimeste e-kaasamisel. IKT on lisaks oma rollile majanduskavu ja tööhõive olulise edendajana samuti mõjus vahend puuetega inimeste integreerimisel.

3.1.7 Enne kui alustatakse läbivaatamist olemasolevate eeskirjade osas, mis puudutavad riigiabi andmist puuetega inimestele koolituse ja tööhõive valdkonnas, kutsub komitee komisjoni üles säilitama peagi avaldatavas grupierandi määruses praegust lähenemisviisi.

3.2 Tööhõive

3.2.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tõdeb, et tööhõives on endiselt suured erinevused puuetega ja puueteta inimeste vahel. 2003. aastal kinnitas Eurostat, et puuetega inimeste osa tööjõus on tõepoolest palju madalam: 16–64-aastastest raske puudega inimestest ei kuulu tööjõu hulka 78 %, samas kui pikaajaliste terviseprobleemideta või puueteta inimeste vastav näitaja on 27 %⁽⁸⁾.

3.2.2 Komitee tervitab Euroopa Komisjoni tõsiseid samme tööhõive direktiivi⁽⁹⁾ ülevõtmise ja rakendamise jälgimiseks. Järelevalvet tuleks teostada koostöös sotsiaalpartnerite ja asjaomaste valitsusväliste organisatsioonidega. EMSK leiab, et järelevalve tõhustamine loob paremad võimalused töökohtade kohandamiseks, puuetega inimestele sobivate uute töökohtade loomiseks ning toetavate teenuste ellukutsumiseks.

3.2.3 Komitee loodab, et puuetega inimeste riiklikke organisatsioone kaasatakse paremini reformikavade koostamisesse. Muudetud Lissaboni strateegia peaks suurendama kodanikuühiskonna osalust, et kõnealused eesmärgid paremini saavutada. Nimetatud eesmärgid ei ole võimalik saavutada, kui ei kaasata puuetega inimesi (15 % ELi rahvastikust) või ei arvestata piisavalt nende vajadustega ega hoolitseta nende eest.

3.2.4 Jälgides käimasolevaid arutelusid tööhõive, majanduskasvu ja paindliku tööturu üle (muu hulgas 20. oktoobril 2006 Lahtis toimunud ELi mitteametlikul kohtumisel), kutsub komitee komisjoni üles analüüsima mõjusid ja kasutama ära erinevaid sünergiaid, mis võivad kaasneda paindlike tööhõivepoliitiliste ja toetusmeetmetega, et suurendada tööhõivemäära puuetega inimeste hulgas.

3.2.5 Komitee toetab samuti Euroopa Sotsiaalfondi algatusi puuetega inimeste integreerimisel tööturule. Algatus EQUAL on osutunud väga tõhusaks puuetega inimeste võrdõiguslikkuse edendamisel. Kuna EQUAL eraldiseisva algatusena lakkab eksisteerimast, kutsub komitee komisjoni üles vastavalt integreerima oma lähenemisviisi ja filosoofiat Euroopa Sotsiaalfondi uutesse mehhanismidesse.

3.2.6 Euroopa Sotsiaalfondi uues raamistikus tuleks rõhutada, et investeringud inimressurssi ei saa õnnestuda ilma samaaegsete investeringuteta varustusse ning juurdepääsu parandamisse.

3.2.7 Komitee on endiselt arvamusel, et vajalik on sobiv poliitiline raamistik, millega pakutakse rahalisi stiimuleid ettevõtetele, et viimased muudaksid oma asukoha ja teenused juurde-

pääsetavaks. Komitee nõuab kõnealuse raamistiku täiustamist, vajadusel siduvate õigusaktide abil, millega muudetakse juurdepääsunõuded kohustuslikuks.

3.3 Barjäärivaba ühiskond

3.3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab, et puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomise tagamiseks on vajalik luua barjäärivaba ühiskond. Sellise ühiskonna all peetakse silmas nii füüsilise keskkonna kui kommunikatsiooni ning osalemise tõkete eemaldamist.

3.3.2 Komitee peab vajalikuks, et teave liikmesriikide puuetega inimesi puudutavate meetmete ning seadusandlike sätete kohta oleks kokkuvõtvalt kättesaadav, ning kutsub komisjoni üles astuma samme sellekohase teabe esitamiseks puuetega inimeste olukorda käsitlevas, iga kahe aasta tagant esitatavas komisjoni tulevases aruandes.

3.3.3 Oluliseks tõkkeks võrdsete võimaluste loomisel on puuetega inimeste raskendatud juurdepääs haridusele. Ehkki tööhõive raamdirektiiviga keelustatakse diskrimineerimine kutseõppes, k.a kõrghariduse omandamisel, on puuetega inimeste juurdepääs haridusele endiselt raske. Põhjusteks on ebasobiv füüsiline keskkond, puudulik varustatus abivahenditega, tõrjuv suhtumine, puudulik teave ja nõustamine, kuid ka puuetega lastele ja noortele pakutav haridus, mis sageli jätab nad haridusvõimalustest ilma juba algusest alates.

3.3.4 Euroopa struktuurifondid aitavad olulisel määral kaasa integratsioonile, kui seejuures võetakse arvesse puuetega inimeste mittediskrimineerimise ja ligipääsetavuse põhimõtteid. Komitee tervitab struktuurifonde puudutavate uute määruste hiljutist heakskiitmist. Kõnealused määrused kujutavad endast sammu õiges suunas ning nende abil välistatakse ühenduse rahastatavates projektides uute tõkete tekitamine puuetega inimestele. Komitee nõuab ühenduse teiste programmide ja algatuste raames (eriti nende osas, mille rahastamismaht on suurem) sama lähenemisviisi rakendamist ning aktiivse rolli etendamist Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisel.

3.3.5 Komitee leiab, et rohkem oleks tarvis teha jõupingutusi keskkonna loomiseks, mis on kohandatud puuetega inimeste vajadustele, eriti mis puudutab juurdepääsu ühistranspordile ja takistusteta linnakeskkonda. Puuetega inimestele kohandatud keskkonnast võidab kogu ühiskond laiemalt — väikelastega pered, vanurid ja näiteks ajutiselt trauma tõttu liikumistakistusega inimesed.

⁽⁸⁾ "Statistics in Focus, Theme 3: Employment of Disabled people in Europe 2002" [Puuetega inimeste tööhõive Euroopas 2002. aastal], Eurostat 26/2003.

⁽⁹⁾ Direktiiv 2000/78/EÜ, 27. november 2000.

3.3.6 Olulisel määral on tarvis töötada suhtumise muutmisel. Võrdsete võimaluste loomisel puuetega inimestele tuleb lähtuda inimõiguste põhimõttest, et igal inimesel on õigus aktiivsele osalemisele ühiskonnas. Olulisel kohal on puuetega inimestele toetavate teenuste pakkumine — k.a. tööhõivet edendavad teenused, näiteks kaitstud ja toetatud töötamise võimaldamine teel avatud tööturule.

3.3.7 Liikmesriigid peaksid võrdsete võimaluste tagamise protsessides ja meetodites sarnaselt tegutsema. Võrdsete võimaluste all tuleb tegelikkuses mõista iga indiviidi käsutuses olevate reaalsete võimaluste paljusust. Kavandatud muudatus tõeliselt individuaalse lähenemisviisi tugevdamiseks puuetega inimeste toetamisel nõuab keskpikas perspektiivis suuremaid kulutusi nii avalikest ressurssidest kui ka struktuurifondidest. Sellise võimendava mõju põhimõttega kaasnevad stabiilsed pikaajalised säästud sotsiaalkulude valdkonnas.

3.3.8 Puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomisel on olulisel kohal sotsiaalmajandusettevõtete tegevus. Sotsiaalmajandusettevõtteid annavad oma panuse puuetega inimeste sotsiaalseks ja tööalaseks integreerimiseks ning edendavad puuetega inimeste poliitika süvalaiendamist, kasutades omaabi põhimõtet, mida kasutatakse sageli ühistutes.

3.3.9 Komitee rõhutab oma seisukohta, et riigihankeid käsitlevad ELi uued direktiivid kujutavad endast sobivat vahendit, et edendada puuetega inimeste tööhõivet, parandada juurdepääsu ühistranspordile, luua parem keskkond ning anda panus juurdepäsetavate kaupade ja teenuste tootmisel, ning kutsub kõiki riigiasutusi (kohalikul, piirkondlikul, liikmesriikide ja ELi tasandil) üles kõnealuseid vahendeid kasutama. Euroopa Komisjon peaks parimate tavade vahetamist toetama.

3.4 Kaasamine otsustusprotsessi

3.4.1 Puuetega inimeste liikumine Euroopas teeb aktiivset tööd puuetega inimeste poliitika süvalaiendamise nimel. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunnustab tehtavat tööd ning leiab, et selle põhimõtte järgimine viib oodatud tulemusteni. Süvalaiendamise edu eelduseks on puuetega inimeste organisatsioonide varajane kaasamine otsustusprotsessi.

3.4.2 Euroopa Komisjon on välja töötanud kaasamise hea tava, milles komitee näeb olulist panust puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomisse. Koos süvalaiendamise põhimõtte

edendamise ning seadusandlike meetmetega on võimalik saavutada tulemusi valdkondades nagu puuetega inimestele kättesaadav transport ja nende vajadustega kohandatud eluase, juurdepääs toodetele, teenustele ja teabele.

3.4.3 Puuetega inimeste Euroopa aasta (2003) oli oluliseks sammuks kaasamise parandamisel. Euroopa aasta oli suures osas edukas tänu alt-üles lähenemisviisile: Euroopa puuetega inimeste liikumine osales väga aktiivselt aasta ettevalmistamises ja arengus ning süvalaiendamise põhimõttest lähtudes valiti koostöö sihtühendadeks lai ring otsustajaid.

3.4.4 Lisaks on oluline, et puuetega inimeste võrdsed võimalused integreeritakse Euroopa Liidu erinevatesse protsessidesse, mis kasutavad avatud koordineerimismeetodit. See on seda olulisem, et mitmed puuetega inimeste olukorda puudutavad otsused jäävad ka edaspidi liikmesriikide otsustuspädevusse.

3.5 Puuetega inimeste võrdsete võimaluste parandamine seadusandlike meetmete abil

3.5.1 Euroopa tasandil on astutud mitmeid poliitilisi samme, tagamaks puuetega inimestele võrdsed võimalused. 2003. aastal, puuetega inimeste Euroopa aastal, koostas nõukogu resolutsioonid tööhõive ja koolituse kohta, juurdepääsu kohta kultuuri-tegevusele ja haridusele ning e-juurdepääsu⁽¹⁰⁾ kohta, samuti käivitasid Euroopa Liidu institutsioonid algatused juurdepääsu⁽¹¹⁾ ja tööhõive kohta.

3.5.2 Ellu viiakse puuetega inimestele suunatud Euroopa Liidu tegevuskava (DAP) 2006–2007. Komiteel on hea meel tõdeda, et eesmärgid puudutavad jätkuvalt puuetega inimeste põhiprobleeme. Tegevuskava teine etapp keskendub puuetega inimeste aktiivsele kaasamisele ning lähtub seejuures kodanike puudekontseptsioonist⁽¹²⁾. See tähendab, et puuetega inimesed teevad igapäevaelus samasuguseid isiklikke valikuid ja otsuseid nagu puueteta inimesed.

3.5.3 Komitee on seisukohal, et diskrimineerimise ohjeldamiseks kõikides Euroopa Liidu pädevusvaldkondades on tarvis täiendavaid õigusakte. Komitee ootab huviga teostatavusuuringu tulemusi; uuring puudutab täiendavaid seadusandlikke algatusi mittediskrimineerimise valdkonnas. Komitee usub kindlasti, et võimalikult kiiresti tuleb esitada ettepanek puudeid käsitleva direktiivi koostamiseks.

⁽¹⁰⁾ Nõukogu 15. juuli 2003. aasta resolutsioon puuetega inimeste tööhõive ja sotsiaalse integratsiooni edendamise kohta (2003/C 175/01).

Nõukogu 6. mai 2003. aasta resolutsioon puuetega inimeste juurdepääsu kohta kultuurilistele infrastruktuuridele ning kultuuri-tegevusele (2003/C 134/05).

Nõukogu 5. mai 2003. aasta resolutsioon puuetega õpilaste ja tudengite võrdsete võimaluste kohta hariduses ja koolituses (2003/C 134/04).

Nõukogu 6. veebruari 2003. aasta resolutsioon "E-juurdepääs" — puuetega inimeste juurdepääsu parandamine teadmispõhisele ühiskonnale (2003/C 39/03).

⁽¹¹⁾ "2010 — kõigile kättesaadav Euroopa", sõltumatute ekspertide rühma aruanne juurdepääsu kohta; http://ec.europa.eu/employment_social/index/7002_en.html

⁽¹²⁾ Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 26 öeldakse, et Euroopa Liit tunnustab ja austab puuetega inimeste õigust saada kasu meetmetest, mille eesmärk on tagada nende iseseisvus, sotsiaalne ja tööalane integratsioon ning osalemine ühiskonnas.

4. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee panus puuetega inimeste võrdsete võimaluste edendamisse

4.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tuletab meelde, et tööturu osapooltel on oluline roll puuetega inimeste täielikul integreerimisel. On olemas suur hulk näiteid headest tavadest tööandjate hulgas, seda nii puuetega inimeste töölevärbamise osas kui ka juurdepääsetavate kaupade ja teenuste loomisel. Komitee on oma pädevuste raames pühendunud edusammude edendamisele kõnealuses valdkonnas.

4.2 Samuti julgustab komitee tööandjaid ja ametiühinguid kasutama sotsiaaldialoogi mehhanisme, esitamaks uusi algatusi puuetega inimeste tööhoive (sh töökoha säilitamine) kohta.

4.3 Komitee on pühendunud puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomise toetamisele. Puuetega inimeste Euroopa aasta (2003) paremaks elluviimiseks moodustati komitee liikmetest ja ametnikest puudeküsümuse töökond, eesmärgiga valmistada ette ja viia ellu komitee tegevusi, mis on seotud kõnealuse Euroopa aastaga.

4.4 Põhjaliku ülevaate komitee tegevusest puudevaldkonna edendamisel annab EMSK arvamus puuetega inimeste Euroopa aasta (2003) tulemuste kohta ⁽¹³⁾. Kuigi komitee on kõigis oma asjaomastes arvamustes juba teinud olulisi ja märgatavaid jõupingutusi puute teema süvalaiendamisel, on ta võtnud ülesandeks kõnealuste jõupingutuste mitmekordistamise 2007. aastal (Euroopa aasta "Võrdsed võimalused kõigile") ja edaspidi.

4.5 Komitee on võtnud vastu rea arvamusi, milles käsitletakse puute teematikat. 2002. aastal võeti vastu arvamus puuetega inimeste ühiskonda integreerimisest ⁽¹⁴⁾, milles esitleti esmakordselt puute teematika ulatuslikku lähenemisviisi, ning arvamus puuetega inimeste olukorrast laienenud Euroopa Liidus. Teised arvamused käsitlevad puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomist. Nendeks arvamusteks on arvamus e-juurdepääsu kohta ⁽¹⁵⁾, Euroopa aasta "Võrdsed võimalused kõigile" (2007) tegevuskava kohta ⁽¹⁶⁾ ning Euroopa vaimse tervise

strateegia roheline raamat ⁽¹⁷⁾. Kõnealust teemat käsitleti ka arvamuses sotsiaalturismi ⁽¹⁸⁾ kohta.

4.6 Komitee 2004. aastal avatud hoone pakub täielikku juurdepääsu puuetega inimestele. Selle tulemusel on puuetega inimeste organisatsioonidel võimalus osaleda seminaridel EMSK hoones või korralda seal oma seminare. Teised Euroopa Liidu institutsioonid peaksid sellest eeskuju võtma.

4.7 Komitee töödeb, et puuetega inimeste organisatsioonide esindatus komitees on suurenenud. Lisaks sellele on mitmed sotsiaal-majanduslike organisatsioonide ning sotsiaalpartnerite esindajad oluliselt panustanud töösse võrdsete võimaluste tagamiseks puudega inimestele.

4.8 Parimate tavade vahetamise edendamiseks teeb komitee ettepaneku korraldada 2007. aastal, st Euroopa aastal "Võrdsed võimalused kõigile", seminar, millel pööratakse erilist tähelepanu puute teemaatikale ja mitmekordse diskrimineerimise küsimustele.

4.9 Komitee kutsub riiklikke majandus- ja sotsiaalnõukogusid ning samalaadseid organeid üles kasutama 2007. aastat võimalusena, pööramiseks oma töös rohkem tähelepanu puute teemaatikale. Lisaks sellele võiks komitee uurida võimalusi, et tellida uurimus, milles käsitletakse sotsiaalpartnerite parimaid tavasid puute teemaatikaga arvestamisel.

5. Sihikindel töö barjäärivaba Euroopa loomise nimel

5.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee töödeb, et Euroopas puudub veel puuetega inimeste mittediskrimineerimist käsitlev ulatuslik õigusaktide pakett, mis kehtiks Euroopa Liidu kõigis poliitikavaldkondades.

5.2 Oluline on puudeküsümuste päevakorda võtmine erinevates Euroopa strateegiates ning selle mõju puuetega inimeste võrdsete võimaluste loomisesse. Tagada tuleb teematika jätkuv esiletõstmine, kuna näiteks ajakohastatud Lissaboni strateegias ning 2005. aastal esitletud riiklikes reformikavades ei ole puute teematika enam esindatud. Komitee tervitab antud kontekstis töödokumenti puudeküsümuse integreerimise kohta tööhoivesstrateegiasse ning kutsub Euroopa Komisjoni üles viima läbi kõnealuse dokumendi mõjuhindamine.

5.3 Komitee toonitab, et Ühendkuningriigi eesistumisaajal tehtud ettepanekut korraldada iga-aastane ministrite konverents puudeküsümuses, edendamaks kõrgetasemelist poliitilist arutelu puuetega inimeste organisatsioonide osalusel, tuleks taas esile tõsta, kuna algatus ei ole piisaval määral avalikkuse tähelepanu saavutanud.

⁽¹³⁾ EMSK arvamus "Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele Euroopa puuetega inimeste aasta 2003 rakendamise, tulemuste ja üldhinnangu kohta", 14. veebruar 2006, raportöör: Gunta Anča, ELT C 88, 11.4.2006.

⁽¹⁴⁾ EMSK arvamus puuetega inimeste ühiskonda integreerimisest (omaalgatuslik arvamus), 17. juuli 2002, raportöör: Miguel Angel Cabra de Luna, EÜT C 241, 7.10.2002.

⁽¹⁵⁾ EMSK arvamus "Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele" e-juurdepääsetavus", 15. märts 2006, raportöör: Miguel Angel Cabra de Luna, ELT C 110, 9.5.2006.

⁽¹⁶⁾ EMSK arvamus "Ettepanek: Parlamendi ja nõukogu otsus: Euroopa aasta "Võrdsed võimalused kõigile — Õiglase ühiskonna poole" (2007), 14. detsember 2005 (CESE 1507/2005), raportöör: Mária Herczog, ELT C 65, 17.3.2006.

⁽¹⁷⁾ EMSK arvamus "Roheline raamat: Elanikkonna vaimse tervise parandamine — Euroopa Liidu vaimse tervise strateegia väljatöötamine", 17. mai 2006, raportöör: Adrien Bedossa, ELT C 195, 18.8.2006.

⁽¹⁸⁾ EMSK arvamus "Sotsiaalturism Euroopas" (omaalgatuslik arvamus), 14. september 2006, raportöör: Juan Mendoza Castro.

5.4 Komitee rõhutab veelkord vajadust puude ühise määratluse järele Euroopas, see muudaks puuetega inimesi käsitleva ühenduse poliitika tõhusamaks. Samuti annaks põhjalikumad andmed puuetega inimeste olukorra kohta Euroopa Liidus panuse paremini teavitatud ja suunatud poliitikaloomesse. Seetõttu kutsub komitee komisjoni, Eurostati ja liikmesriike üles kasutama rohkem ressursse statistika täiustamisele, analüüsides sellised aspekte nagu tööhõive olukord, puuetega inimeste majanduslik tähtsus, nende roll tarbijatena või puuetega inimeste juurdepääs teenustele.

5.5 Amsterdami lepinguga võttis Euroopa Liit endale kohustuse arvestada puuetega inimestega siseturu meetmete koostamisel. Kahjuks ei ole 22. deklaratsiooni rakendatud, mis on

toonud kaasa suurenevad tõkked kaupade ja teenuste kättesaadavusel.

5.6 Komitee jälgib samuti tähelepanelikult 2006. aasta augustis vastu võetud ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni ratifitseerimise protsessi ning ärgitab Euroopa Liidu liikmesriike konventsiooni ratifitseerima. Samuti kutsub komitee komisjoni üles tagama seda, et peetaks kinni ÜRO konventsioonis sätestatud põhimõtetest ning edendataks neid ELi tasandil.

5.7 Komitee loodab, et Euroopa tegevuskavad puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomisel toovad kaasa senisest enam uusi meetmeid, mille tulemuslikkus oleks mõõdetav.

Brüssel, 17. jaanuar 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitrios DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: “Inimväärse töö tagamine kõigi jaoks. Ühenduse panus inimväärse töö tagamise suuniste rakendamiseks kogu maailmas””

KOM(2006) 249 lõplik

(2007/C 93/09)

13. juulil 2006. aastal otsustas Euroopa Komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: “Inimväärse töö tagamine kõigi jaoks. Ühenduse panus inimväärse töö tagamise suuniste rakendamiseks kogu maailmas””

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsiooni arvamus võeti vastu 19. detsembril 2006. Raportöör oli hr Etty.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 432. istungjärgul 17.–18. jaanuaril 2007 (17. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 128, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 11.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab komisjoni teatist. Komitee on kindel, et tihedas koostöös liikmesriikidega annab komisjon olulise panuse inimväärse töö tagamisse nii ELis kui ka kolmandates riikides.

Komitee jagab komisjoni seisukohta, et sotsiaalseid eesmärgi ei või kasutada proteksionistlikel eesmärkidel.

1.1.1 Komitee kutsub komisjoni üles kaasama Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teatise jätkuaruande koostamisse, mis esitatakse 2008. aasta suvel.

1.1.2 Komisjon peaks töötama välja kohased näitajad inimväärse töö tegevuskava rakendamise hindamiseks ELis.

1.1.3 Komisjon peaks selgelt näitama, milline on komisjoni panuse finantskoormus inimväärse töö edendamisel nii ELis kui ka sellest väljaspool. Sealjuures tuleks esitada ka teave, kuidas komisjon kavatseb toetada Rahvusvahelist Tööorganisatsiooni (ILO) inimväärse töö tegevuskava ellurakendamisel.

1.2 Komisjon peaks järgima lähenemisviisi, mida on soovitatud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 2005. aasta märtsi arvamuses globaliseerumise sotsiaalse mõõtmekohta: säilitada ja tugevdada globaliseerumise positiivset mõju, võttes samas sobivad meetmed selle negatiivsete tagajärgedega võitlemiseks. Komitee kordab kõnealuse 2005. aasta märtsi arvamuse järeldusi.

1.3 Inimväärse töö poliitika nii ELis kui ka sellest väljaspool saab olla edukas ainult juhul, kui sellesse on täielikult kaasatud sotsiaalpartnerid ja laiem kodanikuühiskond.

1.4 Inimväärse töö eesmärgi järgimisel on äärmiselt oluline poliitika sidusus ja koordineerimine kõigil tasanditel, sh riiklikul tasandil.

1.5 Inimväärse töö edendamisel on võtmeküsimus ILO järelevalvesüsteemi tugevdamine.

1.6 Komitee kutsub komisjoni üles koos liikmesriikidega analüüsima põhjuseid, miks vastuvõtjariigid ei ratifitseeri võõrtöötajate õiguste kaitset käsitlevat ÜRO rahvusvahelist konventsiooni.

1.7 ILO asjaomaste konventsioonide ratifitseerimine ning õiguslik ja praktiline rakendamine Euroopa Liidus ja suhetes kolmandate riikidega on väga oluline.

1.8 Komitee kutsub komisjoni üles edendama töötervishoiu ja tööohutuse olulisust, kuna need on peamised tegurid inimväärse töö tagamisel.

1.9 Komisjon peaks esitama inimväärse töö meetmete programmi nii meetmete kohta ELis kui ka sellest väljaspool, kaasates ka eelarveandmed.

2. Üldised märkused

2.1 Komitee tervitab teatist. Inimväärse töö tegevuskava on oluline vastus globaliseerumisele ning võib anda suure panuse ÜRO seatud millenniumi arengueesmärkide saavutamisse. Euroopa Liit ülemaailmse kogukonna olulise liikmena võib anda tähelepanuväärse lisaväärtuse nii tegevuskava rakendamisel Euroopa Liidus kui ka selle edendamisel oma paljude sidemete kaudu kolmandates riikides, riikide rühmades ning rahvusvahelistes institutsioonides. Inimväärne töö on otseselt seotud Lissaboni tegevuskava rakendamisega, sest see mõjutab märkimisväärselt tööelu kujundamist ELis jätkusuutlikul viisil. Aktiivne osalus inimväärse töö edendamisel kõigile ei ole ainult lahutamatu osa Euroopa sotsiaalmeetmete kavas ja ELi pingutustest kava väärtuste edendamisel; aktiivne osalus on ka ELi enda huvides, selleks et tagada, et globaliseerumine ei õõnestaks Euroopa sotsiaalmudelit.

2.2 "Inimväärne töö" on mõiste, mille Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (ILO) võttis kasutusele 1999. aastal (¹). Inimväärset tööd on defineeritud keskpunktina, mis koondab ILO neli strateegilist eesmärki:

- tööõiguste edendamine;
- tööhõive;
- sotsiaalkaitse;
- sotsiaaldialoog.

Inimväärne töö on ELi sotsiaalmudeli keskne osa, mille keskpunktis on õigus tulemuslikule ja vabalt valitud tööle, mille puhul õigused on kaitstud, mis annab piisava sissetuleku ja piisava sotsiaalkaitse ning mille puhul rõhutatakse võrdseid võimalusi. Kolmepoolne konsultatsioon ja sotsiaaldialoog tagavad osaluse ja demokraatliku protsessi.

Olulisteks teemadeks peetakse soolist võrdõiguslikkust ning arengut.

2.2.1 Kooskõlas ILO inimväärse töö tegevuskavaga peaks komisjoni teatistes rõhutama soolise võrdõiguslikkuse ja naiste rolli olulisust vaesusega võitlemisel, eelkõige võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise osas.

2.3 Oma globaliseerumise sotsiaalse mõõtmekohta teemalises arvamuses (²) pidas komitee inimväärset tööd ELi ja liikmesriikide põhieesmärgiks ning prioriteediks nii ELis endas kui välissuhetes ning arenguvabis.

2.4 Komitee toetab teatise sissejuhatuses esitatud seisukohta, milles kirjeldatakse inimväärse töö tegevuskava üldiste ja konkreetse arengumudeliga mitteseotud suunistena ning samuti vahendina, mille eesmärk on arengu suunamine selliste väärtuste ning selliste tegevuse ja juhtimise põhimõtete suunas, mis ühendaksid majandusliku konkurentsivõime ja sotsiaalse õigluse. Inimväärse töö põhimõtte toetub arusaamale, et ükskõik millisel arengutasemel olev riik kehtestab oma sihtmärgid, et parandada olukorda, kus piisavate tööhõivevõimaluste puudumine, tööõiguste rikkumine, ebapiisav sotsiaalkaitse ja puudulik sotsiaaldialoog takistavad eesmärgi saavutamist.

2.5 Komitee tervitab teatise rõhuasetust vajadusele, et kõik mitmepoolsed institutsioonid ja kõik valitsused peavad andma tõhusa panuse inimväärse töö tagamisele vastavalt ÜRO majandus- ja sotsiaalnõukogu 2006. aasta juuli deklaratsioonile.

2.6 Komitee märgib huviga, et mitmed komitee globaliseerumise sotsiaalse mõõtmekohta teemalises arvamuses esitatud ettepanekud on kõnealuses teatistes arvesse võetud.

2.7 Komitee väljendab kahetsust, et poliitika koordineerimist ja sidusust rahvusvaheliste finantsasutuste, Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) ning ILO vahel ei ole järgitud sel määral, nagu komitee oleks soovinud, eelkõige liikmesriikide tasandil. Komitee on palunud komisjonil ja ministrite nõukogul võtta teatud meetmed, et edendada liikmesriikide tasandi koordineerimist ja sidusust, millesse haarataks täielikult kodanikuühiskond.

(¹) "Decent work" ("Inimväärne töö"), ILO peadirektori aruanne Rahvusvahelise Töökonverentsi 87. istungil, ILO, Genf, 1999.

(²) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 9. märtsi 2005. aasta aramus "Globaliseerumise sotsiaalne mõõde — ELi poliitiline panus hüvede loomiseks kõigile". Raportöörid: Tom Etty ja Renate Hornung Draus (ELT C 234, 22.9.2005).

Komitee kordab kõnealust üleskutset lootuses, et komisjon ja liikmesriigid edendavad nimetatud institutsioonides inimväärset tööd.

Komisjon peaks edendama liikmesriikide ühtsemat lähenemist finantsasutustes, eelkõige nende poliitilise nõustamise ja valitsustega tehtavate arenguabiprogrammide osas ning eraettevõtetele antavate laenude osas.

2.8 Komitee arvates on komisjoni teatistes tehtud meetmete ettepanekud üldiselt õigesti valitud ja konstruktiivsed.

2.8.1 Peamine puudus on see, et teatistes ei rõhutata ILO järelevalvesüsteemi tugevdamise võtmerolli inimväärse töö edendamisel. Konventsioonide ratifitseerimine on oluline, aga mitte piisav. Pidevalt tuleb tegeleda reaalsusega koha peal, st täieliku õigusliku ja praktilise rakendamisega. Komitee julgustab komisjoni edendama ja koordineerima sellealaseid liikmesriikide ühis-meetmeid tihedas koostöös ILOga.

2.8.2 Samuti tahab komitee esile tõsta seda, et globaliseerimisest tulenevalt peab ILO mitte ainult oma konventsioone ja soovitusi pidevalt ajakohastama, vaid igal juhul ka formuleerima uued standardid, et toime tulla töövaldkonna uute väljakutsetega, mis esile kerkivad. Oluline on tagada, et uued vahendid vastaksid asjaomastele teemavaldkondadele ning et nende sätted põhineksid reaalset olukorral. Euroopa Liitu ja liikmesriike (ning liikmesriikide sotsiaalpartnereid) tuleb kutsuda üles võtma antud küsimuses proaktiivsem roll.

3. Konkreetsed märkused

3.1 Arengut, juhtimistava ja tulemusi mõjutav tegur

3.1.1 Teatistes räägib komisjon kahe- ja kolmepoolsest sotsiaaldialoogist ning samuti "sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna kaasamisest" ja "sotsiaalpartnerite ja teiste kodanikuühiskonna gruppide kaasamisest". Komisjon peaks selgitama, et sotsiaaldialoog toimub sotsiaalpartnerite vahel koos valitsuse esindajatega või ilma nendeta, aga kodanikuühiskonna dialoog hõlmab ka valitsusväliseid organisatsioone ja teisi sidusrühmi. Teatise kontekstis peab olema arusaadav, et tõelist sotsiaaldialoogi on võimalik saavutada ainult vabade, sõltumatute ja demokraatlike organisatsioonide abil.

3.1.2 Kõnealuses jaotises käsitletakse inimväärse töö kõiki aspekte. Silma torkab see, et töötervishoidu ja tööohutust käsitletakse ainult pealiskaudselt (lühidalt mainitakse tööhoive kvaliteeti). Näib, et see ei ole juhuslik, sest kogu teatise tekstis kajastatakse töötervishoiu ja tööohutuse teemat vähe. Põhjuseks võib olla komisjoni ja liikmesriikide problemaatiline seisukoht ILO asjaomaste konventsioonide suhtes. Nimetatud konventsioonide ratifitseerimisega on ELi liikmesriikides probleeme, kuigi kõnealuse valdkonna ELi õigusaktide pakutav kaitse tase on muidugi tavaliselt kõrgem kui vastavate ILO meetmete puhul. ILO töötervishoiu ja tööohutuse konventsioonide vähene ratifitseerimine

ELi riikides ei ole eeskujuks teistele riikidele nende ratifitseerimiseks. Selles suhtes ei edenda EL inimväärse töö tegevuskava. Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike üles analüüsima praegusi puudujääke, et olukorda lähitulevikus märkimisväärselt parandada. Samuti leiab komitee, et liikmesriigid tohiks ILO töötervishoiu ja tööohutuse konventsioone denonsseerida ainult juhul, kui nad on otsustanud ratifitseerida sama valdkonda hõlmava ajakohastatud konventsiooni.

3.1.3 Komitee jagab komisjoni seisukohta, et sotsiaalseid eesmärgi ei või kasutada proteksionistlikel eesmärkidel. Samas märgib komitee kooskõlas oma varasemate arvamustega, et mitmepoolsete kaubanduslepingute sotsiaalklauslit ei ole võimalik kasutada proteksionistlikel eesmärkidel, sest see hõlmab üksnes ILO kaheksat peamist inimõiguste normi (organisatsioonide õigus, kollektiivlõõgimised, sunniviisiline töö, diskrimineerimine töö ja kutsealal ning laste töö); suur enamus ILO liikmesriikidest on ratifitseerinud kõik need konventsioonid. Kui liikmesriigid on järginud oma põhiseaduslikke kohustusi, on nad kõnealused normid integreerinud oma siseriiklikusse õigussesse või muudesse asjaomastesse eeskirjadesse vastavalt ILO nõudmistele ja tema järelevalve all.

3.1.4 EL peab inimväärse töö valdkonna täielikult integreerima oma arengupoliitikasse ning toetama oma poliitilisi seisukohti piisava eelarvega.

3.2 ELi poliitika — kohustused ja suunad

3.2.1 EL peaks edendama inimväärset tööd Euroopa Liidus sellega, et liikmesriigid ratifitseeriks ja rakendaksid kõik asjaomased ILO konventsioonid, sh mittediskrimineerimist ja haavatavate rühmade integratsiooni käsitlevad konventsioonid.

3.2.2 Näib, et alajaos "ELi välispoliitika parem rakendamine" pealkirja "Laienemine" all nimetatud ILO 87. ja 98. konventsioon ühinemisvabaduse ja kollektiivlõõgimise õiguse kohta ning neis kaitstavad õigused puudutavad komisjoni arvates ainult ametiühinguid. See ei ole õige: tegemist on loomulikult ka tööandjate õigustega. Komisjon peab edendama nii ametiühingute kui tööandjate põhiõigusi.

3.2.3 Komitee nõustub komisjoni seisukohtadega naabrusspoliitika kohta. Samas leiab komitee, et kõnealuses valdkonnas tuleks piisavat tähelepanu pöörata ka sotsiaaldialoogile ja kolmepoolset konsultatsiooni käsitleva ILO 144. konventsiooni ratifitseerimisele.

3.2.4 Seoses alajaoga "Piirkondlikud ja kahepoolsed suhted" märgib komitee, et Hiina kujutab endast eriprobleemi, mida komisjon peaks arutama ja millega tegelema. Hiina on avalikult vastu sõltumatute ametiühingute ja tööandjate organisatsioonide ühinemisvabadusele ja kollektiivlõõgimise õigusele. Arvestades Hiina tähtsust maailmas, ei saa seda kõrvale jätta, kui tahetakse inimväärse tegevuskava abil edu saavutada.

3.2.5 Pealkirja "Arengukoostöö" all esitatud meetmete hulgas peaks komisjon kaasama meetmed, mis koostöös ILOga aitaksid integreerida varimajandust ametlikusse majandusettegevusse. Inimväärne töö on oluline nii varimajanduse kui ametliku majandusettegevuse juures. Komisjon peaks tegema ILOga koostööd, et leida uusi võimalusi, kuidas aidata osapooli luua meetmeid varimajanduse töötajate õiguste kaitsmiseks ja nende võimete tugevdamiseks ning võimaldada uutel osapooltel oma huve esindada.

3.2.6 Samuti teeb komitee ettepaneku lisada kõnealuse pealkirja alla sotsiaalmajanduslike organisatsioonide, näiteks kooperaatiivide edendamine. Nagu komitee on oma globaliseerumise sotsiaalse mõõtmise teemalises arvamuses öelnud, on tegemist prioriteetse küsimusega.

3.2.7 Komisjon peaks kaaluma ka meetmeid, mille abil koostöös ILOga suurendada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete rolli inimväärse töö edendamisel.

3.2.8 Pealkirja "Kaubandus kui jätkusuutliku arengu tegur" osas viitab komitee oma globaliseerumise sotsiaalse mõõtmise teemalises arvamuses esitatud ettepanekutele ühiste kahepoolsete seirekeskuste ja eksportkauba töötlemise eritsoonide kohta.

3.2.9 Komitee kiidab heaks asjaolu, et komisjon toetab ILO konventsioonide laiemat ratifitseerimist ja tegelikku rakendamist, kuid märgib, et rahvusvahelises kaubanduses võiks see kohustus olla konkreetsem. Esiteks peab komisjon inimväärse töö edendamise muutma mitmepoolset tasandil üheks Euroopa Liidu eesmärgiks WTOs. Tuleks kaaluda kaubanduse ja keskkonna komiteega sarnase kaubanduse ja inimväärse töö komitee loomist WTOs. Inimväärne töö peaks saama WTOs kaubanduspoliitika läbivaatamisel jätkusuutliku arengu osaks ning vajalik on ka WTO tööprogramm koostöös ILOga. Komisjon ja liikmesriigid peaksid tegema suuri pingutusi, et veenda teisi WTO liikmesriike WTO struktuurides inimväärsele tööle sellise tähelepanu pööramise eelistes.

3.2.10 Teiseks peaks komisjon kahepoolsetes kaubandussuhetes (nt majanduspartnerluse kokkulepped) ILO sotsiaalsete põhiõiguste ratifitseerimist ja rakendamist läbirääkimistel prioriteediks pidama. Kõikidel nendel läbirääkimistel peaks läbi viima

jätkusuutlikkuse mõju hindamise, kus võetakse arvesse inimväärse töö näitajaid, ning järgima sellest tulenevaid soovitusi.

3.2.11 Kui soovitakse, et uus üldiste tariifsete soodustuste kava (GSP+) toimiks, siis on vaja tõhusaid toetusmeetmeid, eriti kavaga hõlmatud riikide kohta 2007. aasta alguses koostatavate vahearuannete kaudu, tagamaks, et valitsused tunnistaksid, et asjaomaseid konventsioone on vaja rakendada ja võtaksid kasutusele asjakohased meetmed.

3.2.12 Pealkirja "Majandusrände parem juhtimine" osas soovib komitee taas esile tõsta võõrtöötajate õiguste kaitset käsitlevat ÜRO rahvusvahelist konventsiooni. Tegemist on raske ja keerulise küsimusega. Siiaamaani ei ole ükski tähtis vastuvõtjariik kõnealust konventsiooni ratifitseerinud. Oma 2004. aasta juuni arvamuses ⁽³⁾ on komitee võtnud kõnealuse konventsiooni suhtes pooldava seisukoha. On tähelepanuväärne, et komisjon kõnealust konventsiooni teatistes täielikult ignoreerib. Komitee soovib, et komisjon analüüsiks koos liikmesriikidega põhjuseid, miks seda ei ole ratifitseeritud, ning määratleks teostatud analüüsi põhjal selge poliitika. Samuti kutsub komitee komisjoni üles koos liikmesriikidega, kes ei ole veel ratifitseerinud ILO 97. ja 143. konventsiooni võõrtöötajate õiguste kohta, leidma võimalusi need lähitulevikus ratifitseerida.

3.2.13 Komisjon kavatseb toetada jõupingutusi riigiüleste kollektiivlepingute ja maailma tasandil raamlepingute sõlmimiseks (pealkiri "Töö kodanikuühiskonna ja ettevõtjatega"). Komitee rõhutab, et see peaks toimuma tihedas koostöös asjaomaste tööandjate ja ametiühingute liitudega.

3.2.14 Komisjon peaks koos nimetatud organisatsioonide ning teiste asjaomaste kodanikuühiskonna organisatsioonidega arutama ka ettevõtete sotsiaalse vastutuse poliitikat riikides, kus lõhe õigusaktide ja õiguse praktikas rakendamise vahel on eriti suur. Komitee rõhutab, et ettevõtete sotsiaalne vastutus täiendab õigusakte ning ei saa viimaseid asendada.

Komitee soovib komisjonil julgustada ettevõtteid lisama oma vabatahtlikesse käitumisjuhenditesse konkreetseid viiteid OECD rahvusvaheliste ettevõtete suunistele ja ILO kolmepoolsele deklaratsioonile rahvusvaheliste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika kohta.

Brüssel, 17. jaanuar 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

⁽³⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 30. juuni 2004. aasta arvamuse teemal "Võõrtöötajate õiguste kaitse rahvusvaheline konventsioon". Raportöör: hr Pariza Castaños (ELT C 302, 7.12.2004).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Ettepanek: Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ, selle üksikdirektiive ning nõukogu direktiive 83/477/EMÜ, 91/383/EMÜ, 92/29/EMÜ ja 94/33/EÜ, et lihtsustada ja ratsionaliseerida praktilist rakendamist käsitlevaid aruandeid”

KOM(2006) 390 lõplik — 2006/0127 (COD)

(2007/C 93/10)

20. septembril 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses “Ettepanek: Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ, selle üksikdirektiive ning nõukogu direktiive 83/477/EMÜ, 91/383/EMÜ, 92/29/EMÜ ja 94/33/EÜ, et lihtsustada ja ratsionaliseerida praktilist rakendamist käsitlevaid aruandeid”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon võttis arvamuse vastu 19. detsembril 2006. Raportöör oli Thomas Janson.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 432 istungjärgul 17.–18. jaanuaril 2007 (17. jaanuari 2007 istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 150, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 6 liiget.

1. Kokkuvõte ja järeldused

1.1 Töötervishoid ja tööohutus on EL-i pädevus, mis on oluline jätkusuutliku konkurentsi jaoks siseturul ning Euroopa sotsiaalse mõõtme jaoks. Ettevõtted ei tohiks konkureerida töötajate tervishoiu ja tööohutuse arvel.

1.2 Liikmesriikidel on vastavalt paljudele “tervishoiu- ja ohutusdirektiividele” kohustus koostada praktilise rakendamise aruandeid. Lisaks on praegu kehtivate sätetega riiklike praktilise rakendamise aruannete komisjonile esitamiseks ette nähtud erineva pikkusega perioodid (neli või viis aastat). Komisjoni ettepanekuga ühtlustatakse need erinevused ning ratsionaliseeritakse olemasolev õigustik, nähes ette kõikide direktiivide jaoks ühe praktilise rakendamise aruande koostamise iga viie aasta tagant.

1.3 EMSK tervitab komisjoni ettepanekut. Aruandluse jaoks kulus riiklikel ametiasutustel palju aega ning ettepanek tähendab olulist aja ja kulude kokkuhoidu.

1.4 Sageduse kooskõlastamine ja aruandluse koondamine üheks aruandeks võimaldab riiklikel ametiasutustel saada paremat ülevaadet. See annab ka paremaid võimalusi koostada aruandeid erinevate terviseriskide seoste kohta, mida direktiivides püütakse ennetada. Korrapärane aruannete koostamine töötervishoiu ja tööohutuse valdkonda reguleerivate direktiivide praktilise rakendamise kohta on oluline vahend kokkuvõtete tegemiseks, mis võimaldaks hinnata võetud meetmete tõhusust ja nende mõju töötervishoiu ja tööohutuse kvaliteedile Euroopa Liidus. EMSK on siiski seisukohal, et komisjon peaks tegema liikmesriikidele kohustuseks konsulteerida sotsiaalpartneritega aruande kõikide peatükkide osas enne aruande edastamist komisjonile, ning lülitama aruandesse sotsiaalpartnerite seisukohad.

1.5 Ettepanekuga luuakse samuti suurem läbipaistvus, mis on kasulik nii kodanike kui ka sidusrühmade jaoks. Sel viisil lähendatakse Euroopa kodanikele ja tugevneb demokraatia.

2. Põhjus

2.1 Komisjoni teatise kokkuvõte

2.1.1 Komisjoni ettepaneku eesmärk on lihtsustada ja ratsionaliseerida tervisekaitset ja tööohutust käsitlevate ühenduse direktiivide sätteid, mille kohaselt liikmesriigid ja komisjon peavad koostama nende praktilise rakendamise kohta aruandeid.

2.1.2 Liikmesriikidel on vastavalt paljudele töötervishoiu- ja ohutusdirektiividele kohustus koostada praktilise rakendamise aruandeid. Lisaks näevad praegu kehtivad sätted ette komisjonile riiklike praktilise rakendamise aruannete esitamiseks erineva sageduse (neli või viis aastat). Komisjoni ettepanekuga ühtlustatakse need erinevused ning ratsionaliseeritakse praegust õigustikku, nähes ette iga viie aasta tagant ühe praktilise rakendamise aruande koostamise, mis sisaldab üldpõhimõtteid ja kõikide direktiivide puhul kehtivaid ühiseid aspekte käsitlevat üldosa, mida täiendavad iga direktiiviga seotud aspekte käsitlevad eripeatükid. Esimene aruanne hõlmab ajavahemikku 2007–2012.

2.1.3 Praegu on liikmesriikide kohustus koostada komisjoni aruande aluseks olevaid praktilise rakendamise aruandeid sätestatud nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiivis 89/391/EMÜ töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta ⁽¹⁾ ning üksikdirektiivides selle artikli 16 lõike 1 ⁽²⁾ tähenduses. Veel kolmes direktiivis nähakse ette rakendusaruannete koostamine. ⁽³⁾

2.1.4 Komisjoni ettepanek tähendab samuti, et kolme kõnealuse valdkonna direktiivi kohta, milles praktilise rakendamise aruannete koostamise kohustust ei ole ette nähtud, hakkab kehtima aruandluskohustus. Kõnealused direktiivid on järgmised: nõukogu 19. septembri 1983. aasta direktiiv 83/477/EMÜ ⁽⁴⁾ töötajate kaitsmise kohta asbestiga kokkupuutest tulenevate ohtude eest tööl, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. septembri 2000. aasta direktiiv 2000/54/EÜ töötajate kaitse kohta bioloogiliste mõjuritega kokkupuutest tulenevate ohtude eest tööl (seitsmes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ ⁽⁵⁾ artikli 16 lõike 1 tähenduses) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/37/EÜ töötajate kaitse kohta tööl kantserogeenide ja mutageenidega kokkupuutest tulenevate ohtude eest (kuues üksikdirektiiv nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõikes 1 tähenduses). ⁽⁶⁾

⁽¹⁾ EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 30. novembri 1989. aasta direktiiv 89/654/EMÜ töökohale esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (EÜT L 393, 30.12.1989, lk 1), nõukogu 30. novembri 1989. aasta direktiiv 89/655/EMÜ töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (EÜT L 393, 30.12.1989, lk 13), nõukogu 30. novembri 1989. aasta direktiiv 89/656/EMÜ töötajate isikukaitsevahendite kasutamise seotud tervisekaitse ja ohutuse miinimumnõuete kohta (EÜT L 393, 30.12.1989, lk 18), nõukogu 29. mai 1990. aasta direktiiv 90/269/EMÜ tervishoiu ja ohutuse miinimumnõuete kohta, mis käsitlevad raskuste käsitsi teisaldamist, millega kaasneb eelkõige töötajate seljavigastuse oht (EÜT L 156, 21.6.1990, lk 9), nõukogu 29. mai 1990. aasta direktiiv 90/270/EMÜ kuvariga töötamise tervishoiu ja ohutuse miinimumnõuete kohta (EÜT L 156, 21.6.1990, lk 14), nõukogu 24. juuni 1992. aasta direktiiv 92/57/EMÜ tööohutuse ja -tervishoiu miinimumnõuete rakendamise kohta ajutistel või liikuvatel ehitustööplatsidel (EÜT L 245, 26.8.1992, lk 6), nõukogu 24. juuni 1992. aasta direktiiv 92/58/EMÜ töökohas kasutatavate ohutus- ja/või tervisekaitsemärkide miinimumnõuete kohta (EÜT L 245, 26.8.1992, lk 23), nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiiv 92/85/EMÜ rasedate, hiljuti sünnitanud ja rinnaga toitvate töötajate tööohutuse ja töötervishoiu parandamise meetmete kehtestamise kohta (EÜT L 348, 28.11.1992, lk 1), nõukogu 3. novembri 1992. aasta direktiiv 92/91/EMÜ puurides maavarasid kaevandavate tööstuste töötajate ohutuse ja tervisekaitse tõhustamise miinimumnõuete kohta (EÜT L 348, 28.11.1992, lk 9), nõukogu 3. detsembri 1992. aasta direktiiv 92/104/EMÜ maa peal ja maa all maavarasid kaevandavate tööstuste töötajate ohutuse ja tervisekaitse tõhustamise miinimumnõuete kohta (EÜT L 404, 31.12.1992, lk 10), nõukogu 23. novembri 1993. aasta direktiiv 93/103/EÜ kalalaevade pardal kohaldatavate tööohutuse ja -tervishoiu miinimumnõuete kohta (EÜT L 307, 13.12.1993, lk 1), nõukogu 7. aprilli 1998. aasta direktiiv 98/24/EÜ töötajate tervise ja ohutuse kaitse kohta keemiliste mõjuritega seotud ohtude eest tööl (EÜT L 131, 5.5.1998, lk 11), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1999. aasta direktiiv 99/92/EÜ plahvatusohtlikust keskkonnast potentsiaalselt ohustatud töötajate ohutuse ja tervisekaitse parandamise miinimumnõuete kohta (EÜT L 23, 28.1.2000, lk 57), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. juuni 2002. aasta direktiiv 02/44/EÜ töötervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsilisest mõjuriest (vibratsioon) tulenevate riskidega (EÜT L 177, 6.7.2002, lk 13), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. veebruari 2003. aasta direktiiv 03/10/EÜ töötervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsilisest mõjuriest (müra) tulenevate riskidega (EÜT L 42, 15.2.2003, lk 38), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 04/40/EÜ töötervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsilisest mõjuriest (elektromagnetväljad) tulenevate riskidega (EÜT L 159, 30.4.2004, lk 1), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2006. aasta direktiiv 2006/25/EÜ töötervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsilisest mõjuriest (tehiskirgus) tulenevate riskidega (EÜT L 114, 27.4.2006, lk 38). Kolmes kõnealuse valdkonna direktiivis ei ole praktilise rakendamise aruannete koostamise kohustust ette nähtud, need on järgmised: nõukogu 19. septembri 1983. aasta direktiiv 83/477/EMÜ töötajate kaitsmise kohta asbestiga kokkupuutest tulenevate ohtude eest tööl, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. septembri 2000. aasta direktiiv 2000/54/EÜ töötajate kaitse kohta bioloogiliste mõjuritega kokkupuutest tulenevate ohtude eest tööl (seitsmes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/37/EÜ töötajate kaitse kohta tööl kantserogeenide ja mutageenidega kokkupuutest tulenevate ohtude eest (kuues üksikdirektiiv nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõikes 1 tähenduses).

⁽³⁾ Rakendamisaruanne koostamine on ette nähtud nõukogu 25. juuni 1991. aasta direktiiviga 91/383/EMÜ, millega täiendatakse meetmeid tähtsajalise või ajutise töösuhtega töötajate tööohutuse ja töötervishoiu parandamise soodustamiseks (EÜT L 206, 29.7.1991, lk 19), nõukogu 31. märtsi 1992. aasta direktiiviga 92/29/EMÜ ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta, et osutada paremaid raviteenuseid laevadel (EÜT L 113, 30.4.1992, lk 19) ning nõukogu 22. juuni 1994. aasta direktiiviga 94/33/EÜ noorte kaitse kohta tööl (EÜT L 216, 20.8.1994, lk 12).

⁽⁴⁾ EÜT L 263, 24.9.1983, lk 25.

⁽⁵⁾ EÜT L 262, 17.10.2000, lk 21.

⁽⁶⁾ EÜT L 229, 29.6.2004, lk 23.

2.2 Üldised tähelepanekud

2.2.1 Töotervishoid ja tööohutus on EL-i pädevus, mis on oluline jätkusuutliku konkurentsi jaoks siseturul ning Euroopa sotsiaalse mõõtme jaoks. Ettevõtted ei tohiks konkureerida töötajate tervishoiu ja tööohutuse arvel.

2.2.2 EMSK tervitab komisjoni ettepanekut. Ettepanek tähendab liikmesriikide jaoks olulist kokkuhoidu aja ja kulude osas. Aruandluse jaoks kulus riiklikel ametiasutustel palju aega. Praeguses raamistikus toimub hindamine eri direktiividest tulenevate erinevate ajaliste nõudmiste tõttu peaaegu pidevalt, mistõttu halduskulud on ebaproportsionaalselt suured.

2.2.3 Sageduse koostööstamine ja aruandluse kohandamine üheks aruandeks võimaldab riiklikel ametiasutustel saada paremat ülevaadet. See annab ka paremaid võimalusi aruannete koostamiseks seoste kohta erinevate terviseriskide vahel, mida direktiivides püütakse ennetada. Tööohutuse ja töotervishoiuprobleemid on sageli omavahel seotud ning koostööstatud aruandlus võib anda parema ülevaate direktiivide mõjust. Korrapärane aruannete koostamine töotervishoiu ja tööohutuse valdkonda reguleerivate direktiivide praktilise rakendamise kohta on oluline vahend kokkuvõtete tegemiseks, mis võimaldaks hinnata võetud meetmete tõhusust ja nende mõju töotervishoiu ja tööohutuse kvaliteedile Euroopa Liidus.

2.2.4 EMSK on siiski seisukohal, et komisjon peaks tegema liikmesriikidele kohustuseks konsulteerida sotsiaalpartneritega kõigi aruande peatükkide osas enne aruande edastamist komisjonile, ning lülitama aruandesse sotsiaalpartnerite seisukohad.

2.2.5 Ettepanekuga luuakse samuti suurem läbipaistvus, mis on kasulik nii kodanike kui ka sidusrühmade jaoks. Sel viisil lähendatakse Euroopa kodanikele ja tugevneb demokraatia.

Brüssel, 17. jaanuar 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal “Kokkuvõtte Euroopa ühiskonna tegelikkusest”

(2007/C 93/11)

5. oktoobril 2006 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: “Kokkuvõtte Euroopa ühiskonna tegelikkusest”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektiiooni arvamus võeti vastu 19. detsembril 2006. Raportöör oli Jan Olsson.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 432. istungjärgul 17.–18. jaanuaril 2007 (18. jaanuari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 153, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 6.

1. Sissejuhatus

1.1 Euroopa Ülemkogu rõhutas 2006. aasta juunis sotsiaalse mõõtme kodanikele lähemale toomise tähtsust ja tervitas Euroopa Komisjoni kavatsust saada teha kokkuvõtte ELi sotsiaalsest tegelikkusest. Ülemkogu palus komisjonil esitada vahearuanne enne 2007. aasta kevadel toimuvat tippkohtumist ⁽¹⁾.

1.2 Eelnevat arvestades palus Euroopa Komisjon EMSK-lt ettevalmistavat arvamust selle kohta, kuidas teha kokkuvõtte Euroopa ühiskonna tegelikkusest olukorrast ning käivitada juurdepääsu ja solidaarsuse tegevuskava sotsiaalne mõõde üheaegselt ja tihedas koostöös ühtse turu läbivaatamisega ⁽²⁾. Arvamuses käsitletakse esimest nimetatud aspektidest. Teine EMSK arvamus koostatakse ühtse turu arengu kohta.

1.3 Komisjon leiab, et “Euroopa solidaarsuspoliitika ja -programmidega tuleb edendada paremat elukvaliteeti, sotsiaalset ühtekuuluvust ja anda liidu kodanikele rohkem võimalusi, tehes koostööd riigi-, piirkondlike ja muude asutustega kohapeal ning tööturu osapooltega, edendades sotsiaalset dialoogi ja kaasates kodanikuühiskonna” ⁽³⁾. Kokkuvõtte tegemisel pööratakse tähelepanu põhilistele jõududele, mis mõjutavad sotsiaalseid muutusi ning on Euroopa poliitiliste otsuste tegemisel aluseks järgmistel aastakümnetel eesmärgiga jõuda uue konsensuseni Euroopa sotsiaalsete väljakutsete küsimuses ⁽⁴⁾.

1.4 Kõnealune algatus peegeldab kõige kõrgemal tasemel uuesti tärnanud huvi sotsiaalküsimuste vastu pärast Prantsusmaa ja Madalmaade referendumi negatiivset tulemust. Ühendkuningriigi eesistumisel kutsuti liikmesriigid 2005. aasta oktoobris Hampton Courti tippkohtumisele, mille keskmes oli Euroopa sotsiaalmudel. Saksamaa ja Austria kantslerid on teinud ettepaneku lisada ümbersõnatatud põhiseaduse lepingusse “sotsiaalpeatükk”.

⁽¹⁾ Euroopa Ülemkogu, juuni 2006, punkt 21.

⁽²⁾ Euroopa Komisjoni asepresidendi Margot Wallströmi 5. oktoobri 2006. aasta kiri.

⁽³⁾ *Ibid.* ja KOM (2006) 21 lõplik. Kodanikekeskne Euroopa tegevuskava, lk 4–5.

⁽⁴⁾ Euroopa Komisjoni tööprogramm, KOM (2006) 629 lõplik.

1.5 EMSK hindab komisjoni kavatsusi. Komitee märgib, et Euroopa ühiskonna tegelikkusest olukorrast kokkuvõtte tegemine hõlmab endas enam kui üksnes sotsiaalküsimuste traditsiooniline läbivaatamine. See võib osutuda oluliseks vahendiks, mis võimaldab lähendada Euroopa Liitu kodanikele ja vastata nende ootustele Euroopa poliitika eesmärkide osas. Algatust võib käsitleda ka võimalusena leida tasakaal ELi sotsiaalse ja majandusliku mõõtme vahel.

1.6 EMSK rõhutab, et kokkuvõtte koostamise kavas peavad olema selged eesmärgid ja täpsed juhised selle pikaajalise teostamise kohta. Et tegevus oleks edukas ega jääks pelgalt akadeemiliseks katsetuseks, peab see looma lisaväärtust ning vastama teistele ELi poliitikatele, tegevustele ja aruteludele, mis käsitlevad sotsiaalset tegelikkust. Seepärast peab kokkuvõtte tegemine olema selgelt seotud Lissaboni strateegia ja sotsiaalse tegevuskavaga ning andma hinnangu ELi sotsiaalpoliitika vahenditele ja nende kasutamisele. Kokkuvõtte tegemisele tuleb samuti eraldada piisavalt aega, et saaks kaasata organiseeritud kodanikuühiskonna kõik tasandid.

1.7 Käesolev arvamus on komitee esimene selleteemaline panus ja kokkuvõtte tegemise käigus järgnevad sellele muud tegevused.

2. Üldised märkused

2.1 Teadlased, institutsioonid ja organisatsioonid on juba kaardistanud Euroopa ühiskonna tegelikkuse ⁽⁵⁾. Järelduste ja soovitude lähtealusena on nad kasutanud ka mitmeid EMSK arvamusi.

Esile peab tooma Euroopa majandus- ja sotsiaalarengu neid positiivseid aspekte, mis on olulisimad praegust sotsiaalset tegelikkust mõjutanud tegurid: ülemaailmselt tunnustatud elukvaliteet, eluea pikenemine, uued majandusvõimalused, sotsiaalne liikuvus, paremad töötingimused ning hariduse ja sotsiaalse

⁽⁵⁾ Euroopa poliitika nõustajate büroo ehk Euroopa Komisjoni mõttekoda avaldab peatselt dokumendi, mis peaks pakkuma taustaandmeid.

heaolu kõrge tase. Teise maailmasõja järgsed “kolm kuldset aastakümnet” (1945–1975), mil oli tagatud täielik tööhõive ja igakülgne sotsiaalne kaitse, soodustas suhteliselt homogeense, majanduskasvule rajaneva heaoluriigi ülesehitamist Euroopas.

2.2 EMSK on kindlal arvamusel, et kõnealused positiivsed aspektid on tihedalt seotud üksteist vastastikku tugevdava majandus-, tööhõive- ja sotsiaalpoliitika segunemisega. Komitee rõhutab, et sotsiaalpoliitikat tuleb käsitleda tootliku tegurina.

2.3 Viimastel kümnenditel on Euroopa ühiskond seisnud aga silmitsi suurte poliitiliste muutustega: tööhõive ja tööturu osas toimuvad märkimisväärsed teisenemised, mis toovad kaasa töötajate sotsiaalse tegelikkuse kiire muutumise. Euroopa Liit seisab vastamisi senikogematute demograafiliste muutustega. Vähenenud sündivuse põhjuseid tuleb esile tõsta ja analüüsida. Mitme liikmesriigi kogemus näitab, et hästi välja töötatud poliitika, mis aitab ühendada pere- ja tööelu ulatusliku ning hästitoimiva lastehoiuteenusel abil ja pakub meetmeid suurendamaks naiste tööhõivet, peaks aitama kaasa sündivuse kasvule. Pidevale elanikkonna vähenemisele vastukaaluks muutub ka sisse- ja väljaränne üha olulisemaks teguriks. Sisse- ja väljarändajate ja etniliste vähemuste integreerimine on suur väljakutse.

2.4 Sotsiaalmajanduslikud muutused, mis kaasnevad üleminekuga ülemaailmsele, postindustriaalsele ja vananevale ühiskonnale, kätkevad uusi võimalusi, kuid ka uusi sotsiaalseid ohte. Kõik see mõjutab suuremaid elanikkonnarühmasid kui kunagi varem. Nõrgeneb heaoluriigi võime tagada kõigi kodanike hea käekäik piisava ja jätkusuutliku tööhõive ning sotsiaalkaitse poliitika abil. Jätakuvalt püsib vaesus, mis põhjustab sotsiaalset tõrjutust ja pidevat ebakindlust ning mõjutab eriti naisi, sisse- ja väljarändajaid, noori ja väljaõppeta töötajaid. Vaesus kasvab kõrgema tööpuudusega piirkondades. Kiire teadmistepõhisele majandusele ülemineku tulemusena manduvad oskused ja tööalane karjäär ei ole enam nii stabiilne. Paindlikkuse peab siduma sotsiaalkaitse uute vormide, aktiivse tööhõive ja elukestva õppe poliitikaga, et ennetada sellest tuleneda võivat ebakindlust.

2.5 Uus perestruktuur, elustiil, kultuurimudel, demograafilised muutused, koondumine suurtesse linnapiirkondadesse, suurenev mobiilsus, teabe kergem kättesaadavus, tarbimismudelid ja isiku käitumine muudavad ühiskonda, ka keskkonna- ja kliimamuutusel on peatselt märkimisväärne mõju kodanikele ja ühiskonnale. Arvesse tuleb võtta ka üldsuse arvamust ja suhtumist.

2.6 Euroopa üldise majandus- ja sotsiaalarengu varju jääb sageli praeguse sotsiaalse tegelikkuse mitmekesisus ja ebavõrdsus, ning seda kõigil tasandil. Siiski loeb lõplikus

analüüsis kohapealne sotsiaalne tegelikkus ja iga inimese elukvaliteet. Seepärast tuleb sotsiaalsest tegelikkusest kokkuvõtte tegemist alustada ühiskonna rohujuuretasandilt.

2.7 Kahe viimase laienemise tagajärjel on erisused märgatavalt suurenenud. Iga eelneva laienemise tulemusena on Euroopa Liit pidanud tõsiselt tegelema sotsiaalse tegelikkusega, et sillutada teed sujuvamale ühinemisprotsessile. Paljusid ELi sotsiaalpoliitika prioriteete, nt võõrtööliste sotsiaalkindlustust, sotsiaalset ühtekuuluvust, sotsiaaldialoogi, tööhõivepoliitikat ja soolist võrdõiguslikkust, tuleb vaadelda selles kontekstis.

Laienemisega kaasnevad edaspidigi suured väljakutsed seoses ELi ühtekuuluvuse ja mõne Lissaboni eesmärgi saavutamise, eelkõige sotsiaal- ja tööhõivepoliitika valdkonnas. Wim Koki juhitud töörühma koostatud Lissaboni strateegia vahehindamises on tabavalt öeldud, et laienemine on ELi siseste pingete allikaks ja “kui puuduvad mingidki väljavaated sulandumisele, hakkavad nimetatud pinged võimust võtma.” Hoiatusse tuleb tõsiselt suhtuda. Järgmistel aastatel tuleb integreerimispoliitikas uuesti asetada rohkem rõhku liidu sotsiaalsele süvendamisele. See eeldab muu hulgas, et ELis luuakse majanduskasvu ja töökohade loomist soodustavad makromajanduslikud raamtingimused.

EMSK nendib, et liikmesriikide vahel on endiselt suured majanduslikud ja sotsiaalsed erinevused. Komitee arvates ei tohi laienemist tajuda kui ohtu, mis halvendab sotsiaalset mõõdet, vaid pigem kui võimalust elu- ja töötingimuste parandamiseks sihipärasema Euroopa Liidu poliitika toel nii uutes liikmesriikides kui ka kogu Euroopas.

2.8 Olukorrast kokkuvõtte tegemist võib käsitleda olulise sammuna Euroopa sotsiaalmudeli olemuse edaspidisel konkreetsemaks muutmisel. Lähtuda võiks hiljuti vastuvõetud EMSK arvamuse soovistest⁽⁶⁾: mudel peab olema dünaamiline ja vastama uutele väljakutsetele ning pakkuma ettekujutust demokraatlikust, keskkonnasõbralikust, konkurentsivõimelisest, solidaarsest ja sotsiaalselt kaasavast heaolupiirkonnast kõigile kodanikele.

3. Konkreetsed märkused

3.1 Nagu eespool mainitud, on komitee uurinud Euroopa ühiskonna tegelikkust peaaegu kõikides ühiskonna valdkondades mitte ainult vastusena komisjoni taotlustele, vaid ka omaalgatuslike ja ettevalmistavate arvamuste näol.

3.2 EMSK hiljutised arvamused käsitlevad muu hulgas järgmisi teemasid: kodakondsus, tööhõive, töötingimused, elukestev õpe, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus, sotsiaalkaitse, sotsiaalne tõrjutus, puuetega inimesed, sooline võrdõiguslikkus, noored, laste õigused, vananemine, ränne ja integratsioon,

⁽⁶⁾ EMSK 6. juuli 2006. aasta arvamuse teemal “Sotsiaalne ühtekuuluvus: Euroopa sotsiaalmudeli konkretiseerimine”, raportöör Ernst Erik Ehnmark, ELT C 309, 16.12.2006

keskkond ja säästev areng, toiduohutus ja tarbijakaitse, transport ja side, turism, üldhuviteenused, rahvatervis, rasvumine, kliimamuutuste sotsiaalsed tagajärjed ning kõikehõlmavam Lissaboni strateegia.

Mõned viimasel ajal koostatud ettevalmistavad ja omaalgatuslikud arvamused on kokkuvõtte tegemise seisukohalt väga asjakohased (⁷). Mitmed töös olevad arvamused annavad samuti oma panuse protsessi.

3.3 Konkreetse ja üldise sotsiaalse tegelikkuse, samuti oma poliitiliste meetmete tõhususe hindamiseks peavad Euroopa Liidul olema näitajad, mis võimaldaksid olukorrast piisavalt üksikasjalikku ja täpset pilti saada. Heaolu toimimise parandamiseks on EMSK (⁸) soovitanud kasutada võrdlusuuringuid ja usaldusväärsemaid kvalitatiivseid näitajaid, mis tuleks kaasata kokkuvõtte tegemise protsessi. EMSK kordab taas nõuet, et sidusrühmad tuleks kutsuda osalema näitajate määratlemises ja hindamises (⁹).

3.4 EMSK täheldab tööturu ja rändestatistika puudumist, samuti vajadust täielikumate andmete järele seoses vaesuse ja soolise võrdõiguslikkusega. EMSK teeb seepärast ettepaneku, et Eurostatile tuleks anda vahendid ja teha ülesandeks töötada välja vastav arvandmestik, mis peegeldaks täpselt tendentse ühiskonnas, ning seda tööd peaks kvalitatiivsema analüüsiga täien-dama Dublini fond.

(⁷) 29. september 2005:

- "Naiste vaesus Euroopas", raportöör: pr King (ELT C 24, 31.1.2006)
- 16. detsember 2004: "Põlvkondadevahelised suhted", raportöör: hr Bloch-Lainé (ELT C 157, 28.6.2005)
- 13. september 2006: "Sisseränne Euroopa Liitu ja integratsiooni-poliitika: koostöö piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel", raportöör: hr Pariza Castaños, ELT C 318, 23.12.2006
- 13. september 2006: "Kodanikuühiskonna osalus võitluses orga-niseeritud kuritegevuse ja terrorismiga", raportöörid: hr Rodrí-guez García-Caro, hr Pariza Castaños, hr Cabra de Luna, ELT C 318, 23.12.2006
- 14. september 2006: "Euroopa kodakondsuse nähtavaks ja töhu-saks muutmise", raportöör: hr Vever, ELT C 318, 23.12.2006
- 9. veebruar 2005: "Tööõivepoliitika: EMSK roll laienemise järel ja Lissaboni protsessi perspektiivis", raportöör: hr Greif (ELT C 221, 8.9.2005)
- 7. juuni 2004: "Tööstuse areng ja majanduslik, sotsiaalne ning territoriaalne ühtekuuluvus", raportöör: hr Leirião, kastraportöör: hr Cué
- 14. juuli 2005: "Ettevõtete ümberpaiknemise ulatus ja tule-mused", raportöör: hr Rodríguez García-Caro, kastraportöör: hr Nusser, ELT C 294, 25.11.2005
- 17. mai 2006: "Flexicurity (paindlikkuse ja kindlustatuse ühita-mine): Taani näide", raportöör: pr Vium, EÜT C 195, 18.8.2000
- 31. märts 2004: "Kultuuri ühiskondlik mõõde", raportöör: hr Le Scornet (ELT C 112, 30.4.2004)
- 16. märts 2006: "Naistevastane koduvägivald", raportöör: pr Heinisch (ELT C 110, 9.5.2006)
- 14. september 2006: "Kliimamuutustest tingitud probleemide lahendamine — kodanikuühiskonna roll", raportöör: hr Ehnmark, ELT C 318, 23.12.2006

(⁸) EMSK 13. juuli 2005. aasta arvamus teemal "Komisjoni teatis sotsiaal-meetmete kava kohta", raportöör Engelen-Kefer (ELT C 294, 25.11.2005).

(⁹) EMSK arvamus teemal "Sotsiaalsed näitajad" (omaalgatuslik arvamus), raportöör Giacomina Cassina (EÜT C 221, 19.9.2002).

4. Uus konsensus Euroopa ees seisvate uute sotsiaalsete väljakutsete osas — mõned põhijooned

Organiseeritud kodanikuühiskonna kaasamise vajadus

4.1 EMSK rõhutab, et sotsiaalsest tegelikkusest kokkuvõtte tegemine uuele konsensusele jõudmise nimel peab rajanema protsessil, millesse on alt-üles lähenemisviisi abil kaasatud orga-niseeritud kodanikuühiskonna kõik tasandid. Protsessile on vaja anda piisavalt aega, et tõepoolest jõuda kodanike ja nende orga-nisatsioonideni. Vastasel korral on oht, et see jääb üksnes spet-sialistide omavaheliseks pealiskaudseks ja kõrgetasemeliseks konsulteerimiseks.

4.2 Sotsiaalse tegelikkuse hindamine tuleb läbi viia kõige madalamal astmel, seejuures on sotsiaalpartneritel, teistel osapooltel ja kohalikel omavalitsustel tähtis roll ühiskonnas ilmnevate vajaduste ja probleemide määratlemisel ja kirjelda-misel. Jagatud kogemust saab kasutada ettevõtete ja kodanike kaasamiseks kohalikesse tegevustesse, samuti annab see panuse süstemaatilisesse hindamisse, mis leiab aset riigi ja Euroopa Liidu tasandil.

4.3 EMSK arvab, et alt-üles lähenemise ja sobivate meetodite edendamiseks peaks Euroopa Komisjon kokkuvõtte tegemist riigi ja piirkonna tasandil rahaliselt toetama ning pakkuma selle käivitamiseks logistilist abi. Samuti on vaja välja töötada uusi meetodeid ja reaalset rakendada kõikide sidusrühmade kaasami-seks häid tavasid.

4.4 Sotsiaalsest tegelikkusest kokkuvõtte tegemise alt-üles lähenemise peavad osapooled ise määratlema. Sellele arutelule ei tohi kitsendavaid tingimusi seada. Kooskõlas komisjoniga soovitab EMSK siiski, et tuleks kaaluda mõnda läbivat teemat, nagu võrdsed võimalused ja mittediskrimineerimine, sotsiaalsed õigused ja juurdepääs üldhuviteenustele, samuti majandusliku ja sotsiaalse mõõtmise seos (¹⁰).

4.5 Riikide valitsused peavad suhtuma protsessi tõsiselt ning lubama kokkuvõttel ja selle põhjal tehtud järeldustel anda panus Lissaboni strateegia ja teiste poliitikavaldkondade riiklikesse reformikavadesse.

4.6 EMSK saab oma liikmete ja organisatsioonide abil, keda komitee esindab, osaleda aktiivselt nii riigi kui Euroopa tasandil. Riikides, kus on majandus- ja sotsiaalnõukogud või samalaadsed organid olemas, tuleks ka need kaasata.

4.7 Euroopa tasandil saab EMSK koostöös komisjoniga korraldada sidusrühmade foorumi nii protsessi alguses tegevuste kava koostamiseks kui ka hiljem protsessi jälgimiseks selle lõpp-faasis. Komitee teeb ettepaneku kaasata oma asjakohastes tege-vustesse ka kontaktrühm (¹¹).

(¹⁰) Kokkuvõtte tegemine toimub 2007. aastal, mis on nimetatud võrdsete võimaluste Euroopa aastaks.

(¹¹) Euroopa kodanikuühiskonna organisatsioonide ja võrgustike kontak-trühm on nii kontaktasutus kui ka poliitilise dialoogi struktuur EMSK ning kõnealuste organisatsioonide ja võrgustike vahel.

5. Uus sotsiaaltegevuste kava

5.1 Kokkuvõtet saab teha üksnes siis, kui samal ajal käsitletakse ELi sotsiaalpoliitika eri meetodeid ja vahendeid ning nende tõhusust seoses uutele sotsiaalsetele väljakutsetele vastamisega. Tuleb leida õige tasakaal ELi ja liikmesriikide pädevuste eraldamise ja täiendavuse vahel ning Euroopa seadusandlike meetmete kasutamise ja avatud koordineerimismeetodi vahel. Samas on vaja rakendada kehtivat ühenduse õigustikku.

5.2 Praeguseid ELi meetmeid tuleb analüüsida, et määratleda nende tõhusust ELi sotsiaalpoliitika ja sotsiaalse õigustiku võimaliku halvenemise taustal. Eesistujariik Soome korraldas 2006. aasta novembris konverentsi Euroopa sotsiaalkaitse arengu teemal. Üks järeldustest oli, et sotsiaalpoliitika Euroopa mõõdet tuleb edasi arendada ning avatud koordineerimismeetodit tuleb paremini kasutada.

5.3 Avatud koordineerimismeetodi tõhusus on kaheldav, kuna paljud valitsused ei suutu sellesse piisava tõsidusega. Kokkuvõtte tegemise käigus tuleb analüüsida kõnealuse meetodi kindlustamise võimalusi, et meetod saaks etendada otsustavat osa Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisel.

5.4 Mitmekesisus ja riikide prioriteedid piiravad sotsiaalvaldkonna õigusaktide ulatust ELi tasandil. Siiski tuleb kokkuvõtte tegemise tulemusi hinnata õigusaktide algatamise, muutmise ja lihtsustamise vajaduse taustal. Kui liigsed erinevused takistavad majanduse suutlikkust ja põhjustavad pingelisi suhteid liikmesriikide vahel, siis võivad vajalikuks osutuda asjakohased seadusandlikud põhimetmed.

5.5 EMSK rõhutab sotsiaaldialoogi erilist ja tähtsat rolli kõigil tasandil nii sotsiaalsest tegelikkusest kokkuvõtte tegemisel kui ka ilmnunud väljakutsete puhul ühiste lahenduste leidmisel. Euroopa tasandil tuleks täielikult kasutada asutamislepingul rajanevat sotsiaaldialoogi. Komitee toetab Euroopa sotsiaalpartnerite kolmeaastast programmi ja märgib rahuldustundega, et EL toetab sotsiaaldialoogi uutes liikmesriikides.

5.6 Tuleks suurendada kodanikuühiskonna teiste representatiivsete organisatsioonide osalemist poliitika kujundamisel.

Kõnealused organisatsioonid tegutsevad aktiivselt kõigis ühiskonna valdkondades ja kõigil tasandil, et tuua kuuldavale kodanike hääli ja kaasata neid ühistegevustesse elutingimuste parandamise nimel. Tuleb tunnustada nende rolli kokkuvõtte tegemisel ja sotsiaalpoliitika juhtimisel. Lisaks tuleb tõhusamalt edendada sotsiaalmajanduse rolli tootmise ja teenuste korraldamisel viisil, mis vastab kodanike vajadustele ja parandab nende elutingimusi.

5.7 Protsessi kokkuvõtteks soovib EMSK, et Euroopa Komisjon peaks korraldama sotsiaalse tegelikkuse teemalise "kodanike tippkohtumise", kus oleksid esindatud kõik sidusrühmad. Komisjonil on otsustav roll nende sotsiaalsete suhete kindlakstegemisel, mida on parim käsitleda ELi tasandil. Organiseeritud kodanikuühiskonda, riikide parlamente ja piirkondlikke omavalitsusi tuleks kutsuda üles esitama oma ettepanekuid. Järelmeetmena soovib EMSK korraldada spetsiaalselt Euroopa sotsiaalmudelile pühendatud teine Euroopa Ülemkogu (Hampton Court 2).

5.8 Euroopa ees seisvate sotsiaalsete probleemide osas uue konsensuse aluse loomiseks võiks visandada uue sotsiaaltegevuste kava, võttes arvesse nii majanduslikku olukorda kui ka sotsiaalseid ootusi. Komitee märgib siinkohal, et 1992. aasta ühtse turu strateegia sisseviimisega 1980ndatel kaasnes selline kava ja praegu palub komisjon käivitada "[juurdepääsu ja solidaarsuse tegevuskava] sotsiaalse mõõtme üheaegselt ja tihedas koostöös ühtse turu läbivaatamisega".

5.9 Kava peaks kindlasti põhinema ühistel väärtustel, sotsiaalse ja majandusliku edu vahelise seose olemasolu veendunud kinnitusel ning Euroopa ühiskonnas kodanikke ja liikmesriike ühendava ja sotsiaalset kapitali kõige kõrgemal tasandil tagava sideme (uuel) määratlemisel. Lisaks peaks see sisaldama täpset ja konkreetset tegevuskava, mis ühendaks eri osapooli, kes saaksid omavahel arutada selliste olemasolevate ELi vahendite tõhusa kasutamise võimaluste üle, mis suudavad käsitleda sotsiaalseid vajadusi ja ootusi nii ELi kui ka riigi tasandil, võttes arvesse globaliseerumist ja Euroopa sotsiaalse õigustiku ulatuslikku raamistikku.

Brüssel, 18. jaanuar 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS